

120

Nápadov
pre lepší život
na Slovensku

Volebný program strany Sloboda a Solidarita, jún 2010

saS
Sloboda Solidarita

1. Verejné financie a finančný trh	8
2. Dane a odvody	14
3. Sociálna politika	20
4. Sociálne odkázané spoločenstvá (SOS)	25
5. Zdravotníctvo	31
6. Vzťahy s Európskou úniou	36
7. Podnikateľské slobody	39
8. Hospodárstvo	43
9. Poľnohospodárstvo	47
10. Životné prostredie	51
11. Školstvo	54
12. Veda a výskum	58
13. Kultúra	61
14. Šport	64
15. Médiá	67
16. Osobné slobody	69
17. Demokratická spoločnosť	74
18. Boj proti korupcii	80
19. Súdnictvo a spravodlivosť	85
20. Zahraničná a bezpečnostná politika	91

Voličom strany Sloboda a Solidarita,

Je všeobecne známe, že volebné programy politických strán nečíta takmer nikto. Napriek tomu ich všetky politické strany majú, lebo je to akási povinná jazda. Dôvod bude najskôr ten, že typický politický program obsahuje väčšinou nič nehovoriace frázy a výroky, pod ktoré by bol ochotný podpísať sa každý jeden politik. Mám na mysli vety typu „Chceme efektívne a spravodlivé súdnictvo“ alebo „Chceme svetový mier“ a podobne.

Preto sme si povedali, že do nášho programu napíšeme len konkrétne a v krátkom období reálne vykonateľné zmeny. Výrazy typu „prehodnotíme“, „otvoríme diskusiu“, „zasadíme sa o ...“ v tomto programe nenájdete, lebo k ničomu nezavazujú.

Navrhujeme 120 zmien, o ktorých sme presvedčení, že povedú k zlepšeniu existujúceho stavu a ktoré je možné zatriediť do troch skupín. Buď ide o **nové pravidlo**, alebo o **zmenu existujúceho pravidla** alebo o **zrušenie existujúceho pravidla**. Tú poslednú skupinu netreba podceňovať. Za posledných 20 rokov sa do zákonov dostali nezmyselné a zbytočné pravidlá. Už len ich množstvo, neprehľadnosť a často aj absurdnosť spôsobujú v konečnom dôsledku ich nedodržiavanie.

Z uvedeného logicky vyplýva, že nemôžeme mať v programe všetko. Určite existujú väčšie problémy a lepšie riešenia, ako našich 120 nápadov. To preto, lebo sa nehráme na vševedov a tiež preto, že nemáme v programe žiadne všeobecné bláboly. Navrhujeme len tie riešenia, o ktorých vieme, že budú prínosom a keby sa zrealizovalo len našich 120 nápadov, stalo by sa Slovensko krajinou, v ktorej by bolo radosť žiť.

Závisí od Vás, našich voličov, koľko z našich návrhov sa nám podarí presadiť. Čím lepší volebný výsledok docielime, tým viac budeme môcť presadiť. V každom prípade začneme ako prvé presadzovať naše predstavy komplexnej reformy odvodov a sociálneho systému, známe aj ako **Odvodový bonus**. Napriek tomu, že ide o komplexnú materiu, výsledok je úplne jasný - viac peňazí pre Vašu rodinu. To je totiž ten **najlepší a najsilnejší sociálny program**. Sme presvedčení, že o peniazoch, ktoré ste zarobili Vy, budete vedieť aj najlepšie rozhodnúť Vy.

Pozrite si prosím aj naše mzdové koliesko, ktoré je priložené k tomuto programu. Ľahko zistíte, o koľko stúpne čistý mesačný príjem Vašej rodiny po zavedení Odvodového bonusu. A 12. júna nezabudnite prosím ísť voliť.

Richard Sulík
predseda strany SaS

Hodnoty strany Sloboda a Solidarita

Všeobecne sa verí, že je dobré obetovať blaho jednotlivca pre blaho skupiny. No jednotlivec, ktorého sa jeho spoluobčania chystajú práve vhodit' do sopy aby privolali dážď, sa na túto pravdu pozerá zrejme inak. Inými slovami, keď sú šťastní všetci jednotlivci, je šťastná celá spoločnosť, ale šťastná spoločnosť ešte nemusí znamenať, že budete šťastný vy, alebo ona či on. Navyše, spoločnosť rozhodne nebude šťastnejšia, ak budú preferovaní raz robotníci, inokedy živnostníci, potom dôchodcovia a párne roky zdravotné sestry. Takýto prístup našich politických kolegov len ničí dobré vzťahy medzi ľuďmi.

Čo teda treba vykonať pre to, aby sa mali lepšie všetci tí, ktorí o to stoja a s nimi aj celá spoločnosť? Zoznam základných statkov, ktoré zvýšia kvalitu života jednotlivca a ktoré im môže poskytnúť spoločnosť, sa dá zostaviť pomerne rýchlo. Každému napaďnú veci ako napr. zabezpečenie slobody pohybu, voľby povolania, istoty, že neumriete od hladu, či zabezpečenie v chorobe a podobne. My sme si takýto zoznam urobili, potom sme požiadavky dôkladne roztriedili a zistili sme, že za väčšinou požiadaviek sú dva faktory - sloboda a solidarita. Samozrejme, oba faktory musia prinášať prospech pre jednotlivca, ale aj prospech pre spoločnosť.

SLOBODA

Súčasťou osobného úsilia jednotlivca o šťastie je sloboda. Nikto z nás nechce, aby nám náš sused alebo naša svokra hovorili čo máme robiť. Ak sa dôkladne zamyslíte, zistíte, že jediný dôvod obmedziť slobodu jednotlivca je zásah do slobody iného jednotlivca. Isteže, denne sa vzdávame časti osobnej slobody a odovzdávame ju svojej žene, svojim deťom, svojej kariére. Ale tento dar je dobrovoľný.

Ak nebudete dávať dobrý pozor, ani si nevšimnete kde všade vám je ubieraná sloboda. Nevšimnete si, že ste nútený podporovať zo svojich peňazí náboženské inštitúcie, ktorých nielen že nie ste členom, ale ktoré majú program opačný vášmu svetonázoru. Nevšimnete si, že rôzne licencie udeľované štátom vám berú slobodu voľby pri podnikaní a nevšimnete si, že o polovici peňazí, ktoré zarobíte, nerozhodujete vy, ale nejakí úradníci, ktorí vám ich vo forme daní a odvodov zoberú. Možno sú to maličkosti, ale sloboda sa stráca po kúskoch. Obmedzovanie voľnej cenotvorby, prikazovanie kedy majú byť otvorené obchody, nariadenie koľko alebo kto smie pracovať a pod. Zrazu len zistíte, že vaša sloboda je obmedzovaná výrazne. Štátom.

Sloboda jednotlivca je dôležitá aj pre spoločnosť. Blahobyť budujú jednotlivci a čím viac slobody, čím väčšie možnosti majú, tým väčších vecí sú schopní. História to už mnohokrát ukázala. My nechceme produktívnemu obyvateľstvu odobrať značný objem peňazí, aby sme sa následne mohli hrať na bohov a peniaze prerozdeliť tak, aby sa viac zotrel ekonomické rozdiely medzi ľuďmi. Tiež nechceme nimi kohokoľvek uprednostňovať a zasahovať do hospodárstva.

Predovšetkým chceme všetkých nechať na pokoji. Čo by sa stalo, keby sme minimalizovali zásahy do úsilia jednotlivca? Čo by sa stalo, keby sme nechali každého zbohatnúť ak chce (samozrejme tak, aby nenarušal slobodu iným a neporušoval zákony), alebo aj nie, ak má iné hodnoty? Nuž, asi by sa každý usiloval o svoje osobné šťastie najlepšie ako by len vedel.

Samozrejme, že nestačí bojovať o vyššiu mieru slobody, treba aj chrániť tú, ktorú sme už nadobudli. Dodržiavanie právnych noriem je preto pre nás mimoriad-

ne dôležité a právny štát, obzvlášť vymožitelnosť práva vnímame ako podstatnú časť slobody jednotlivca.

Teda len na zopakovanie. Strácame ju nenápadne, ale sloboda je najdôležitejším faktorom pri hľadaní osobného šťastia človeka a my sa chceme zasaďiť o jej navrátenie do rúk jednotlivca v maximálnej novej miere.

SOLIDARITA

Počuli ste, ako váš priateľ či známy komentuje situáciu bezdomovca slovami: „Sám si za to môže. Nemal začať chlástať.“ Táto úvaha zabúda na fakt, že keď je niekto krásny, zdravý, silný a inteligentný, tak do biedy sotva upadne. Nik nie je dobrovoľne chudobný alkoholik bez strechy nad hlavou. Žobrákom sa človek stane tak, že sa niečo pokazí. Stane sa niečo v jeho samotnom vnútri, niečo sa zlomí v jeho duši a človek upadne.

Môže sa to prihodiť úplne každému. Môžeme mať nehody, môžeme mať mozgové príhody, môžeme zbankrotovať, môžeme prepadnúť alkoholu... Možno sa pozbierame a možno aj nie. Možno nám pomôžu dobrí ľudia a možno sa od nás všetci odvrátia. Ale istota, že ani v biede nezomrieme od hladu alebo od zimy je mimoriadne silným faktorom. Istota, že žiaden človek neumrie hladom je výsadou civilizovanej spoločnosti. Sme presvedčení, že v 21. storočí a v strede Európy musí byť spoločnosť natoľko solidárna, aby mal každý jeden jej člen garantované životné minimum a základnú zdravotnú starostlivosť. kto chce viac, musí sa snažiť. Sme presvedčení ale aj o tom, že existujú určité skupiny ľudí ako napríklad osamelé matky alebo invalidi, ktoré si zaslúžia vyššiu mieru solidarity ako len životné minimum.

Zdalo by sa, že základné istoty jednotlivca sú dôležité len pre neho. No vytvárame civilizovanú spoločnosť a odmenou za civilizáciu je fakt, že nežijeme v časoch nepokojov vyvolaných masami v núdzi. Tak sa ukazu-

je, že plošná solidarita je zárukou stability spoločnosti a my sa môžeme oprostíť od pocitov premrhaných peňazí, ktorými tak často trpia klasickí pravicoví politici. Okrem toho sa smieme oprostíť aj od pocitov nadradenosti a názoru, že vytvárame vrstvu, ktorá od nás závisí, čo sú postoje, ktoré obľubujú zas ľavicoví politici. Jednoducho chápeme, že stabilita niečo stojí.

Teda len na zopakovanie. Istota, že s jednotlivcom bude spoločnosť solidárna v čase jeho biedy, je druhým najdôležitejším faktorom pri hľadaní osobného šťastia človeka, ale aj stability civilizovanej spoločnosti. Na druhej strane ale nesmie táto istota obmedziť snaženie jednotlivca.

ZDRAVÝ ROZUM

Naše úsilie, naše jednotlivé ciele a náš program musia obstáť v konfrontácii s našimi základnými hodnotami - čím vyššou mierou slobody a základnou mierou solidarity. Preto si vždy kladieme otázku - zvýši taký či onaký návrh slobodu jednotlivca alebo upevní solidaritu v spoločnosti? Je však pár cieľov, ktoré sú obsiahnuté v našom programe, pri ktorých sa to priamočiaro nedá vidieť. Nazývame ich ciele zdravého rozumu. Napríklad cieľ meniť zákony len raz ročne alebo uprednostniť jednoduché riešenie pred komplikovaným. Navyše, populizmus je u nás súčasťou predvolebného boja, dôsledkom čoho je hlásanie logických nezmyslov alebo nesplniteľných sľubov. Súčasťou zdravého rozumu je otázka, či máme právo získavať mandát aj za cenu potierania zdravého rozumu. Naša odpoveď je, že nemáme.

Všetko čo navrhujeme, je zaručene v súlade s našimi základnými hodnotami, ktorými sú sloboda, solidarita a zdravý rozum. Každý náš návrh buď zvyšuje mieru osobnej alebo ekonomickej slobody, alebo upevňuje základnú mieru solidarity, alebo je aspoň v súlade so zdravým rozumom.

ING. JOZEF KOLLÁR PHD.

Jozef Kollár je vlastníkom spoločnosti JK Advisory v Bratislave, ktorá sa zaoberá finančným poradenstvom. V rokoch 2000-2006 pôsobil ako predseda predstavenstva Volksbank Slovensko, ktorú v roku 1991 spoluzakladal. Je spoluautorom Zákona o Národnej banke Slovenska. Viedol rokovania v Medzinárodnom menovom fonde spoločne so vznikom Slovenskej republiky. Bol členom poradného tímu ministra financií pre rozdelenie federálnej meny. Študoval na Ekonomickej univerzite v Bratislave, titul PhD získal na Ekonomickom ústave SAV a absolvoval aj postgraduálne štúdium bankovníctva v USA a v Japonsku. Ovláda anglický a nemecký jazyk.

1. Verejné financie a finančný trh

Súčasný spôsob spravovania verejných financií na Slovensku má zásadné systémové trhliny. Ignorovanie reálneho stavu ekonomiky opakovane spôsobuje vysoké deficity štátneho rozpočtu a dramatický nárast verejného dlhu. Namiesto zodpovednej ekonomickej politiky vlády, sledujúcej dlhodobé priority, prevažujú na Slovensku ad hoc reakcie, ako šrotovné či štátna pomoc neplatičom hypoték. Tieto však nevedú k riešeniu problémov, navyše nespravodlivo zvýhodňujú vybrané skupiny obyvateľov a v konečnom dôsledku sú kontraproduktívne, lebo deficit len ďalej zvyšujú. Sklon míňať viac peňazí, než je ekonomika schopná vyprodukovať, bol typickým znakom pre všetky ponovembrové vlády. Doterajšie spravovanie verejných financií bolo do veľkej miery závislé na plnení predvstupových požiadaviek diktovaných zvonka – či už pri vstupe do EÚ alebo neskôr do eurozóny. Dnes si musíme ako jej plnohodnotní členovia sami zadefinovať budúce ekonomické smerovanie a sami strážiť fiskálnu rovnováhu a dlhodobú financovateľnosť verejného dlhu. Príklad hodný nasledovania nám v súčasnosti nedávajú ani najvyspelejší členovia EÚ, jeden za druhým porušujúci Pakt stability a rastu.

Slovensku reálne hrozí pád do tzv. dlhovej pasce – situácie, kedy sa náklady na správu verejného dlhu (ktoré už dnes tvoria viac ako 8% výdavkov štátneho rozpočtu) stanú dlhodobo nefinancovateľnými a potom jediným riešením bude zásadné zvýšenie priamych i nepriamych daní a s vysokou pravdepodobnosťou aj zavedenie nových typov daní. Čím dlhšie bude odkladaná konsolidácia verejných financií, tým negatívnejšie zasiahne do životnej úrovne ľudí, keďže konsolidácia je vždy splácaním starých dlhov na úkor súčasného rozvoja.

1. BOD PROGRAMU

Ekonomické cykly sú prirodzenou súčasťou trhovej ekonomiky. Zámerne sa preto vyhýbame termínu „dlhodobo udržateľný rast“ a dôraz kladieme na zdravé verejné financie a efektívne narábanie s nimi. Ekonomické prostredie je stabilné vtedy, ak aj obdobie recesie dokáže krajina zvládať s čo najnižšími nákladmi. Základom tejto stability je fiskálna rovnováha a z dlhodobého hľadiska vyrovnaný bežný účet platobnej bilancie. SaS preto odmieta akýkoľvek ekonomický rast dosahovaný fiskálnymi impulzmi, zvyšujúcimi rozpočtový deficit.

SaS navrhuje:

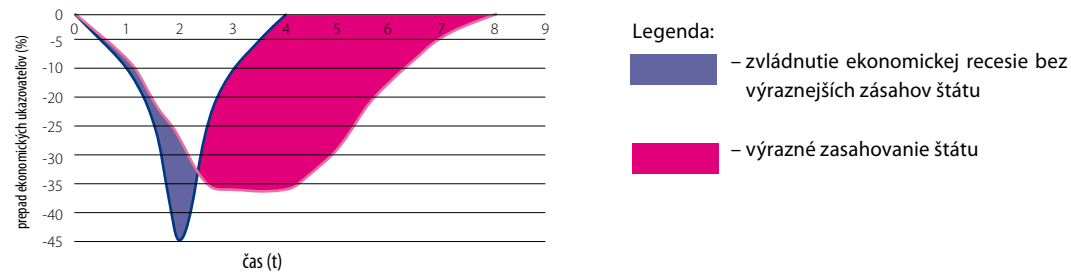
- Prijat' Ústavný zákon o vyrovnanom štátnom rozpočte do roku 2014, ktorý vládu zaviazhe medziročne znižovať rozpočtové deficity tak, aby najneskôr pre rok 2014 mohla zostaviť po prvýkrát v novodobej histórii Slovenska vyrovnaný rozpočet. Uvedený zákon má byť ústavný preto, aby sa znížila pravdepodobnosť jeho zásadnej zmeny každou novou politickou garnitúrou.
- Prijat' Ústavný zákon o fiskálnom pravidle pre hrubý verejný dlh maximálne do výšky 50% HDP. Pravidlo bude platiť len do dosiahnutia vyrovnaného rozpočtu.

Návrh konsolidácie verejných financií (deficit rozpočtu verejných financií v % HDP):

rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
deficit	6%	<6%	4%	2,5%	1,0%	0%

Zákonná povinnosť vlády dosiahnuť vyrovnaný, resp. prebytkový rozpočet povedie k uplatneniu princípu súťaživosti o verejné rozpočtové zdroje a prinúti tak správcov rozpočtových kapitol k vytváraniu konkurenčných výhod už pri predkladaní návrhov čerpania verejných zdrojov. Konsolidácia verejných financií už v strednodobom horizonte otvorí priestor pre znižovanie daní a odvodov (a zvyšovanie miery ekonomickej slobody) a uvoľní zdroje pre investície do základných služieb štátu.

Grafické znázornenie priebehu krízy so zásahmi štátu a bez nich¹

2. BOD PROGRAMU

Po tom, čo na Slovensku prebehla decentralizácia verejnej správy, bola výrazná časť finančných zdrojov presunutá do rozpočtov miest, obcí a VÚC. Ich celkové rozpočtové príjmy len v r. 2009 predstavovali 4,7 mld. eur, resp. 142 mld. Sk (1 mld. eur tvoria priame dotácie zo ŠR, 2,4 mld. eur tvoria daňové príjmy obcí a VÚC, zvyšok nedaňové príjmy). U miest a obcí až 23 % ich celkových rozpočtových výdavkov tvoria náklady na samotnú činnosť obecných a mestských úradov. Je to viac, ako sú výdavky na úseku dopravy (vrátane mestskej verejnej dopravy), ako sú náklady na ochranu životného prostredia, alebo ako sú náklady na financovanie kultúry a zdravotníctva v pôsobnosti obcí. Použitie obrovských finančných zdrojov ostáva de facto bez verejnej kontroly. Verejná diskusia často vôbec neprebehne a stav plnenia nebýva priebežne zvereňovaný.

SaS navrhuje:

- Zaviest' povinnosť pre VÚC, mestá a obce zverejňovať návrhy rozpočtov na internete a povinnosť každý štvrtrok zverejňovať plnenie príjmovej a výdajovej strany rozpočtu a súčasne pri každej rozpočtovej položke uvádzať medziročné porovnanie (uplynulý rok, bežný rok a predpoklad na budúci rok). Je to obzvlášť dôležité ak zohľadníme skutočnosť, že hlavne v obciach a menších mestách o použití značných finančných zdrojov rozhoduje rádovo 10 až 20 poslancov miestneho, resp. mestského zastupiteľstva, často úzko prepojených s miestnou úrovňou lobistických skupín.

¹ Graf znázorňuje súvisť medzi funkciou času (napr. mesiace, roky) a mierou prepadu ekonomických parametrov: V prvom prípade je síce ekonomický prepád výraznejší, tzv. "tvrdšie pristátie", avšak ekonomické parametre sa skôr dostávajú na predkrízové úrovne. V druhom prípade, s výrazným zasahovaním štátu, síce ekonomika pristane "mäkšie", avšak návrat rozhodujúcich parametrov výkonnosti ekonomiky na predkrízovú úroveň potvrdí podstatne dlhšie. Celkové ekonomické straty (náklady na zvládnutie recesie) sú tak oveľa vyššie (porovnaj modrú a ružovú plochu). Menej zásahov štátu ekonomike všeobecne prospieva a v dobe ekonomickej recesie sa to prejavuje ešte výraznejšie.

- Zaviest' vzájomné porovnávanie (benchmarking) samospráv i jednotlivých orgánov centrálnej verejnej a štátnej správy podľa záväznej skupiny vybraných ukazovateľov hodnotiacich efektívnosť a hospodárnosť nakladania s verejnými zdrojmi², ale i účinnosť presadzovaných opatrení podľa stanovených priorit³. Benchmarky vytvorí Ministerstvo financií a dáta následne zosumarizuje.
- Pre VÚC, mestá a obce zaviesť limity na náklady na obsluhu dlhu najviac do výšky 25% ich priemerných ročných príjmov z posledných troch rokov a na hrubý dlh najviac do výšky 50% ich aktív. Tomu by predchádzala povinnosť oceniť svoje aktíva štandardnými oceňovacími metódami, čím by sa vytvorili „otváracie bilancie“ miest, obcí a VÚC a nielen samotné subjekty verejnej správy, ale aj občania by získali reálny prehľad o finančnej pozícii svojho mesta, obce alebo VÚC.

Umožníme tým kontrolu tvorby a použitia rozpočtových zdrojov a kontrolu zadlžovania na úrovni VÚC, miest a obcí priamo zo strany občanov. Zmenšíme priestor pre korupciu na regionálnej úrovni. Zavedieme tiež kvalitatívne hodnotenie využívania verejných prostriedkov a odhalíme neekonomické nakladanie s nimi. Zároveň umožníme zviditeľnenie tých, ktorí sú v danom ukazovateli najlepší (pozitívna motivácia).

3. BOD PROGRAMU

Dnešná kríza nie je krízou voľného trhu, ako sa niektorí mylne domnievajú. Trh má nad sebou kontrolné mechanizmy, ktorými sú ponuka, dopyt a rovnovážna cena. Dnešnú krízu spôsobilo zlyhanie štátnej regulácie trhu a zlyhanie monetárnych politík. Zatiaľ čo princípy regulácie finančných trhov sú prijímané a diskutované na úrovniach⁴, kde sa vplyv Slovenska blíži k nule, samotný výkon integrovaného dohľadu nad finančným trhom však naďalej zostáva na úrovni národného regulátora. Trh potrebuje radšej menej, ale účinnejšej regulácie.

SaS navrhuje:

- Zmeniť legislatívu, definujúcu činnosť integrovaného dohľadu nad finančným trhom tak, aby zohľadňovala:

² napr. pomer výšky celkového hrubého dlhu obce/mesta/VÚC k objemu majetku, ročné náklady na správu dlhu voči ročným disponibilným peňažným tokom, pomer kapitálových (a prevádzkových) výdavkov voči celkovým výdavkom rozpočtu, pomer personálnych nákladov na celkových prevádzkových nákladoch. Obce a mestá budú zoradené do homogénnych pásiem (do 20,000 obyvateľov, do 100,000 obyvateľov a nad 100,000) a pre každé pásmo budú stanovené benchmarky

³ napr. zníženie miery kriminality, percentuálna zmena vyseparovaného odpadu v tonách

⁴ Európska komisia, Európska rada, Európska centrálna banka, G20, G8, summity členských krajín eurozóny, atď.

- ✓ Acyklické pravidlá obozretného podnikania bánk. To znamená, že banky budú musieť v časoch rastu ekonomiky vytvárať vyššie rezervy pre efektívnejšie zvládnutie prípadnej krízy.
- ✓ Princíp tesnej väzby medzi zlým rozhodnutím (resp. nekonaním) zodpovedného jednotlivca na strane jednej a negatívnym dopadom do jeho majetkovej situácie na strane druhej.⁵

Povinnosť bánk v dobrých časoch vytvárať väčšie rezervy alebo opravné položky k svojim aktívam, im umožní efektívnejšie zvládať zlé časy bez toho, aby museli úplne zmraziť akúkoľvek alokáciu úverových zdrojov do reálnej ekonomiky. Priama finančná zodpovednosť vedúcich predstaviteľov integrovaného dohľadu zvýši ich snahu o zodpovedný a nezávislý výkon dohľadu nad finančným trhom.

4. BOD PROGRAMU

Napriek tomu, že NBS po zavedení eura stratila mnohé zo svojich dovtedajších úloh, nedošlo v nej k podstatnej redukcii administratívneho aparátu. Dánsko je krajina s porovnateľným počtom obyvateľov a jeho centrálna banka navyše stále spravuje vlastnú menu, no zamestnáva iba približne polovicu z počtu pracovníkov NBS. Banková rada Banky Slovenije (centrálna banka Slovinska) bola v roku 1991 zložená z jedenástich členov. Po vstupe Slovinska do EÚ sa ich počet zredukoval na deväť a po prijatí eura klesol len na päť. Počet členov Bankovej rady NBS paradoxne práve v roku 2009 stúpol z 10 na 11.

SaS preto navrhuje:

- Znížiť počet pracovníkov NBS na polovicu. Tým by sme sa v počte pracovníkov centrálnej banky na 100.000 obyvateľov dostali na súčasnú úroveň Dánska a Holandska. Počet členov Bankovej rady znížiť z jedenást na päť (súčasná úroveň Slovinska).
- Znížiť počet pracovníkov MF SR a MF SR presunúť do budovy NBS

Zefektívnenie činnosti NBS a integrácia spolu s MF SR do jednej budovy prinesie značné úspory prevádzkových výdavkov oboch inštitúcií.

⁵ Vedúci pracovníci integrovaného dohľadu nad finančným trhom, vrátane druhej riadiacej úrovne napr. budú finančne postihnutelní za nesprávne rozhodnutia, či prípadnú nečinnosť až do výšky ich jednoročného platu.

5. BOD PROGRAMU

Popri vyrovnanom rozpočte SaS považuje za rovnako dôležitý cieľ premeniť neefektívne vládne štruktúry na efektívne. Tie by (podobne ako na korporátnej úrovni) s čo najnižšími nákladmi poskytovali kvalitné verejné služby. Už nestačí len škrtat' ministerstvám výdavky, je potrebné redukovat' počet ministerstiev.

SaS navrhuje:

- Znížiť počet členov vládneho kabinetu zrušením kresla podpredsedu vlády bez ministerstva a znížením počtu ministerstiev:
 - ✓ Začleniť Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií pod Ministerstvo hospodárstva.
 - ✓ Po presune odvodovej agendy na Ministerstvo financií zlúčiť Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny a Ministerstvo zdravotníctva.
 - ✓ Zlúčiť Ministerstvo kultúry a Ministerstvo školstva do Ministerstva školstva, vedy, kultúry a športu.

Výrazne tým ušetríme kapitálové i prevádzkové vládne výdavky a zoštíhlime vládnú administratívu.

RNDR. JOZEF MIHÁL

je majiteľom spoločnosti RELIA, ktorá sa zameriava na vzdelávanie a ekonomické poradenstvo. Ako lektor publikuje a prednáša na témy pracovného práva, sociálneho zabezpečenia a dane z príjmu. V roku 2005-2006 pôsobil ako externý poradca ministra zdravotníctva v oblasti zdravotného poistenia. Je spoluautor internetového poradenského portálu www.drak.porada.sk. Študoval na Matematicko-Fyzikálnej fakulte Univerzity Komenského. Medzi jeho záľuby patrí futbal, je členom výkonného výboru futbalového klubu Inter Bratislava, ktorý sa mu spolu s ďalšími nadšencami podarilo zachrániť zatiaľ v podobe mládežníckeho klubu.

2. Dane a odvody

Zmeny v daniach, odvodoch a sociálnych dávkach sú rozdelené do dvoch etáp. Prvou je zavedenie zmien, ktoré je potrebné, alebo možné urobiť v súčasnom daňovom a odvodovom systéme. Druhou etapou potom bude zásadná reforma odvodového systému a systému sociálnych dávok, spočívajúca v zavedení Odvodového bonusu.

Prvá etapa

6. BOD PROGRAMU

Nedostatok času na dôslednú prípravu zákonov, ignorácia riadneho pripomienkového obdobia a zneužívanie skráteného legislatívneho konania spôsobujú chaos v legislatíve obzvlášť týkajúcej sa daní a odvodov a strpčujú život dotknutým subjektom. Časté zmeny a novelizácie robia situáciu neprehľadnou a zneisťujú občanov.

SaS navrhuje:

- Uskutočňovať všetky zmeny v daňových a odvodových zákonoch s účinnosťou od 1. januára nasledujúceho roku.
- Uskutočňovať zmeny v zákonoch len jedenkrát ročne. Na schválenie ďalšej zmeny zákona do jedného roka od poslednej zmeny bude potrebných 90 hlasov.

Zvýšime tým právnu istotu obyvateľov a podnikovej sféry a zabezpečíme viac času na prípravu a pripomienkovanie daňovej a odvodovej legislatívy.

7. BOD PROGRAMU

Rekordné deficity verejných financií v súčasnosti nie sú len dôsledkom svetovej krízy, ale aj nezodpovedného hospodárenia politikov. Tí miesto šetrenia v štátnej správe míňajú peniaze zo štátneho rozpočtu a následne zadlžujú štát. Svoje nezodpovedný prístup k správe štátu potom nahrádzajú zvyšovaním daní.

SaS navrhuje:

- **Nezavádzať žiadne nové dane, ak to pre Slovensko nebude vyplývať z medzinárodných záväzkov voči Európskej únii a nebude možné ich vetovať.**
- **Nezvyšovať sadzby dnes existujúcich daní.**

Dáme ľuďom a podnikateľom istotu, že štát nebude riešiť svoje problémy na úkor produktívnych zložiek obyvateľstva.

8. BOD PROGRAMU

Zavedením rovnej dane sa daňový systém výrazne zjednodušil a zefektívnil, no stále v ňom existuje veľký priestor na zlepšenie. Veľmi dobrým príkladom je rastúci počet výnimiek, ktoré vybraným skupinám obyvateľstva umožňujú platiť nižšie dane na úkor iných.

SaS navrhuje:

- **Zrušiť viac ako 40 výnimiek v zákone o daniach z príjmov a v tomto rozsahu znížiť sadzbu tak, aby nedošlo k výpadkom v rozpočte.**

Zvýšime tým spravodlivosť výberu dane z príjmu a dosiahneme jeho ďalšie zjednodušenie a sprehľadnenie.

9. BOD PROGRAMU

Zámerom reformy v roku 2004 bolo zbaviť daňový systém nerovností a výnimiek a nastavením jednotných sadzieb daní umožniť zníženie celkového daňového zaťaženia. Bola nastavená napríklad jednotná sadzba DPH na 19%. Neskoršie zavedenie druhej sadzby 10% na knihy a medicínske pomôcky sa neodrazilo v znížení cien týchto tovarov, no spôsobilo nižší výnos. Navyše, zníženie sadzby DPH na lieky prinieslo zisk len zdravotným poisťovňam, zatiaľ čo prínos pre ľudí sa blíži k nule.

SaS navrhuje:

- Zlúčiť dve sadzby DPH na úroveň 18 %⁶.

Vyrovnáme tým podmienky pre podnikanie v oblastiach s rôznymi sadzbami pri rôznych tovaroch a eliminujeme snahy lobistov o zaradenie ďalších tovarov do skupiny so zníženou sadzbou DPH. Zvýšime tiež spravodlivosť v nepriamom zdanení.

10. BOD PROGRAMU

Súčasný systém odvodov vytvára odlišné podmienky pre zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby. To je jednak nespravodlivé a jednak to otvára priestor pre špekulácie a úniky. Dôsledkom je napríklad aj vznik proforma živností, čo zvyšuje deficit Sociálnej poisťovne.

SaS navrhuje:

- Zjednotiť vymeriavacie základy a definície platiteľov na sociálne a zdravotné poistenie a základ dane z príjmov fyzických osôb. Znamená to zrušenie existujúcich výnimiek – príjmov zo závislej činnosti alebo z podnikania, z ktorých sa odvody neplatia. Do vymeriavacieho základu sa započítajú všetky príjmy zamestnanca a všetky príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti.
- Naviazať existujúce maximálne vymeriavacie základy na sumu životného minima.

Zvýšime tým príjmy systému sociálneho a zdravotného poistenia, čo vytvorí predpoklad následného plošného zníženia sadzieb odvodov. Tým, že odvodové zaťaženie bude pre všetkých rovnaké, bude systém zároveň spravodlivejším.

11. BOD PROGRAMU

Dnešný systém, v ktorom niektoré odvody zamestnávateľa odvádzajú jednej inštitúcii a dane zase inej, je zbytočne komplikovaný.

SaS navrhuje:

- Preniesť platby odvodov na zamestnancov s tým, že zamestnávateľa budú zo zákona povinní jednorazovo navýšiť ich hrubé mzdy o výšku doterajších odvodov okrem garančného a úrazového poistenia, teda o 34,15 %.

⁶ SaS pôvodne navrhovala znížiť tieto dane na 16%, no z dôvodu svetovej krízy a zlej hospodárskej politiky a z toho prameniaceho rekordného deficitu sa tento plán stal neuskutočiteľným.

Zvýšime tým povedomie verejnosti o skutočnej výške odvodového zaťaženia a vytvoríme predpoklad pre následné zavedenie Odvodového bonusu.

12. BOD PROGRAMU

Dane, sociálne odvody a odvody do zdravotného poistenia sú v súčasnosti platené rôznym subjektom, čo zbytočne predražuje a komplikuje ich administráciu.

SaS navrhuje:

- Zaviesť jednotné miesto na výber daní a odvodov, ktorými budú reformované súčasné daňové úrady⁷. Tie sa zmenia na inštitúcie zabezpečujúce výber daní a odvodov, ich správu a kontrolu a registráciu jednotlivých subjektov.
- Zaviesť spoločné ročné zúčtovanie dane z príjmu a odvodov.

Sprehľadníme a zjednodušíme tým administratívu spojenú s platením daní a odvodov.

13. BOD PROGRAMU

Daňový a odvodový systém by mal byť spravodlivý a občania by mali teda platiť dane a odvody len z príjmov, ktoré v danom období naozaj dosiahli. Povinný minimálny vymeriavací základ pre SZČO však núti živnostníkov platiť odvody aj z príjmov, ktoré nenadobudli.

SaS navrhuje:

- Zrušiť povinný minimálny vymeriavací základ pre SZČO⁸.

Zabezpečíme tým vyššiu spravodlivosť v odvodovom systéme a nebudeme brániť vzniku drobných živností.

⁷ V súlade s programom UNITAS Ministerstva financií SR.

⁸ Najneskôr ku dňu zavedenia Odvodového bonusu.

14. BOD PROGRAMU

V čase, kedy spoločnosť stále viac trpí vlastnou prestarnutosťou a rastie spoločenská objednávka na zvýšenie pôrodnosti, je zarážajúce, že práve matky s deťmi, ktoré túto objednávku plnia, výchovu detí zároveň znižujú svoje budúce dôchodky.

SaS navrhuje:

- Zmeniť výšku základu pre výpočet odvodov štátu na matky s deťmi do troch rokov zo 60 % na 100 % priemernej mzdy do oboch pilierov.

Zabezpečíme tým primerané dôchodky pre ženy, ktoré sú prostredníctvom výchovy budúcej generácie prínosom pre celú spoločnosť, no čas strávený s deťmi im spôsobuje výpadky príjmov.

15. BOD PROGRAMU

Zavedením druhého piliera do dôchodkového systému sa vytvoril dôležitý predpoklad pre budúce vyrovnanie sa s prestarnutosťou nášho obyvateľstva. Napriek tomu je stabilita druhého piliera posledné roky dlhodobo podkopávaná a jeho neustálym otváraním sa znižuje dôvera občanov v schopnosť štátu zabezpečiť ich na staré kolená.

SaS navrhuje:

- Zaviest' povinný vstup do druhého piliera pre občanov od 35 rokov. V prípade, že majetok sporiteľa v druhom pilieri bude dostačujúci na výplatu dôchodku vo výške najmenej 0,6-násobku životného minima, bude ďalšia účasť občana v druhom pilieri nepovinná⁹. Mladí ľudia do 35 rokov prioritne investujú do bývania a výchovy detí. Preto je vhodné zaťažiť ich povinnosťou sporiť si na dôchodok neskôr.

Zabezpečíme tým väčšiu pripravenosť na nárast počtu dôchodcov na Slovensku, dáme ľuďom možnosť viac ovplyvňovať výšku svojho dôchodku a stabilizujeme dôchodkový systém.

⁹ Pri predpokladanom dôchodkovom veku (v dnešnom ponímaní) 65 až 67 rokov a pri predpokladanom reálnom výnose 1,8 % až 2 % ročne, musí občan s príjmom vo výške dvojnásobku životného minima (370 €) vstúpiť do druhého piliera najneskôr vo veku 35 rokov, aby jeho dôchodok z druhého piliera bol aspoň vo výške 0,6-násobku životného minima.

Druhá etapa

16. BOD PROGRAMU

Odvodový bonus predstavuje úplnú a zásadnú zmenu spôsobu výmeny peňazí medzi občanmi a štátom. Nahrádza dnešný systém platenia odvodov, vyplácania dôchodkov aj sociálnych dávok. Dnešný systém je dlhodobo neudržateľný a napraviť jeho nedostatky už nie je možné len čiastkovými zmenami. Nemotivuje pracovať, je administratívne náročný, nie je v súlade s daňovým systémom a nedáva dostatočnú podporu rodinám s deťmi.

SaS navrhuje:

- Nahradiť nezdaniteľnú časť na daňovníka a na manželku základnou štátnou dávkou.
- Nahradiť dnešné odvody jedným solidárnym vo výške 9 % a jedným zdravotným vo výške 9 %.
- Stanoviť maximálny vymeriavací základ na 10-násobok životného minima.
- Nahradiť súčasný systém dávok zo sociálneho poistenia základnou štátnou dávkou a mimoriadnymi štátnymi dávkami rodičom na materskej dovolenke, osamelým matkám, pestúnom a invalidom.
- Garantovať občanom, poberajúcim starobný dôchodok pred zavedením základnej štátnej dávky, dôchodok podľa doterajšieho zákona.

Zavedením Odvodového bonusu do praxe 13 rôznych odvodov nahradíme dvoma, 70 sociálnych platieb nahradíme šiestimi, 291 parametrov nahradíme deväťnástimi. Zjednotíme základ dane, základ pre výpočet odvodov a základ pre výpočet sociálnych dávok. Zjednotíme miesto výberu a 23 príslušných právnych noriem nahradíme ôsmimi. Ľudia nebudú mať motiváciu nepracovať, systém bude solidárny a spravodlivý zároveň. Pojmy „dôchodkový vek“ či „minimálna mzda“ sa stanú bezpredmetnými, keďže nárok na pokrytie životného minima bude mať každý občan a do dôchodku bude môcť odísť kedy sám uzná za vhodné. Dôchodok mu bude vyplácaný z jeho vlastných úspor v druhom pilieri.

LUCIA NICHOLSONOVÁ

je konateľkou spoločnosti Imaginocommunications, ktorá sa zaoberá hlavne mediálnym poradenstvom, krízovou komunikáciou a tvorbou dokumentárnych filmov z prostredia rómskych osád a z Afriky. Počas svojej bohatej reportérskej praxe sa zameriavala hlavne na politické a sociálne témy, spracúvala reportáže o rómskych komunitách, utečencoch a deťoch z reedukačných zariadení a z detských domovov. V Kanade spolupracovala s indiánskymi komunitami a organizáciami. Aktívne ovláda anglický jazyk.

3. Sociálna politika

V oblasti detských domovov by malo byť deťom umožnené nevyrastať v inštitúciách socialistického typu, ktoré na Slovensku fungujú aj 20 rokov po páde komunizmu. Podporovať je potrebné také formy náhradnej starostlivosti o dieťa, ktoré dokážu vytvoriť prostredie podobné rodinnému, zabezpečiť optimálny vývoj dieťaťa, uplatnenie jeho práv a napĺňanie jeho potrieb, pričom postupne by rodinné formy náhradnej starostlivosti mali úplne nahradiť detský domov.

17. BOD PROGRAMU

Podľa platnej legislatívy by deti do 3 rokov nemali byť umiestnené v detských domovoch, ale v profesionálnych rodinách¹⁰. Napriek tomu trojročné a mladšie deti v domovoch stále sú. Postavenie profesionálnych rodičov je nejasne vymedzené¹¹ a riaditelia domovov nemajú záujem meniť zabehnutý systém.

SaS navrhuje:

- Zmeniť legislatívne postavenie profesionálnych rodičov – profesionálni rodičia budú za mestnancami ÚPSVaR a nie detského domova, ako tomu bolo doposiaľ.

¹⁰ Profesionálna náhradná rodina nie je formou náhradnej rodinnej starostlivosti, ale formou ústavnej starostlivosti. Profesionálny náhradný rodič poskytuje starostlivosť deťom s nariadenou ústavnou výchovou vo svojom vlastnom rodinnom prostredí a to 24 hodín denne. V tomto je výkon profesionálneho rodičovstva svojou formou podobný náhradnej rodinnej starostlivosti. Profesionálna náhradná rodina je však organizačnou súčasťou detského domova. Profesionálne náhradné rodičovstvo nie je rodinnoprávnym, ale pracovnoprávnym vzťahom. Profesionálny rodič podpíše pracovnú zmluvu s detským domovom a stáva sa jeho zamestnancom, pričom jeho pracovnou náplňou je výchova dieťaťa (súčasťou pracovnej zmluvy je i dohoda o vykonávaní starostlivosti v profesionálnej rodine).

¹¹ Ich postavenie a podmienky výkonu profesionálneho rodičovstva sú v každom detskom domove odlišne stanovené - nevedia, či majú nárok na dovolenku, ak áno, čo urobí počas dovolenky s deťmi, nevedia, či majú nárok na neplatené voľno a pod.

- Sprísniť legislatívu tak, aby deti do 6 rokov boli umiestňované výlučne do profesionálnej rodiny, pestúnskej starostlivosti alebo inej formy náhradnej rodiny.
- Podporovať pestúnsku starostlivosť, ktorá sa v praxi spomedzi typov náhradnej starostlivosti o dieťa najviac osvedčila, predovšetkým podporiť tzv. špecializované pestúnstvo, t.j. pestúnov, starajúcich sa o znevýhodnené deti alebo deti so špeciálnymi potrebami.

Týmto dáme deťom z detských domovov šancu žiť v prostredí blízkom klasickej rodine, čo zvýši kvalitu ich života a následné uplatnenie sa v živote. Pre všetkých profesionálnych rodičov tak začnú platiť jasne stanovené a jednotné podmienky.

18. BOD PROGRAMU

Mnohým rodinám sú odoberané deti z dôvodov, že rodičia - či už z vlastného pričinenia alebo vplyvom vonkajších okolností - nie sú schopní sa o ne postarať. Kvôli nedostatočnej sieti terénnych sociálnych pracovníkov špecializovaných na „rodičovskú zručnosť“¹² s takýmito rodičmi nik nepracuje, čo predlžuje pobyt detí v detských domovoch a odoberá rodičom motiváciu zmeniť nevyhovujúce podmienky na ich výchovu. Pri správne nasmerovanej pomoci by sa viac ako polovica detí z detských domovov mohlo vrátiť do biologickej rodiny.

SaS navrhuje:

- Rozšíriť sieť špecializovaných terénnych pracovníkov pre prácu s rodičmi, ktorým deti neboli odobraté z dôvodov sexuálneho zneužívania, psychického alebo fyzického týrania dieťaťa.
- Presmerovať prostriedky z Európskeho sociálneho fondu vo väčšej miere do dobudovania siete terénnych pracovníkov a upraviť legislatívu tak, aby aktívna práca s biologickou rodinou dieťaťa a jeho príbuznými bola skutočnou alternatívou k hľadaniu ideálnej náhradnej starostlivosti.

Znížime tak počet detí v detských domovoch a zlepšime kvalitu života ich rodičov a rodiny ako celku.

19. BOD PROGRAMU

Zmeny v Zákone o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, navrhnuté vládou v rokoch 2002-2006, mali viesť ku spružneniu a urýchleniu procesu medzištátnej adopcie v mantineloch Haagskeho dohovoru. Avšak niektoré z nich, napríklad akreditácia mimovládnych organizácií, ktoré mali vyhľadávať deťom z našich detských domovov adoptívnych rodičov v zahraničí, nenašli uplatnenie v praxi.

¹² učenie rodičovskej zručnosti je termín používaný pre prácu sociálnych pracovníkov s rodinou, z ktorej bolo odňaté dieťa

SaS navrhuje:

- Presadzovať také opatrenia¹³, ktoré povedú ku skutočnému urýchľovaniu medzištátnej adopcie v prospech detí.

Dáme tak šancu na adopciu aj deťom, pre ktoré sa na Slovensku adoptívni rodičia nenájdu.

20. BOD PROGRAMU

V oblasti reedukačných domovov nie sú do dnešného dňa jasne vymedzené kompetencie. Časť agendy patrí pod Ministerstvo školstva a časť pod Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. To spôsobuje nekoordinovanú a nekoncepčnú činnosť. Ústavná starostlivosť podľa Zákona o rodine ani ochranná výchova podľa Trestného zákona nie sú rozlišované a zriaďovatelia domovov na vnútorné¹⁴ rozlišovanie nemajú prostriedky a pre vonkajšie¹⁵ im chýba legislatívny rámec.

SaS navrhuje:

- Zjednotiť agendu reedukačných domovov ako súčasť náhradnej rodinnej starostlivosti jej presunutím pod rezort Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny.
- Zaviesť povinnú vnútornú i vonkajšiu diferenciaciu reedukačných zariadení a vytvoriť ich jednotlivé typy.

Zlepšíme tým podmienky ústavnej a ochrannej starostlivosti o deti a mladistvých.

21. BOD PROGRAMU

Približne 500 tisíc zdravotne postihnutých ľudí, z toho cca 65 tisíc ťažko postihnutých, sa dennodenne stretáva s architektonickými bariérami. Je im tak sťažený prístup k základnej občianskej vybavenosti.

SaS navrhuje:

- Posilniť legislatívu o bezbarierovej výstavbe budov verejného určenia tak, aby bola záväzná pre všetky budovy využívané verejnosťou.

¹³ V porovnaní s inými krajinami až nepomerne veľa detí zo Slovenska putuje do Talianska. Sú podozrenia z úplatkárstva a médiá upozornili na prípady, v ktorých talianski adoptívni rodičia zaplatili za adopciu dieťaťa o tisíce Eur viac, ako stanovujú predpisy. Naše úrady, až na vzácne výnimky, odmietajú medzištátnu adopciu do USA len preto, že krajina nemá centrálny orgán určený pre medzištátne adopcie, zato však má množstvo akreditovaných organizácií. Naše úrady tiež buď vôbec alebo veľmi nepružne reagujú na výzvy európskych organizácií, ktoré majú záujem o adopciu slovenských detí do zahraničia. Príkladom je renomovaná dánska agentúra AC international Child Support.

¹⁴ podľa veku, pohlavia a podobne

¹⁵ podľa závažnosti konania mladistvého alebo dieťaťa, kvôli ktorému mu/jej súdom nariadili ústavnú a ochrannú výchovu

Zvýšime tým mieru integrácie zdravotne postihnutých ľudí do spoločnosti a zjednodušíme ich každodenné fungovanie v nej.

22. BOD PROGRAMU

Rada vlády pre riešenie problematiky seniorov a občanov so zdravotným postihnutím zasadla len trikrát za celé volebné obdobie a z týchto zasadnutí nezvyšili žiadne praktické riešenia. Určovanie percentuálnych mier v dvoch rôznych zákonoch spôsobuje často zmätok. Posudzovanie len jedným posudkovým lekárom zvyšuje pravdepodobnosť korupcie.

SaS navrhuje:

- Zaviesť nový koeficient funkčnej poruchy, nespôsobilosti a zdravia (ďalej len koeficient), ktorý nahradí dnešné percentuálne miery¹⁶.
- Zlúčiť dve posudkové konania do jedného a nahradiť posudkového lekára trojčlennou komisiou v zastúpení jedného posudkového lekára, jedného špecialistu na príslušnú oblasť a jedného sociálneho pracovníka. Výsledkom práce komisie bude stanovenie koeficientu.

Zavedím jednotného koeficientu urobíme systém prehľadnejším a spravodlivejším. Trojčlenná komisia zabezpečí objektívne posúdenie stavu postihnutého.

23. BOD PROGRAMU

Systém sociálnej pomoci je nespravodlivo nastavený. Nie je zavedené lineárne znižovanie dávok viazaných na príjem, resp. aj mierne navýšenie príjmu človeka so zdravotným postihnutím môže byť príčinou odňatia celého príspevku. Súčasný znenie Zákona o sociálnych službách znemožňuje slobodný výber poskytovateľov sociálnych služieb a vytvára monopol obcí a vyšších územných celkov na vykonávanie sociálnych služieb. Občania si tak nemôžu slobodne vybrať napríklad domov dôchodcov, či zariadenie sociálnej starostlivosti. Štát tak sťažuje prácu a dokonca i nepriamo likviduje zariadenia zriadené neziskovými organizáciami či súkromným sektorom. Nejde len o nespravodlivý prístup, ale v čase zhrušujúcej sa demografickej situácie aj o nezodpovedné riešenie.

¹⁶ Percentuálna miera poklesu zárobkovej činnosti podľa druhu zdravotného postihnutia orgánov a systémov (zákon číslo 461/2003) a miera funkčnej poruchy a stupeň zdravotného postihnutia jednotlivých systémov (zákon číslo 447/2008) U detí do 15 rokov života a starobných dôchodcov bude posudzovaná len funkčná porucha a rozsah kompenzácií potrebných na elimináciu dôsledkov zdravotného postihnutia.

SaS navrhuje:

- Nahradiť súčasný systém tvorený invalidným dôchodkom a príspevkami mimoriadnou štátnou dávkou¹⁷. Mimoriadna štátna dávka bude rovná súčinu životného minima a koeficientu. Budú na ňu mať nárok všetci, bez ohľadu na miesto, kde sociálne služby prijímajú.
- Dáť právo rozhodovať o výbere poskytovateľa služby aj o službe samotnej do rúk jej prijímateľovi.

Presmerovaním finančných prostriedkov na prijímateľa, ktorý si bude môcť spomedzi organizácií spĺňajúcich požiadavky slobodne zvoliť pre neho vhodnú inštitúciu, zvýšime tlak na kvalitu a konkurenciu a rozšírime možnosti pre občanov s nárokom na sociálnu službu.

24. BOD PROGRAMU

Oblasť rodinnej politiky by sa mala zmeniť tak, aby bola v praxi dodržiavaná rodová rovnosť, najmä v súvislosti s rozvodovým konaním pred súdom a následným rozhodnutím súdov o starostlivosti o dieťa. Na rozdiel od Českej republiky slovenské právo¹⁸ nedáva možnosť zveriť dieťa po rozvode do striedavej starostlivosti, resp. výchovy oboch rodičov. Naopak, množstvo otcov je pred súdmi diskriminovaných, lebo vďaka zažitým rodovým stereotypom v drvivej väčšine prípadov súdy automaticky zverujú deti matkám. Aj keď otec de jure zostáva otcom aj po rozvode, de facto otcom nie je, lebo netrávi s dieťaťom dostatok plnohodnotného času.

SaS navrhuje:

- Zmeniť Zákon o rodine tak, aby súdy v prípadoch, kedy obaja rodičia sú spôsobilí dieťa vychovávať a majú o výchovu záujem, mohli zveriť dieťa do spoločnej, resp. striedavej výchovy oboch rodičov, ak je to v záujme dieťaťa a jeho potrieb.

Docielime tým zosúladienie legislatívy s princípmi rodovej rovnosti, najmä v rozhodovaní súdov o zverení dieťaťa do starostlivosti rodičov po rozvode konaní a zmiernime automatické uprednostňovanie matiek nie na základe reálneho záujmu dieťaťa, ale na základe rodových stereotypov

¹⁷ Mimoriadna štátna dávka je pevnou súčasťou Odvodového bonusu a mierne klesá s rastúcim príjmom prijímateľa, čo vytvára adresnosť vo vzťahu k výške príjmu prijímateľa.

¹⁸ Zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine

LUCIA NICHOLSONOVÁ
je konateľkou spoločnosti Imaginocommunications, ktorá sa zaoberá hlavne mediálnym poradenstvom, krízovou komunikáciou a tvorbou dokumentárnych filmov z prostredia rómskych osád a z Afriky. Počas svojej bohatej reportérskej praxe sa zameriavala hlavne na politické a sociálne témy, spracúvala reportáže o rómskych komunitách, utečencoch a deťoch z reedukačných zariadení a z detských domovov. V Kanade spolupracovala s indiánskymi komunitami a organizáciami. Aktívne ovláda anglický jazyk.

4. Sociálne odkázané spoločenstvá (SOS)

Počet Rómov žijúcich na Slovensku je podľa odborných demografických odhadov asi 320 - 380 tisíc. V rámci sčítania ľudu, domov a bytov v roku 2001 sa k rómskej národnosti na Slovensku prihlásilo 89 920 obyvateľov, zvyšok Rómov sa hlási k slovenskej alebo k maďarskej národnosti. Približne 60 percent Rómov žije integrovane v rozptyle medzi majoritnou populáciou.¹⁹ Zvyšných približne 40 percent žije v mestských alebo obecných koncentráciách, osídleniach lokalizovaných na okraji obce/mesta alebo osídleniach, ktoré sú od obce či mesta priestorovo vzdialené, prípadne oddelené prírodnou alebo umelou bariérou (potok, železnica, cesta...).

V SR bolo k 31.12.2000 evidovaných 620 rómskych osád, pričom na území niektorých obcí sa nachádzajú aj viac osád. Na Slovensku neexistuje tzv. rómsky problém, ale problém sociálne odkázaných spoločenstiev (SOS), ktoré žijú v osadách a izolovaných komunitách. SOS je taká komunita, ktorá spĺňa minimálne tri z nasledujúcich podmienok:

- viac ako 75 % obyvateľov žije v sociálnom pásme chudoby až biedy, dlhodobo žijú v stave hmotnej núdze a sú odkázaní na pomoc štátu
- minimálne 50 % obyvateľov nemá ukončené základné vzdelanie
- bývanie viac ako 50 % obyvateľov nedosahuje ani základný štandard (plocha prislúchajúca počtu obyvateľov jedného príbytku, elektrina, kúrenie, voda) a v ktorých obyvateľia domov nemajú vlastnícky vzťah k pozemkom, alebo ich príbytky nie sú majetkovo vysporiadané
- vysoký výskyt kriminality vrátane priestupkov a deliktov a kriminality medzi deťmi a mladistvými

¹⁹ Zdroj: Atlas rómskych komunit

25. BOD PROGRAMU

Do bezvýhodiskovej situácie sa obyvatelia SOS dostali vďaka zle nastavenému systému a aj vďaka opatreniam tzv. pozitívnej diskriminácie. Počas celých desaťročí im štát dával bez toho, aby za to od nich niečo očakával. To na skupinu SOS pôsobilo demotivujúco.

SaS navrhuje:

- Uzákoniť samostatnú legislatívnu normu o SOS komunitách, ktorá by definovala SOS komunity a stanovila priority v riešení ich problémov.

Zadefinovaním kategórie SOS umožníme lepšie a ucelené riešenie problémov SOS, tvorbu štatistiky kriminality, počtu detí vo vzdelávacom procese a pod. Tak bude možné sledovať vplyvy a dôsledky navrhovaných riešení v praxi na komunitu SOS a ich následné vyhodnocovanie.

26. BOD PROGRAMU

Podľa odhadov asi 60% detí v špeciálnych základných školách (ďalej ŠZŠ) je rómskeho pôvodu. Nie všetky tieto deti sú však mentálne retardované²⁰. Nesprávnym zaradením výrazne klesajú ich možnosti uplatnenia sa v ďalšom živote. Špeciálne školy sú pridrahé, hoci kvalita aj úroveň vzdelania na nich je nižšia. Štát však nesprávnymi pravidlami prerozdelenia financií podporuje práve začleňovanie detí z SOS do špeciálnych škôl, keďže normatív na žiaka v špeciálnej škole je trnásobne vyšší ako v klasickej škole bez ohľadu na typ jeho postihnutia či potrieb. Rodičia detí dostávajú tzv. sociálne štipendiá, častokrát viazané len na dochádzku. Mnohí z rodičov detí z SOS odrástli na špeciálnych školách, preto ich dobrovoľne volia ako ľahšiu cestu pre svoje deti. Nie sú vyjasnené kompetencie medzi špeciálno-pedagogickými poradňami a psychologicko-pedagogickými poradňami.

SaS navrhuje:

- Zjednotiť normatív na žiaka ŠZŠ, integrovaného žiaka a žiaka z SOS podľa zásady, že výška normatívu pre žiaka so špeciálnymi potrebami bude závislá od miery postihnutia a od druhu jeho potrieb. Nie od zariadenia, v ktorom je vzdelávaný.
- Navýšiť normatív na integrovaného žiaka a žiaka z SOS tak, aby škola dokázala vytvoriť podmienky pre jeho vzdelávanie.

²⁰ Mnohé deti z SOS sú len sociálne deprivované, lebo majú chronický nedostatok podnetov zo spoločenského prostredia. Sociálna deprivácia znamená odlúčenie človeka od ľudskej spoločnosti, či už úplné, alebo pri odlúčení malej skupinky.

- Presunúť odborný personál pedagogicko-psychologických poradní do prostredia štandardných základných škôl. Odborníci z poradní budú na štandardných školách pôsobiť vo funkciách špeciálnych pedagógov, školských psychologov, výchovných poradcov, ktorí budú mať v spolupráci s asistentmi učiteľov za úlohu individuálne podporovať začleňovanie detí ŠZŠ a detí SOS do štandardných škôl.

Znížime tým segregáciu detí z SOS, dáme im šancu nadobudnúť štandardné vzdelanie v prostredí, ktoré bude pripravené pre prácu s deťmi so špeciálnymi potrebami. Presunom poradní do prostredia štandardných škôl sa vytvorí rovnováha so špeciálno-pedagogickými poradňami vytvorenými pri špeciálnych školách, ktorá bude slúžiť ako kontrolný mechanizmus pri diagnostikovaní a následnom zaradovaní žiakov²¹.

27. BOD PROGRAMU

Na štandardných základných školách so žiakmi z SOS je nedostatok tzv. rómskych asistentov učiteľov, ktorí môžu zmierniť nepripravenosť detí z SOS na štúdium a neschopnosť škôl prispôsobiť učebnú látku odlišnej kultúre, tradíciám a jazyku Rómov. V súčasnosti školy podľa potreby žiadajú finančné prostriedky na asistentov od krajského školského úradu, ktorý môže prideliť alebo neprideliť tieto prostriedky. Asistenti sa nachádzajú v neistej situácii²² a riaditelia škôl dostávajú na nich prostriedky len na jeden rok.

SaS navrhuje:

- Navýšiť normatív na žiakov so špeciálnymi potrebami tak, aby boli školy schopné stabilne zamestnávať asistentov učiteľov. Asistenti učiteľa pre SOS musia ovládať rómsky jazyk a mať ukončené stredoškolské vzdelanie. Ak škola zamestná rómskeho asistenta s ukončeným základným vzdelaním, musí vytvoriť podmienky na jeho ďalšie vzdelávanie.
- Rozvíjať projekt nultých ročníkov základných škôl, ktorý sa osvedčil už v minulosti.

Zlepšíme tak situáciu detí z SOS na základných školách. Asistenti učiteľa pre SOS im pomôžu prekonať hlavne počiatočné problémy pri zaradení sa do vzdelávacieho procesu a budú nositeľmi rómskej kultúry aj pre deti z majoritnej spoločnosti.

²¹ Diagnostika detí a zaradovanie detí do ŠZŠ bude podliehať kontrolnému orgánu, ktorý vytvorí Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP), ktorý už dlhší čas upozorňuje na nesprávne diagnostikovanie a zaradovanie rómskych detí do špeciálnych škôl. Kontroly budú prebiehať námatkovo, bez predošlého upozornenia školy alebo špeciálno-pedagogickej poradne, pričom sa legislatívne stanovujú sankcie. Ak komisia objaví nesprávne zaradeného žiaka na ŠZŠ, škola bude musieť spätne vrátiť všetky neoprávnené získané finančné prostriedky na základe nesprávne priznaného vyššieho normatívu plus bude sankcionovaná. Sankcie zaplatí aj zariadenie, ktoré žiaka chybné diagnostikovalo.

²² Ich práca je vnímaná ako súčasť verejnoprospešných prác, nemajú istotu, banka im nedá hypotéku ani inú pôžičku, atď

28. BOD PROGRAMU

Mnohé deti z SOS systematicky zanedbávajú školskú dochádzku a rodičia ich v tom podporujú. Súčasné reštriktívne opatrenia sú neúčinné a nemotivujú k náprave²³.

SaS navrhuje:

- Naviazať prídavky na dieťa²⁴ povinne na školskú dochádzku žiaka.

Zvýšime tak školskú dochádzku detí z SOS.

29. BOD PROGRAMU

Deti prichádzajúce do škôl z SOS často nemajú základné sociálne a hygienické návyky, chýba u nich rozvoj jemnej motoriky a neovládajú slovenský jazyk.

SaS navrhuje:

- Uzákoniť dvojročnú povinnú predškolskú dochádzku pre deti z SOS tam, kde sa nachádza komunitné centrum alebo tam, kde sú pre realizáciu povinnej predškolskej výchovy vytvorené iné podmienky. Predškolskú výchovu budú realizovať komunitní pracovníci a pedagógovia v komunitných centrách v lokalitách s SOS.
- Viazať prídavky na dieťa na jeho dochádzku do predškolského zariadenia v prípade, že také existuje.

Vytvoríme tak podmienky pre lepší prechod detí z prostredia osád do škôl a vyrovnáme rozdiely v pripravenosti na školu.

30. BOD PROGRAMU

Obyvatelia SOS žijú v podmienkach porovnateľných s krajinami tretieho sveta. Vo vlastných domoch neplatia účty a zápasia s úžerou. Na druhej strane, v mnohých komunitách nie je dobudovaný vodovod a nie je v nich zavedený elektrický prúd.

²³ Ak má dieťa neospravedlnené hodiny, škola to nahlási obci a tá má právo (nie povinnosť) pozastaviť rodičom prídavok na dieťa, resp. z obce sa na prechodný čas /t.j. do nápravy/ stane osobitný príjemca /IOP/ Okrem toho má obec právo sankcionovať rodiča za zanedbanie povinnej školskej dochádzky do výšky cca. 330 Eur - výšku sankcie stanovuje obec.

²⁴ Za každú vymeškanú neospravedlnenú hodinu sa automaticky zníži prídavok o 5%, to znamená, že za 20 vymeškaných neospravedlnených hodín za mesiac dostane rodič nulový prídavok na dieťa. Dnes je toto rozhodnutie možnosťou obce.

SaS navrhuje:

- Zriadiť komunitné centrá²⁵, pričom o ich zriadenie bude môcť požiadať obec alebo akákoľvek iná entita - mimovládna organizácia, súkromník, firma a pod. Centrá budú financované z grantov Európskeho sociálneho fondu, príjmov z prevádzkovania materskej školy, voľnočasových aktivít²⁶ a krúžkov.
- Upraviť vzťah k pozemkom, na ktorých stoja osady SOS, odkúpením od ich majiteľov štátom, resp. ich výmenou za iné v obdobnej hodnote.
- Zaviesť pravidlo, že nárok na byty v rámci výstavby v SOS komunitách zo štátneho rozpočtu, resp. eurofondov vznikne len tomu obyvateľovi SOS, ktorý sa úspešne zapojí do integračných programov (vzdelávacích, komunitných a pod.), pričom na výstavbe sa budú výrazne podieľať tí obyvatelia SOS, pre ktorých sú byty určené.

Komunitnými centrami stúpne kvalita života ľudí v SOS. Dáme im tiež možnosť zlegalizovať bývanie a spolupodieľať sa na zlepšovaní podmienok bývania.

31. BOD PROGRAMU

Obyvatelia SOS majú vážne nedostatky v hospodárení s peniazmi. Žijú prítomnosťou, nemyslia na budúcnosť a tak častokrát minú všetky dávky naraz. V osadách sa darí úžere. Systém osobitného príjemcu, zavedený v roku 2004, sa ukázal ako nedostatočné riešenie problémov zlého hospodárenia, neplatičstva a úžery v SOS komunitách.

SaS navrhuje:

- Zaviesť systém E-pay kariet²⁷ pre každého poberateľa dávky v hmotnej núdzi.

Zmenšíme tak priestor pre úžeru, dáme ľuďom z SOS možnosť vybudovať si aspoň základné návyky pri hospodárení s peniazmi a znížiť ich dlhy voči dodávateľom vody a elektriny.

²⁵ Centrá budú stáť na rozmedzí medzi majoritnou časťou obce a komunitou SOS a budú otvorené nielen pre ľudí z SOS, ale aj z majoritnej časti obyvateľov obce. Budú v nich práčky, sprchy, umývadlá, knižnice, herne pre deti, resp. materská škola, učebňa, stretávanie sa ľudí a podobne. Súčasťou centra bude byt pre jeho správcu. Ten bude spolu s pochádzkarmi zodpovedný za vybavenie centra.

²⁶ Pozri 83. bod programu

²⁷ Každý poberateľ dávky v hmotnej núdzi dostane vlastnú E-pay kartu a za pomoci komunitných pracovníkov sa ju naučí používať. Vychádzame z toho, že veľa obyvateľov SOS má mobilné telefóny a zvládajú ich obsluhu. Z E-pay karty sa nebude dať získať hotovosť, dajú sa cez ňu realizovať len bezhotovostné platby pri tzv. selektívnej autorizácii, t.j. akceptácia platieb v presne vymedzenom okruhu platobných terminálov. Štát zabezpečí terminály v každom obchode v blízkosti SOS komunity, v autobusoch, školských aj diaľkových. ÚPSVaR zriadi každému držiteľovi E-pay karty účet, na ktorý každý deň pošle 1/30 dávok po odrátaní platieb za plyn (SPP), elektrinu (SE) a za vodu (Vodárne a kanalizácie). Vodárne a elektrárne si z dávok automaticky raz mesačne budú môcť strhnúť platby za elektrinu a vodu.

32. BOD PROGRAMU

Obyvatelia SOS majú problém rešpektovať zákony a to aj preto, že ich vedomosť o zákonoch je veľmi selektívna. Vymožitelnosť práva v SOS komunitách je problematická, nedostatočne sa využívajú zákonmi stanovené sankcie, lebo kompetentní aj tak vedia, že obyvatelia komunit nemajú z čoho zaplatiť. V komunitách nie sú zavedené preventívne opatrenia a polícia rieši až dôsledok.

SaS navrhuje:

- Zaviesť štatistiky kriminality podľa príslušnosti k SOS.²⁸
- Využívať verejnoprospešné práce ako formu trestu. Akúkoľvek finančnú sankciu by mal páchatel' odpracovať.
- Zriadiť funkciu tzv. pochôdzkárov SOS.²⁹

Štatistikami napomôžeme odstráneniu démonizácie rómskej kriminality a navrhnutými opatreniami prispejeme k jej zníženiu.

33. BOD PROGRAMU

Riešenie problémov SOS komunit zasahuje do mnohých rezortov, ale v praxi táto problematika nie je riešená účinne. Je to sčasti spôsobené tým, že úrad splnomocnenca v skutočnosti nemá žiadne právomoci.

SaS navrhuje:

- Nahradiť Úrad splnomocnenca vlády pre rómske komunity tretím štátnym tajomníkom rezortu sociálnych vecí (štátnym tajomníkom pre SOS), s reálnymi politickými a výkonnými právomocami, ktorý bude riadiť už existujúce pobočky³⁰ splnomocnenca.

Vytvoríme tak podmienky pre rýchlejšiu a efektívnejšiu koordináciu jednotlivých aktivít pri riešení problémov ľudí z SOS.

²⁸ Keďže nepoznáme štatistiky, narábame s odhadmi, nielen s nepresnými číslami, ale nepoznáme ani príčiny (Kradnú pre to, aby kradli? Kradnú preto, lebo vedia, že sa im nič nestane alebo pre to, že sú hladní?) a v skutočnosti nepoznáme ani dôsledky, ani výšku škôd. Nevieme, o akej kriminalite hovoríme (Ide o drobnú kriminalitu alebo o závažné trestné činy? Ukradnú viac Rómovia alebo biele goliere, v majoritnej časti obyvateľstva, nevýhodnými zmluvami pre štát, vytunelovaním podnikov, za pomoci konkurznej mafie?) Keďže tieto porovnania nemáme, dochádza k démonizácii rómskej kriminality

²⁹ Pri Úradoch práce budú zriadené rekvalifikačné kurzy pre rómskych „SBS- károv“, ktorí budú po vyškolení spravidla posielaní do inej než ich vlastnej komunity. Rómski pochôdzkári budú pôsobiť samostatne alebo ako posila pre klasických policajtov. Budú zamestnancami obcí, pričom financie na tento projekt by išli zo štátneho rozpočtu

³⁰ V Spišskej Novej Vsi, Rimavskej Soboty, Košiciach a Banskej Bystrici. Je potrebné zriadiť pobočku aj v Prešove.

MUDR. PETER KALIST MPH
pôsobí v súčasnosti ako riaditeľ polikliniky ProCare ProSanus Karlova Ves a zároveň aktívne vykonáva lekársku prax ako kardiológ v sieti polikliník ProCare. Vyštudoval Lekársku fakultu Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, kde potom viac rokov pôsobil ako vysokoškolský pedagóg. Neskôr vyštudoval Fakultu verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. Manažérske zručnosti získal aj ako vedúci Samostatného odboru krízového riadenia zdravotníctva v Košickom kraji. Aktívne ovláda anglický jazyk a dohovori sa aj po maďarsky a rusky.

5. Zdravotníctvo

Vyjadrením základnej miery solidarity s občanmi Slovenska je článok 40 Ústavy Slovenskej republiky.³¹ Zdravotná starostlivosť má však svoju cenu a vždy je niekým uhrádzaná. Náklady na liečbu sú často veľmi vysoké a málokto si všetky výdavky spojené so zdravotnou starostlivosťou uvedomuje. Koncept, že zdravotníctvo je zadarmo, nesmie byť chápaný doslovne.

34. BOD PROGRAMU

Na slovenskom trhu dnes pôsobí málo poisťovní, čo v konečnom dôsledku znižuje kvalitu poskytovania zdravotnej starostlivosti a obmedzuje pacientov vo výbere. Je potrebné v systéme vykonať také zmeny, aby podnikaniu na trhu zdravotného poistenia nestáli v ceste zbytočné prekážky.

SaS navrhuje:

- Znížiť bariéry pre vstup nových subjektov na trh poskytovateľov zdravotného poistenia, napríklad znížením minimálneho základného imania na 1 milión eur.³² Zdravotné poisťovne nebudú musieť mať celoštátnu pôsobnosť, bude možné vytvoriť aj lokálne a špecializované poisťovne, alebo napríklad poisťovne vytvorené zamestnávateľmi.
- Zrušiť ustanovenia o zákaze zisku zdravotných poisťovní. Jeho vyplatenie však bude možné len ak neexistujú záväzky³³ po lehote splatnosti.
- Zvýšiť percento poistného, ktoré nebude predmetom prerozdelenia z aktuálnych 5% na 15%³⁴.

³¹ Ústava Slovenskej republiky, čl. 40: Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon

³² Za každých 100 tisíc poistencov sa povinné minimálne imanie navýši o jeden milión Eur.

³³ V prípade sporných záväzkov, resp. aj o iných kritériách rozhodne Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou

³⁴ Z tejto sumy má byť hradená administratíva, ročná bonifikácia (35. bod programu) a vyplatený zisk (ktorý môže byť vyplatený len zo sumy, ktorá nie je predmetom prerozdelenia)..

- Všetky poisťovne (vrátane štátnej), budú musieť hospodáriť podľa štandardných pravidiel pre akciové spoločnosti.

Zabezpečíme tým ľahší vstup do podnikania v tejto oblasti a tým väčšiu konkurenciu medzi jednotlivými poisťovňami. Poistenci budú mať viac možností na výber, čo zvýši kvalitu poskytovaných služieb

35. BOD PROGRAMU

V súčasnosti téměř nikto, komu je zdravotná starostlivosť poskytovaná netuší, koľko zaňho zdravotná poisťovňa platí. Existuje veľká skupina poistencov, ktorí sú solidárnymi prispievateľmi v určitom období svojho života, teda platia zdravotné poistenie, no vôbec zdravotnú starostlivosť nečerpajú.

SaS navrhuje:

- Administratívne uľahčiť zmenu zdravotnej poisťovne. Aktuálne je potrebné podať prihlášku na zmenu zdravotnej poisťovne do 30.9. príslušného roka, navrhujeme úpravu na štandardný čas – prihlášku na zmenu bude možné podať do 6 týždňov pred koncom kalendárneho roka.
- Zaviesť bonus pri platbách na zdravotné poistenie pre všetkých dospelých obyvateľov. Pokiaľ poistenec vyčerpal na zdravotnú starostlivosť sumu v hodnote menšej ako polovica mesačného životného minima za celý rok a absolvoval predpísané preventívne prehliadky,³⁵ bude mu vrátená polovica priemerného mesačného odvodu, minimálne však 30 eur.
- Zaviesť povinné informovanie o cene poskytnutej zdravotnej starostlivosti, priamo ako súčasť informovaného súhlasu. Pri poskytovaní starostlivosti tak vznikne základná predstava o reálnych cenách. Poisťovňa nepreplatí žiadny úkon, pokiaľ v dokumentácii nebude uvedená cena podpísaná pacientom.
- Zaviesť výpisy vyčerpanej zdravotnej starostlivosti. Zdravotná poisťovňa povinne zašle každému poistencovi, ktorému bola poskytnutá zdravotná starostlivosť, 1x ročne výpis úhrad za vyčerpanú starostlivosť.

Zabezpečíme tak vyššiu transparentnosť v zložitom systéme uhrádzania platieb za poskytovanie zdravotnej starostlivosti, obmedzíme možnosti falošného vykazovania a poskytneme občanom reálnu predstavu o skutočne zaplatenej cene. Dáme ľuďom motiváciu nezneužívať poskytovanie zdravotnej starostlivosti a vrátíme solidárnym prispievateľom časť prostriedkov, ktoré do jej poskytovania investovali. Zároveň podporíme záujem o zdravotnú prevenciu.

³⁵ Do čerpania sa nebude započítavať ošetrovanie u všeobecného lekára, účasť na preventívnych prehliadkach (napríklad gynekológ, stomatólog) a povinné očkovanie.

PODMIENKA	ŠTÁTNA ZDRAVOTNÁ POISŤOVŇA	SÚKROMNÁ ZDRAVOTNÁ POISŤOVŇA
Majiteľ	Štát	Súkromné subjekty
Zisk	Smie tvoriť, no musí ho použiť na zdravotnú starostlivosť	Smie tvoriť, vyplatenie je možné až po splnení určitých podmienok
Strata	Vykryje štát	Vykryje majiteľ alebo poisťovňa skrachuje
Zmluvy s poskytovateľmi	Nemusí uzatvoriť s každým, musí zabezpečiť plošnú zdravotnú starostlivosť	Nemusí uzatvoriť s každým, musí zabezpečiť plošnú zdravotnú starostlivosť
Limity pre zdravotné zariadenia	Možné*	Nesmú limitovať
Zmluvy s poistencami	Musí uzatvoriť s každým a nesmie ju rozviazať	Nemusí uzatvoriť s každým. Ak ju raz uzatvorí, nesmie ju rozviazať.

*za podmienky prepočítania výšky limitu na poistenca a jeho zverejnenia na internete. Celkový limit bez ohľadu na poskytovateľa: limit = počet poistencov x limit/osobu. Limity sa musia prepočítavať vždy na žiadosť poskytovateľa, max 1x kvartálne

36. BOD PROGRAMU

Výmenné lístky potrebné k návšteve špecialistov sú zbytočnou šikanou, oberajúcou lekárov i pacientov o čas. Voľný trh zdravotníckych služieb je stále nedostatočne rozvinutý.

SaS navrhuje:

- Zrušiť povinnosť vystavovania výmenných lístkov k špecialistom.

Dáme tým občanom možnosť slobodnejšie rozhodovať o výbere svojich lekárov a šetriť svoj čas.

37. BOD PROGRAMU

Na základe súčasného stavu v dohľade nad starostlivosťou je možný politický vplyv na rozhodnutia Úradu pre dohľad. Ďalej je možné donekonečna a ľubovoľne podávať sťažnosti na zdravotnú starostlivosť bez reálnej zodpovednosti za takéto konanie.

SaS navrhuje:

- Vrátiť nezávislosť Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.³⁶
- Zaviesť poplatok za podanie sťažnosti, ktorý bude vrátený v prípade, že sťažovateľovi bolo dané za pravdu.

³⁶ v zákone č. 581/2204 v § 22 vypustením odseku 11

Znížime tým náklady na administráciu zbytočných sťažností, zatiaľ čo možnosť podania opodstatnenej sťažnosti ostane zachovaná.

38. BOD PROGRAMU

Rôzne právne formy nemocníc (poskytovateľov lôžkovej starostlivosti) umožňujú rozličné dezinterferencie a často nežiaduce vládne zásahy.

SaS navrhuje:

- Dať všetkým nemocniciam právnu formu kapitálových spoločností bez ohľadu na majiteľa. Štát nesmie povoliť neštandardné ochranné opatrenia pre zdravotnícke zariadenia.
- Fakultné nemocnice v Bratislave, Košiciach a Martine budú akciovými spoločnosťami, no vzhľadom na ich úlohy by mali mať špeciálne postavenie. Medzi tieto úlohy patrí aj výchova budúcich lekárov a iného medicínskeho personálu. Tieto náklady uhradí príslušná vysoká škola.

Zjednotíme tým podmienky pre správu zdravotníckych zariadení na Slovensku a vytvoríme priestor pre väčšiu flexibilitu trhu poskytovania zdravotnej starostlivosti.

39. BOD PROGRAMU

Stanice RZP a RLP sú dnes bez spoplatnenia vo výberovom konaní rozdeľované jej prevádzkovateľom. Tí majú potom napríklad možnosť predať licencie predať tretím osobám. Ďalej existujú podozrenia z nejasných kritérií výberu s preferenciou štátnych firiem.

SaS navrhuje:

- Vyhlasovať na prevádzku RZP a RLP v osemročných³⁷ intervaloch verejné obstarávanie.
- Rozdeliť výberové konania na štyri časti, tak, aby nedochádzalo k súčasnému výberu všetkých poskytovateľov. Prakticky by sa vždy štvrtina staníc obsadzovala každý druhý rok.

Zabezpečíme tým kontinuitu vo výberových konaniach. Súčasne nebude možné vybrať všetkých poskytovateľov naraz.

³⁷ Osem rokov je približná životnosť sanitky

40. BOD PROGRAMU

Súčasný systém povinných očkování vyvoláva obavy niektorých rodičov z prípadných nežiaducich reakcií dieťaťa na očkovanie.

SaS navrhuje:

- Dať rodičom možnosť nedať očkovať deti proti nasledovným ochoreniam:
- Žltáčka typu B (vírusová hepatitída B), Hemofilové invazívne infekcie, Pneumokokové invazívne ochorenia, Mumps, Rubeola (ružienka). Tieto očkovania sa dostanú do odporúčania s plnou úhradou zdravotnej poisťovne, bez akéhokoľvek postihu v prípade neočkovania. Ostatné očkovania³⁸, ktoré sa nachádzajú v aktuálnej schéme považujeme za natoľko zásadné, že nie je možné pripustiť neočkovanie akejkolvek časti populácie, nakoľko by prípadná epidémia mohla spôsobiť príliš rozsiahle škody.

Možnosťou upustiť od niektorých druhov očkování zvýšime zodpovednosť rodičov za zdravotný stav svojich detí, so zachovaním možnosti slobodne sa rozhodnúť o plnej očkovacej ochrane

³⁸ tuberkulóza, záškrt, tetanus, čierny kašeľ, detská obrna, osýpky

ING. MARTIN CHREN

je známy a často citovaný slovenský ekonóm. Už štyri roky aktívne presadzuje záujmy občianskej spoločnosti v Európskej únii. Je členom Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru v Bruseli. Do októbra 2009 bol riaditeľom Nadácie F. A. Hayeka a dodnes pôsobí v jej správnej rade. Stál pri vzniku Združenia daňových poplatníkov Slovenska a inicioval vznik kampane „Deň daňovej slobody“. Študoval financie a bankovníctvo na Ekonomickej univerzite v Bratislave. Ako člen odborného tímu na prípravu dôchodkovej reformy spolupracoval na vzniku druhého piliera dôchodkového sporenia. Hovorí plynule anglicky a čiastočne nemecky.

6. Vzťahy s Európskou úniou

41. BOD PROGRAMU

Prijatie Lisabonskej zmluvy dáva európskej byrokracii možnosť výrazne rozšíriť svoju moc a vplyv. Rada EÚ bude môcť jednohlasným súhlasom zástupcov členských štátov zásadným spôsobom meniť systém fungovania EÚ a bez nutnosti dodatočnej ratifikácie svojich rozhodnutí odoberať kompetencie vládam členských štátov. Na Slovensku sú mnohé z takýchto zmien uskutočniteľné len zmenou ústavy a potrebujú trojpätinovú väčšinu hlasov v parlamente.

SaS navrhuje:

- Prijat' ústavný zákon vyžadujúci pri každom rozšírení kompetencií Európskej únie podľa článku 352 Lisabonskej zmluvy schválenie Národnou radou Slovenskej republiky ústavnou väčšinou. Zástupca Slovenska v Rade EÚ nebude môcť v mene Slovenskej republiky súhlasiť s legislatívnym návrhom Európskej komisie bez mandátu minimálne troch päť poslancov NR SR.

Zabráňime tak prevzatiu kompetencií Európskou úniou napr. v oblasti daní či trestného práva bez náležitého súhlasu volených zástupcov slovenských občanov.

42. BOD PROGRAMU

Preberanie smerníc EÚ je nutnou súčasťou našej legislatívy, no často je aj zneužívané ako výhovorka pre zavádzanie predpisov a noriem, ktoré by inak v slovenskom prostredí boli neobhájiteľné.

SaS navrhuje:

- Preberať z európskej legislatívy, ktorá je zaťažujúca alebo obmedzujúca, len nevyhnutné minimum. Dať každému predkladateľovi zákona, zahŕňajúceho zapracovanie európskej legislatívy, povinnosť k návrhu pripojiť presné porovnanie textov európskej a slovenskej normy a v prípade potreby dokázať nevyhnutnosť ich rozšírenia.

Dosiahneme tým transparentnejší proces tvorby slovenskej legislatívy. Zamedzíme prijímaniu zákonov, ktoré vysoko presahujú požiadavky EÚ a bez odvolávky na nevyhnutnosť ich plnenia by len ťažko hľadali opodstatnenie.

43. BOD PROGRAMU

Vysoká miera byrokracie v procese prijímania, posudzovania i kontroly čerpania európskych fondov je jednou z hlavných príčin toho, že ku koncu roka 2009 Slovensko z možných dotácií čerpalo necelých 5 %. Pravidlá prerozdelenia eurofondov patria na Slovensku k najnáročnejším a najbyrokratickejším v celej únii. Pri realizácii niekoľkostupňovej administratívnej kontroly je pre mnohých žiadateľov takmer nemožné splniť všetky byrokratické požiadavky. Obzvlášť pri projektoch financovaných z fondov Európskeho sociálneho fondu, ktorý je kľúčovým pre riešenie mnohých sociálnych otázok, je tento problém zjavný. Pre malých podnikateľov, samosprávy a neziskové organizácie je zase často priam likvidačná ne-disciplinovanosť štátneho aparátu pri preplácaní oprávnených výdavkov.

SaS navrhuje:

- Zvysiť trestnoprávnu zodpovednosť žiadateľov o Eurofondy a previesť zodpovednosť za správnosť údajov na stranu žiadateľa. Zjednodušiť kontrolu pred realizáciou projektov, urýchliť vyplatenie prostriedkov a rozbeh projektov.
- Posilniť priebežnú a následnú kontrolu projektov, ktorá sa vykonáva po vyplatení výdavkov, takže nespomaľuje proces čerpania fondov.
- Obmedziť administráciu príloh³⁹ k žiadostiam o platbu na minimum.
- Posilniť inštitút zálohových platieb a umožniť tak vyplácanie splátok vopred a ich postupné vyúčtovávanie.
- Nastaviť kritériá kontroly projektov podľa výšky kontrolovaných výdavkov, aby proces kontroly malých, paušálnych výdavkov zbytočne nespomaľoval celý systém.

Vytvoríme tak podmienky pre efektívnejšie využívanie eurofondov, zmenšíme priestor pre ich zneužívanie a sprehladníme a zjednodušíme celý systém ich vyplácania aj následnej kontroly.

³⁹ zmluvy a ostatné dokumentácie, mimo účtovných dokladov

44. BOD PROGRAMU

Národný strategický referenčný rámec pre čerpanie európskych fondov v rokoch 2007 – 2013 prerozdeľuje prostriedky pre Slovensko neefektívne, netransparentne a jeho priority nie sú pre slovenské špecifiká vhodné. Najvypuklejším príkladom sú PPP projekty na úkor investícií do budovania infraštruktúry. Súkromné projekty financované z prostriedkov EÚ narúšajú fungovanie trhového mechanizmu. Európske peniaze nemajú byť určené pre súkromné firmy, ktoré lobujú a uplácajú za to, aby získali podporený projekt z EÚ fondov, ale na budovanie všeobecne prospešnej infraštruktúry v oblasti dopravy, školstva, zdravia či životného prostredia, z ktorej budú mať prospech všetci občania a firmy.

SaS navrhuje:

- Revidovať jednotlivé operačné programy v rámci Národného strategického referenčného rámca. Namiesto podpory súkromných firiem je potrebné presmerovať prostriedky do takých typov projektov financovaných z európskych fondov, ktoré sa zameriavajú na budovanie infraštruktúry neposkytovanej súkromným sektorom (napr. cesty, diaľnice, čističky odpadových vôd).

Znížime tým súčasné deformácie trhu, podporíme výstavbu infraštruktúry a vytvoríme podmienky na vhodnejšie usmernenie európskych fondov na Slovensku.

ING. ĽUDOVÍT JURČÍK

pôsobí na pozícii riaditeľa developerských projektov v spoločnosti Koruna Invest v Bratislave, ktorá sa zaoberá developingom a finančníctvom. Vyštudoval Ekonomiku a riadenie výrobných podnikov na Strojníckej fakulte SVŠT a Inštitút zahraničného obchodu. V roku 1991 bol spoluzakladateľom počítačovej spoločnosti. V rokoch 1996-2005 bol riaditeľom viacerých výrobných podnikov a pôsobil v riadiacich orgánoch ďalších firiem. Venuje sa poradenským činnostiam pri reštrukturalizácii výrobných podnikov. Ovláda nemecký a anglický jazyk

7. Podnikateľské slobody

45. BOD PROGRAMU

Zásadným predpokladom úspešného podnikania je čo najväčšia miera slobody a stability jeho podmienok. Súčasný Zákonník práce najmä zmluvnú slobodu medzi zamestnávateľmi a ich zamestnancami narúša radom zbytočných pravidiel. Odborom dáva nenáležité právomoci, vďaka ktorým môžu v niektorých prípadoch úplne ochromiť fungovanie jednotlivých spoločností. Zákonník práce reguluje vzťahy medzi dvoma súkromnými subjektmi, preto by jeho zásahy mali byť minimálne.

SaS navrhuje:

- Presunúť čo najviac kompetencií zo Zákonníka práce na kolektívne vyjednávanie medzi zamestnávateľmi a odbormi.
- Obmedziť postavenie a právomoci odborov v prípadoch, ktoré spadajú do priameho hospodárskeho riadenia firmy (napr. určovanie začiatkov a koncov pracovnej smeny) a zrušiť povinnosti zamestnávateľov poskytovať im služby a priestory.
- Umožniť uzatvárať dobrovoľné vzájomné dohody medzi zamestnávateľmi a zamestnancami na riešenie operatívnych zmien pracovných podmienok, napr. úprava pracovného času, dočasné zvýšenie nadčasov, čerpanie voľna zamestnanca pri prekážke na strane zamestnávateľa.

Sprehľadníme tak pracovnú legislatívu, ktorá sa stane zrozumiteľnejšou a jasnejšou pre všetkých účastníkov pracovnoprávných vzťahov. Najmä v oblasti porušenia pracovnej disciplíny odstránime problém mnohých súdnych sporov s častými protichodnými rozhodnutiami súdov. Nový prístup povedie k vyváženému postaveniu zamestnávateľov, zamestnancov a ich zástupcov. Vyššia flexibilita umožní rýchlejšie sa prispôbovanie trhu práce podmienkam celého hospodárstva.

46. BOD PROGRAMU

Odborové organizácie si vďaka svojmu súčasnému vplyvu vydobili okrem iného aj právo nedobrovoľného rozširovania kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa i v ostatných organizáciách daného odvetvia. Dodržiavanie týchto zmlúv podnikmi, ktorých zástupcovia ani nemali možnosť zasiahnuť do ich tvorby, je zásadným porušením práva na slobodné podnikanie a ochranu vlastníctva.

SaS navrhuje:

- Zrušiť automatické nedobrovoľné rozšírenie platnosti kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa na Slovensku.

Zvýšime tak slobodu podnikateľov dojednať so svojimi zamestnancami obojstranne výhodné podmienky, zohľadňujúce regionálne rozdiely a podmienky v danom podniku.

47. BOD PROGRAMU

Príkladom regulácie s rozsiahlymi ekonomickými a spoločenskými dôsledkami je určovanie minimálnej mzdy. V čase nastupujúcej hospodárskej krízy, medzi januárom 2008 a januárom 2009, bola zvýšená z 8100 Sk na 295,50 €, čo pri zohľadnení aktuálneho kurzového rozdielu predstavovalo nárast o vyše 22 %. Za minimálnu mzdu na Slovensku pracuje len asi 2 % pracujúcich. Minimálna mzda v konečnom dôsledku nivelizuje príjmy a neprímerane ohýba trh práce. Navyše znižuje možnosť zamestnania pre skupiny ľudí s nízkou, alebo žiadnou kvalifikáciou.

SaS navrhuje:

- Zrušiť plošnú minimálnu mzdu a ponechať vyjednávanie o mzdách výlučne na dohodu zamestnanca a zamestnávateľa, resp. na kolektívne vyjednávanie.

Zrušením minimálnej mzdy ako zákonom stanovenej veličiny posilíme hodnotu dohôd najmä na podnikovej úrovni. V súčinnosti so zavedením odvodového bonusu vytvoríme priestor na vznik mnohých nových pracovných miest na kratší úväzok, či pre menej kvalifikovaných zamestnancov. Trh práce urobíme flexibilnejším a odstránime nezmyselnú reguláciu.

48. BOD PROGRAMU

Zdravotná pracovná služba v dnešnej podobe nemá na podnikateľskej scéne žiadne opodstatnenie. V mnohých podnikoch je prakticky nerealizovateľná a vo všeobecnosti len zbytočne administratívne a finančne zaťažuje zamestnávateľov.

SaS navrhuje:

- Zrušiť zdravotnú pracovnú službu a ponechať určenie podmienok zabezpečenia zdravotnej starostlivosti o zamestnancov na individuálnych dohodách.

Vytvoríme tým priestor pre také dohody medzi zamestnávateľmi a zamestnancami, ktoré budú viac vyhovovať potrebám oboch.

49. BOD PROGRAMU

Povinné členstvo v profesijných komorách je zbytočné. V mnohých prípadoch neprináša podnikateľom žiadny ošoh, obmedzuje vstup nových subjektov na trh, zvyšuje náklady o poplatky a „vydiera“ podnikateľov potrebami rôznych školení, skúšok, poistení a licencií.

SaS navrhuje:

- Zrušiť povinné členstvo v profesijných komorách.

Uľahčíme tým vstup do podnikania v oblastiach dnes monopolizovaných rôznymi komorami, čo povedie k vyššej konkurencii a k zlacneniu služieb pre spotrebiteľov.

50. BOD PROGRAMU

Existencia Živnostenského úradu prakticky predstavuje zbytočnú paralelnú činnosť k fungovaniu obchodných registrov a daňových úradov. Kontrolná činnosť, ktorú vykonáva, nemá žiadny praktický zmysel a podnikateľské subjekty majú voči nemu zbytočnú ohlasovaciu povinnosť. Pri licencovaných činnostiach musia mať podnikatelia potrebné vzdelanie alebo dĺžku praxe a predpísané povinné skúšky skladajú inde ako na Živnostenskom úrade. Každý podnikateľský subjekt je jednoznačne definovaný cez DIČ, čo je z hľadiska potrieb štátu voči nemu dostačujúce.

SaS navrhuje:

- Zrušiť Živnostenský úrad. Pred jeho zrušením prepojiť s informačným systémom Obchodného registra.
- Nahradiť potrebu ohlasovania voľných živností oznamom o začatí podnikania na Daňovom úrade a dať možnosť doplnenia podnikateľskej činnosti len formou jednoduchého zápisu do Obchodného registra.

Znížime tým administratívnu záťaž podnikateľov a zredukujeme výdavky na verejnú správu.

51. BOD PROGRAMU

Neschopnosť fungovať na klientskom princípe a nedostatok snahy zjednodušovať život občanom podnikateľom, sú spoločným menovateľom mnohých inštitúcií na Slovensku. Príkladom zbytočnej komplikovanosti sú kolký, ktorých predaj súčasná vláda presunula výlučne na poštu v snahe posilniť jej monopol, no sťažila tým život všetkým občanom i podnikateľom.

SaS navrhuje:

- Zrušiť kolký a zaviesť povinnosť každého úradu, aby prijímal platby v hotovosti, platobnými kartami alebo formou bankového prevodu.

Odstránime tak zbytočnú byrokráciu pri podávaní žiadostí či podnetov a zvýšime dostupnosť verejných služieb.

52. BOD PROGRAMU

Prostredníctvom zákonov, nariadení, vyhlášok a iných predpisov si verejná správa vynucuje poskytovanie najrôznejších štatistických výkazov, často s duplicitnými hláseniami.

SaS navrhuje:

- Obmedziť výkazníctvo na poskytovanie len údajov súvisiacich s daňovými, odvodovými a licenčnými podmienkami podnikania a odstrániť duplicity. Štátna správa bude povinná si potrebné údaje získať sama, prípadne si ich zakúpiť.

Odbremeníme podnikateľov od výkazníctva, z ktorého nemajú žiadny priamy prínos.

53. BOD PROGRAMU

Právnické osoby majú povinnosť viesť účtovníctvo, pravidelne podávať daňové priznania a vo väčšine prípadov robiť audit. To sú postačujúce opatrenia na preukázanie pôvodu ich majetku.

SaS navrhuje:

- Neprijíť alebo zrušiť zákon o preukazovaní pôvodu majetku pre právnické osoby.

Zabráňime tým zhoršeniu podmienok pre podnikanie na Slovensku a nevytvoríme priestor na zneužívanie legislatívy voči nepohodným podnikateľom.

ĽUBOR BENKOVIČ

má dlhoročné skúsenosti s riadením výrobných podnikov. V rokoch 1992 až 2005 bol spoluzakladateľom úspešných výrobných spoločností DELIS a ROZIS. V spoločnosti DELIS pôsobil ako riaditeľ a konateľ až do roku 2005, kedy obe spoločnosti odkúpil zahraničný investor. Od roku 2006 do konca roku 2007 bol riaditeľom a konateľom slovenského závodu nadnárodnej spoločnosti Georgia Pacific. V súčasnosti sa venuje investičnému financovaniu.

8. Hospodárstvo

Energetika je v dôsledku desaťročia trvajúceho vplyvu štátu stále jedným z odvetví vyžadujúcich dôslednejšiu liberalizáciu trhu. Na strane ponuky funguje niekoľko dominantných subjektov (napr. Slovenský plynárenský priemysel v plyne) a možnosť odberateľov zmeniť dodávateľa je zatiaľ skôr formálna, keďže na trhu ešte nepôsobí dostatočný počet alternatívnych dodávateľov energie. Štátne vlastníctvo energetických podnikov vytvorilo v minulosti na trhu mnoho zásadných rozporov a deformácií. Štát ako vlastník mal presadzovať rozvoj energetických podnikov, no ako regulátor robil úplný opak. Politicky motivované držanie cien energií na umelo nízkej úrovni, bolo v druhej polovici 90-tych rokov hlavnou príčinou vážnych finančných problémov, do ktorých sa energetické podniky dostali. Najevidentnejším príkladom boli Slovenské elektrárne (SE), ktoré sa na objednávku štátu na jednej strane významne zadĺžili, aby mohli financovať dostavbu jadrovej elektrárne v Mochovciach, na strane druhej bola cena elektriny regulovaná, čoho výsledkom bola narastajúca strata SE.

54. BOD PROGRAMU

Čiastočná privatizácia energetických podnikov a vytvorenie nezávislého Úradu pre reguláciu sieťových odvetví situáciu výrazne zlepšili, no od roku 2006 sa opätovne zvyšuje vplyv štátu na fungovanie energetických podnikov a Úrad je tlačенý do politických rozhodnutí.

SaS navrhuje:

- zrušiť väčšinu legislatívnych zmien⁴⁰ neprimerane zasahujúcich do hospodárenia energetických podnikov a dôsledne pokračovať v liberalizácii energetického trhu.

Zabráňime tak ďalším deformáciám slovenského energetického trhu a zvýšime šancu na jeho konkurencieschopnosť v európskom priestore.

⁴⁰ najmä v zákone č. 656/2004 Z. z. o energetike a v zákone č. 276/2001 Z. z. o regulácii sieťových odvetví

55. BOD PROGRAMU

Slovensko má v porovnaní s Rakúskom, Nemeckom alebo Francúzskom trojnásobnú spotrebu tepla na vykurovaný objem, čo svedčí okrem iného o obrovských stratách v distribučnej sieti. Dnešný stav je zlý aj v tom, že zisk teplární je rátaný ako určité percento nákladov, čo znamená, že v záujme teplární je, aby náklady boli čím vyššie.

SaS navrhuje:

- Stanoviť prípustné straty v rozvodoch.
- Cenu za teplo stanoviť len na základe spotreby u spotrebiteľa. Fakturačné meradlá budú čo najbližšie k miestu spotreby a bude povinné merať teplo na vstupe do objektu.
- Stanoviť spôsob odvolania sa spotrebiteľa v prípade nesúhlasu s vyúčtovaním vrátane maximálnej doby potrebnej na rozhodnutie a sankcií v prípade, že dodávateľ porušil zásady zúčtovania.

Vytvoríme motiváciu teplární šetriť a v konečnom dôsledku znížime pre odberateľa cenu tepla.

56. BOD PROGRAMU

Investičné stimuly sú nespravodlivé. Čo je horšie, podnikatelia sú štátom nútení z vlastných daní dotovať prichádzajúcu konkurenciu. Tí však majú tendenciu po vyčerpaní výhod presúvať výrobu na trhy s lacnejšou pracovnou silou. Súčasný systém vyberania vyvolených podporuje korupčné správanie a nespravodlivo deformuje trh. V prípade zrušenia investičných stimulov sa bude môcť SARIO venovať svojim ostatným aktivitám, ku ktorým patrí aj podpora cestovného ruchu.

SaS navrhuje:

- Zrušiť investičné stimuly bez náhrady. Ušetrené prostriedky vytvoria priestor pre zníženie deficitu verejných financií alebo daní.
- Zlúčiť agentúru pre rozvoj investícií SARIO a agentúru pre podporu cestovného ruchu SACR do jednej, aby tieto podporné činnosti boli koordinované z jedného miesta.

Nastavíme pre všetky subjekty rovnaké pravidlá, čo výrazne zvýši spravodlivosť v podnikaní a odstráni korupciu pri pridelovaní dotácií. Ušetrené prostriedky budú použité na zníženie daňového a odvodového zaťaženia

57. BOD PROGRAMU

Záujmy investorov končia tam, kde končí diaľnica. Diaľničnú a rýchlocestnú sieť je nutné budovať kontinuálne a nie nárazovo, s cieľom ohurovať voličov pred voľbami. Odhadujeme, že udržateľné tempo výstavby diaľnic je 60 km ročne. Náklady predstavujú približne 2 % HDP.

SaS navrhuje:

- Stavať približne 60 km diaľnic a rýchlocestí ročne. Do roku 2014 najvyššiu prioritu venovať dokončeniu výstavby úseku Bratislava – Košice (126 km). Následne a čiastočne súbežne investovať do výstavby úsekov Košice - Michalovce (46 km) a diaľnice D4 (tzv. nulový obchvat Bratislavy, úsek Bratislava Jarovce – Ivanka pri Dunaji, 22 km). V rámci zvyšnej kapacity investovať prioritne do rýchlostnej komunikácie R2.
- Zrušiť všetky aktivity štátu súvisiace s výstavbou širokorozchodnej železnice na Slovensku.

Zabezpečíme tak plánovateľný rozvoj diaľnic a rýchlocestí. Nič nepomáha rozvoju regiónov viac, ako diaľnice a rýchlocesty. Investori budú schopní svoje budúce investície prispôbiť výstavbe diaľničnej siete. Nepostavenie širokorozchodnej železnice udrží stovky pracovných miest na existujúcich prekladiskách na východnej hranici.

58. BOD PROGRAMU

Realita na Slovensku dlhodobo svedčí o tom, že štát nie je dobrým hospodárom. Štátne podniky hospodária neefektívne a uprednostňujú politické záujmy pred ekonomickými. Dosadzovanie neschopných politických nominantov a korupcia nie sú zriedkavé javy.

SaS navrhuje:

- Sprivatizovať štátne podniky, napr. Železničnú spoločnosť Cargo Slovakia, a. s.
- Zrušiť Fond národného majetku a nevyhnutné zostávajúce aktivity začleniť pod agendu Ministerstva hospodárstva.

Prestanú sa mrhať peniaze daňových poplatníkov na dotovanie strát spôsobených neefektívnym riadením spoločností vo vlastníctve štátu. Odbúrame vplyvy politikov a politické objednávky.

59. BOD PROGRAMU

Politici a štátni úradníci, ktorí vo väčšine prípadov nikdy v živote nepodnikali si myslia, že vedú ako funguje hospodárstvo. Čo je ešte horšie, myslia si, že svojimi zásahmi vedú jeho fungovanie zlepšiť. Ich zásahy sú v lepšom prípade neúčinné, častokrát sú vyslovene škodlivé. O biednom vyhotovení príslušných zákonov nehovoriac.

SaS navrhuje:

- Zrušiť tie právne normy, ktoré majú snahu regulovať trhové prostredie a ovplyvňovať výsledok dobrovoľných dohôd. Napríklad navrhujeme urýchlené zrušenie:
 - ✓ zákona o obchodných reťazcoch č. 358/2003 Z. z.
 - ✓ zákona o cenách č. 18/1996 Z. z.
 - ✓ zákona o niektorých opatreniach týkajúcich sa strategických spoločností č. 493/2009 Z. z.
 - ✓ ustanovení zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktoré sú nad rámec príslušných záväzných právnych noriem EÚ.
 - ✓ ustanovení zákona 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a súvisiacich zákonov a vykonávacích predpisov⁴¹, ktoré sú nad rámec príslušných smerníc EÚ.

Zrušením nezmyselných zákonov a opatrení zjednodušíme podnikateľské prostredie a zvýšime jeho stabilitu. V mnohých prípadoch zamedzíme zbytočnej kriminalizácii podnikateľov.

60. BOD PROGRAMU

Slovensko je rozlohou malá krajina a tankovanie nafty v zahraničí je pre autodopravcov reálnou možnosťou. Štát tým prichádza o značné výnosy na dani z nafty a domáci dopravcovia sú znevýhodňovaní. Navyše, daň z motorových vozidiel je trojnásobná oproti minimu požadovanému Európskou úniou.

SaS navrhuje:

- Znížiť daň z nafty na minimum požadované Európskou úniou, t.j. 330 Eur/1000 litrov. Výpadok vo výnosoch z dane, spôsobený nižšou sadzbou, bude vykrytý vyšším objemom predaja nafty.
- Znížiť daň z motorových vozidiel na minimum požadované Európskou úniou.⁴² Vypadky vo výnosoch vykryjú príjmy z mýta.
- Nezaviesť mýto pre osobné autá a ponechať pre ne diaľničné známky.

Zvýšime tak konkurencieschopnosť domácich autodopravcov a zmiernime dopady vysokého mýtného. Vodičom osobných áut ne zvýšime áklady na dopravu.

⁴¹ Podľa Komplexného auditu prekážok podnikania na Slovensku upravuje rôzne aspekty požiadaviek na kvalitu pracovného prostredia až 153 rôznych právnych noriem; napríklad len problematika osvetlenia pracoviska je upravená až 11 rôznymi právnymi normami.

⁴² Na 40-tonovom kamióne by daň klesla z cca 2000 – 2200 Eur na 700 Eur.

MVDR. IVAN HOLKO PHD.
pôsobí ako vysokoškolský pedagóg v obore Chémia a technológia potravín a taktiež ako odborný poradca v poľnohospodárstve. Absolvoval štúdium na Univerzite veterinárskeho lekárstva v Košiciach. Je špecialistom na laboratórne analýzy, ktorým sa venoval na veterinárnych ústavoch v Prahe, Dolnom Kubíne a v Nitre. V oblasti nálezov zvierat zastupoval Českú republiku v medzinárodných organizáciách FAO a EK. Je aktívnym kritikom korupcie v Štátnej veterinárnej a potravinovej správe a iniciátorom prvého súdneho sporu pre porušovanie autorských práv - plagiátorstvo. Ovláda anglický, ruský a nemecký jazyk.

9. Poľnohospodárstvo

Slovensko sa vstupom do Európskej únie začlenilo do systému jej spoločnej poľnohospodárskej politiky, avšak bez rozumnej definície národných priorít. Štát by pritom mal prostredníctvom dotácií prispievať k ich naplneniu. Tomu zodpovedá nezvládnutie konkurenčného prostredia na spoločnom európskom trhu a to nielen z dôvodu nižších dotácií pre nové členské krajiny EÚ.

61. BOD PROGRAMU

Na Slovensku pôsobí priveľa kontrolných organizácií, ktoré často vykonávajú rovnaké alebo obdobné činnosti napríklad v oblasti krmív, výživy, vinárstva, životného prostredia či geneticky modifikovaných organizmov.

SaS navrhuje:

- Zlúčiť súčasné štyri kontrolné orgány⁴³ pod jednu rozpočtovú organizáciu s následným zlúčením činností, ktoré boli doteraz vykonávané viacerými kontrolnými orgánmi súčasne.

Výsledkom bude štíhlejší administratívny aparát,, menej rušivých administratívnych zásahov do činnosti kontrolovaných subjektov a efektívnejšia širokospektrálna kontrola.

⁴³ Štátnej veterinárnej a potravinovej správy s Ústavom štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv, Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym a Plemenárskou inšpekciou

62. BOD PROGRAMU

V roku 2008 vyprodukovalo 761 pracovníkov výskumných ústavov (ďalej VÚ) v rezorte poľnohospodárstva iba 82 karentovaných publikácií pri čerpaní takmer 12 mil. EUR. Okrem VÚ potravinárskeho sa ani jeden z nich nepribližuje európskym štandardom a ich výsledky nezvyšujú konkurencieschopnosť slovenského agrosektora.

SaS navrhuje:

- Presunúť VÚ potravinársky do pôsobnosti Slovenskej akadémie vied.
- Začleniť Centrum výskumu rastlinnej výroby a Centrum výskumu živočíšnej výroby pod Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre.
- Zmeniť VÚ pôdoznalectva a ochrany pôdy na výlučne expertízne akreditované pracovisko.
- Zrušiť VÚ ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva.

Kvalita práce prvých troch menovaných VÚ sa zvýši vďaka nárokom, ktoré na ne budú klásť akreditačné komisie v štandardnom akademickom prostredí.

63. BOD PROGRAMU

Pravidlá pre poľnohospodársku produkciu často zbytočne sprísňujú podmienky, ktoré na Slovensko kladie Európska únia. Kontroly potravín zahraničného pôvodu nie sú zďaleka tak prísne ako kontroly domácich produktov. Ďalším príkladom sú pravidlá pre plemenitbu, ktoré nezohľadňujú, že mnohí chovatelia vlastnia plemenné zvieratá len pre reprodukciu v rámci vlastného chovu, bez úmyslu ďalšieho chovu a predaja plemenných zvierat.

SaS navrhuje:

- Zrušiť tie požiadavky kladené na slovenských poľnohospodárov a potravinárov, ktoré sú nad rámec legislatívy EÚ, ako napríklad maximalistické požiadavky na prevádzkarne či požiadavky na plemenitbu pre nešľachtiteľské chovy.
- Vyrovnanie rozsahu kontroly dovážaných potravín s rozsahom kontroly domácich výrobkov.

Dosiahneme tak zníženie nákladov farmárov a potravinárov a férové podmienky na našom trhu. Zároveň zvýšime slobodu ich podnikania.

64. BOD PROGRAMU

Legislatívny rámec pre priamy predaj farmárskych výrobkov nezodpovedá európskym štandardom, lebo nerieši predaj mäsových a mliečnych výrobkov. Práve tie majú vysokú pridanú hodnotu v porovnaní s mäsom a mliekom, ktorého priamy predaj je z dôvodu ich rýchleho kazenia príliš náročný na hygienické požiadavky. Farmári väčšinou nemajú šancu ich splniť, vďaka čomu často nie sú schopní legálnou cestou predať nadbytok svojich produktov a prispieť tak k rozvoju odvetvia.

SaS navrhuje:

- Prispôsobiť danú legislatívu podmienkam v iných členských štátoch EÚ rozšírením o všetky druhy farmárskych výrobkov a zmiernením kritérií na ich výrobu a priamy predaj pri súčasnom zachovaní ich zdravotnej nezávadnosti.

Vytvoríme tým podmienky pre malé a stredné podnikanie v oblasti poľnohospodárstva, ktoré obzvlášť v odľahlých regiónoch pomôže zlepšiť situáciu malovýrobcov a prispeje aj k riešeniu nezamestnanosti daného regiónu.

65. BOD PROGRAMU

Napriek tomu, že dotácie do poľnohospodárstva sa v období rokov 2003 - 2006 viac ako strojnásobili zo 4,5 na 15,5 miliardy Sk, rentabilita slovenského agrosektora sa nezvýšila a stále sa pohybuje blízko nuly. Väčšina farmárov si už navykla na pasívne čakanie na pomoc od štátu a nie sú motivovaní k podnikateľskému správaniu.

SaS navrhuje:

- Podporovať prednostne projekty zamerané na tvorbu pridanej hodnoty vyššou mierou spracovania prvotných surovín.
- Upraviť bodový systém hodnotenia projektov tak, aby boli preferované malé a stredné podniky využívajúce naše konkurenčné výhody, ako sú dostatok pracovnej sily na vidieku, dostatok vodných zdrojov a kvalitnej pôdy.
- Znížiť vysoké stropy pre dotácie na podnik s cieľom dať priestor čo najväčšiemu počtu žiadateľov.
- Zvýšiť mieru dotácií pre ekologické poľnohospodárstvo v chránených oblastiach.

Zvýšime tým šancu malých podnikov na získanie dotácií a vzrastie produkcia konkurencieschopných poľnohospodárskych produktov s vysokou pridanou hodnotou. Zvýšime počet príjemcov dotácií.

66. BOD PROGRAMU

Lesy pokrývajú vyše 40% nášho územia a sú významným zdrojom krajiny z pohľadu verejného prospechu aj z hľadiska ekonomickej prosperity Slovenska. Z tohto dôvodu musí byť správa Lesov SR v prvom rade vecou odbornou s minimalizáciou politického vplyvu.

SaS navrhuje:

- využívať metódu verejnej súťaže a aukcií pri obchodnej činnosti podniku Lesy SR s cieľom dosiahnutia najvyšších cien pri predaji dreva.
- zvýšiť ťažbu dreva na úroveň jeho prirodzeného prírastku.

Dosiahneme výrazne vyššie tržby z ťažby dreva, čím umožníme vyššiu starostlivosť o les.

67. BOD PROGRAMU

V poľnohospodárstve platí obzvlášť, že zásadné zmeny v legislatíve a reguláciách sú formulované na úrovni Európskej únie. Je preto nutné dlhodobo vplývať na proces ich vytvárania tak, aby princípy uplatňované pre ozdravenie trhu na Slovensku časom našli cestu aj do európskeho prostredia.

SaS navrhuje:

- Plošné zrušenie poľnohospodárskych dotácií.
- Zrušenie zbytočne prísnych poľnohospodárskych predpisov, obmedzujúcich aj farmárov na Slovensku.

Posilíme tím liberalizáciu poľnohospodárskeho trhu v EÚ.

RNDR. ANNA ZEMANOVÁ
je poslankyňou zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja za stranu Sloboda a Solidarita. Zároveň pracuje ako špecialistka na financovanie samospráv v banke. V rokoch 2002 – 2006 vykonávala funkciu starostky Mestskej časti Bratislava–Vajnory. V rokoch 1989 – 2002 aktívne, v manažérskych pozíciách, pôsobila v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia. Je absolventkou Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského. Ovláda anglický jazyk, dorozumie sa aj taliansky, francúzsky a rusky.

10. Životné prostredie

Od kvality životného prostredia závisí najmä zdravie a pohoda občanov, cestovný ruch a celkové užívanie krajiny. Preto potrebujeme riešenia, ktoré sprehľadnia procesy a vytvoria podmienky pre jeho ochranu. Nadradovanie ekonomiky dneška nad ekonomikou budúcich generácií by totiž mohlo mať fatálne dôsledky.

68. BOD PROGRAMU

Ustanovenia Stavebného zákona sú uplatňované nedostatočne, štátna správa a samosprávy často nerešpektujú, či obchádzajú svoje povinnosti. To má v kombinácii s tlakom investorov za následok živelný rozvoj výstavby, zaostávanie prípravy územnoplánovacej dokumentácie na jednotlivých stupňoch a následnú zlú koordináciu medzi regionálnou a národnou úrovňou. Reálna výstavba sa potom uskutocňuje na územiach s nedostatočne rozvinutou infraštruktúrou, v konflikte so zásadami ochrany prírody a krajiny a porušovaním práv individuálnych vlastníkov pôdy. Veľkým problémom je tiež výskyt čiernych stavieb, získavajúcich dodatočné stavebné povolenia.

SaS navrhuje:

- Zaviesť centrálny register územnoplánovacích dokumentácií pod gesciou Ministerstva životného prostredia,⁴⁴ ktorý bude zverejnený na internete a pravidelne aktualizovaný. Obstarávatelia územnosprávnych dokumentácií budú povinní poskytovať územné plány, súvisiace podklady a ich aktualizácie do tohto registra.

⁴⁴ Po jeho začlenení pod Ministerstvo poľnohospodárstva SR.

- Zaviest trestnoprávnu zodpovednosť stavebníka za výstavbu bez právoplatných povolení, alebo za nerešpektovanie ustanovení už vydaných povolení. Trestnoprávne zodpovední budú aj poskytovatelia regulovaných služieb⁴⁵ pre výstavbu bez právoplatného povolenia.

Obmedzíme tak korupčný priestor v procesoch vydávania povolení verejnou správou, zvýšime transparentnosť a verejnú kontrolu nad jej činnosťou a zamedzíme realizácii čiernych stavieb.

69. BOD PROGRAMU

Veľkou komplikáciou pre systematickú a komplexnú ochranu životného prostredia je nedostatok dokumentácie definujúcej dôležitosť a možnosti využívania jednotlivých území. Plánovanie sa často deje bez prítomnosti predstaviteľov verejnosti, alebo ich hlas býva ignorovaný. Taktiež v poľnohospodárstve nie sú zadefinované postupy využívania existujúcich dotácií spôsobmi šetrnými k prostrediu.

SaS navrhuje:

- Zahrnúť sieť chránených území NATURA 2000⁴⁶ a vodohospodársky významné plochy medzi záväznú verejnoprospešné stabilizačné plochy. Tie budú zadefinované v územ-noplánovacích dokumentoch, s povinnosťou jasnej regulácie funkčného využitia územia, vrátane aktivít cestovného ruchu.
- Upraviť Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie tak, aby v prípade preukázania negatívneho vplyvu navrhovanej činnosti alebo strategického dokumentu na tieto územia bolo stanovisko ministerstva záväzné.
- Lesné hospodárske plány zaradiť medzi strategické dokumenty s regionálnym, alebo miestnym dosahom na životné prostredie.
- Zmeniť slovenskú legislatívu tak, aby bola zabezpečená účasť verejnosti na rozhodovacom procese v záležitostiach životného prostredia v duchu Aarhuského dohovoru o prístupe k informáciám.⁴⁷
- Prostredníctvom existujúcich poľnohospodárskych dotácií motivovať malých a stredných podnikateľov vykonávať trvalo-udržateľné poľnohospodárstvo v chránených úze-miach NATURA 2000, v súlade s Programom starostlivosti pre konkrétne chránené úze-mie. Prehodnotiť rozsah a priority štátnej pomoci v rezorte pôdohospodárstva a začleniť medzi podporované tovary a služby výkon trvalo udržateľného a ekologického poľno-hospodárstva v chránených územiach.

⁴⁵ dodávka elektrickej energie, vody, plynu

⁴⁶ Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírod-ného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok

⁴⁷ Týka sa to najmä správneho konania pri povoľovaní výrubov dreviny rastúcej mimo lesa, banského zákona, územného plánovania a postavenia verejnosti v procese EIA

Výrazne tým znížime riziko poškodenia životného prostredia. Jasná definícia významu jednotlivých území v kombinácii so zvýšením priestoru pre pripomienkové konania zo strany verejnosti zvýšia záruku toho, že pri plánovaní výstavby alebo podnikateľských aktivít budú rešpektované pravidlá ochrany prostredia.

70. BOD PROGRAMU

Vytváranie čiernych skládok odpadu je dlhodobo jedným z vážnych problémov znečisťovania životného prostredia. Len v Bratislave ich je viac ako sto a aj po ich odstránení, vďaka návykom okolitého oby-vateľstva vznikajú na voľnom priestranstve ďalšie.

SaS navrhuje:

- Zaviest trestnoprávnu zodpovednosť za vytváranie čiernych skládok odpadu.

Zamedzíme vytváranie čiernych skládok.

71. BOD PROGRAMU

Recyklačný fond v jeho dnešnej podobe zaťažuje podnikateľov nadmernými a neodôvodnenými vý-davkami, motivuje slovenského spotrebiteľa nakupovať v zahraničí, pričom sám nenesie za spracova-nie odpadov žiadnu zodpovednosť a negarantuje odstránenie existujúcich problémov s odpadmi v bu-dúcnosti.

SaS navrhuje:

- Zrušiť Recyklačný fond. Majetok fondu previesť do Environmentálneho fondu.

Odstránime tak deformáciu konkurenčného prostredia a priestor pre korupciu pri prideľovaní dotácií.

72. BOD PROGRAMU

Plánované výstavby tranzitných komunikácií cez chránené územie, alebo zámer postaviť ropovod do Rakúska, priamo ponad jeden z najvýdatnejších európskych zdrojov pitnej vody pod Žitným ostrovom, sú typickými príkladmi krátkozrakého uvažovania vo vzťahu k životnému prostrediu.

SaS navrhuje:

- Zamedziť investíciám, ktoré by na úkor krátkodobého zisku obmedzenej skupiny obyva-telstva alebo konkrétnych podnikov spôsobili trvalé ujmy na životnom prostredí.

Ochránime tak vzácne biotopy a zdroje pitnej vody na Slovensku.

MUDR. IVAN JURÁŠ

je zriaďovateľom Súkromnej základnej školy s materskou školou pracujúcej podľa princípov pedagogiky Marie Montessori. Venuje sa štúdiu koncepcií vzdelávania, neurofyziologickej psychológie, psychoterapie a socioterapie. Je člen výboru Montessori Europe a vedie Výbor národných organizácií Montessori Europe. Je predseda Inštitútu psychoterapie a socioterapie. Je majiteľom, spolumajiteľom, konateľom a členom manažmentu viacerých spoločností, ktoré sa zaoberajú o. i. oblasťou vedy, výskumu, zdravotníctva, kultúry. Vyštudoval Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Aktívne ovláda anglický, nemecký a ruský jazyk.

11. Školstvo

Vzdelanie na Slovensku ešte stále nie je jednotne chápané ako statok, ktorý niekto poskytuje, niekto prijíma a niekto zaň platí. Základné vzdelanie, nadobúdané v rámci povinnej školskej dochádzky, je verejným statkom, prispieva k rozvoju spoločnosti a táto z neho profituje. Preto je tiež financované z verejných zdrojov. Vzdelanie nad rámec povinnej školskej dochádzky je však statkom osobným. Jeho vlastníkom ho môže slobodne využívať v ktorejkoľvek krajine a v akomkoľvek odvetví. Aj z tohto vzdelania spoločnosť profituje a mala by sa spolupodieľať na jeho financovaní, avšak v partnerstve so študentom, ktorý si získavaním kvalifikácie zlepšuje v prvom rade kvalitu svojho vlastného budúceho života. Stredné školstvo produkujúce množstvo nedostatočne kvalifikovanej pracovnej sily pre slovenský trh je jedným z najvážnejších problémov vo vzdelávaní.

73. BOD PROGRAMU

Reforma školského systému síce priniesla zlepšenia najmä v oblasti zväčšeného priestoru pre prácu jednotlivých škôl na zostavovaní vlastných školských vzdelávacích programov, no neodstránila množstvo legislatívnych prvkov⁴⁸, ktoré naďalej významne a zbytočne obmedzujú fungovanie škôl. Zároveň sú v rámci nekonceptných a chaotických krokov prijímané stále nové kontraproduktívne normy⁴⁹.

⁴⁸ Napríklad zákony č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, 175/2008 Z.z. úplne znenie zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení a s nimi súvisiace vyhlášky a vykonávacie predpisy

⁴⁹ Napríklad zákony č. 184/2009 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 185/2009 Z.z. o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, 317/2009 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a o odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 496/2009 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a s nimi súvisiace vyhlášky a vykonávacie predpisy

SaS navrhuje:

- Ponechať rozhodovanie o platoch výhradne na zriaďovateľovi školy.
- Zrušiť podmienku pedagogického vzdelania pre pozície riaditeľov škôl a umožniť tak obsadenie týchto postov manažérsky zdatnými pracovníkmi.
- Zjednotiť legislatívne normy platné pre školy tak, aby platili rovnaké pravidlá pre všetky školy daného typu bez ohľadu na to, kto je ich zriaďovateľom.

Zabezpečíme tým zvýšenie konkurencie vo vzdelávaní a zefektívnenie a skvalitnenie práce škôl. Zvýšime zodpovednosť zriaďovateľov za pedagogickú kvalitu školy a jej hospodárenie. Zároveň umožníme kvalitnejší manažment škôl.

74. BOD PROGRAMU

Prístup štátu k metodike a didaktike na školách sa od druhej polovice minulého storočia mení iba veľmi pomaly. Stále je uprednostňovaný systém, v ktorom všetky školy uniformne sledujú tie isté postupy, učia z tých istých kníh a postupujú podľa jednotnej metodológie. Ignorujú tak výsledky modernej pedagogiky a výrazne obmedzujú rozvoj vzdelávania na Slovensku. Náboženstvo ako povinne voliteľný predmet zase narúša status Slovenska ako sekulárneho štátu.

SaS navrhuje:

- Ponechať na konkrétnej škole, akým metódami bude vo svojom Školskom vzdelávacom programe viesť žiakov v ich vzdelávaní. Povinnosť súladu Školského vzdelávacieho programu so Štátnym vzdelávacím programom ostane nezmenená.
- Dať základným školám slobodu vo vytváraní obsahových a výkonových štandardov pre príslušné vekové skupiny, pričom školy budú povinné mať priebežný prehľad o prograse svojich žiakov vo všetkých oblastiach⁵⁰ a monitorovať ich úroveň v 3., 6. a 9. roku školskej dochádzky prostredníctvom jednotných a štandardizovaných testov. Štát bude mať možnosť naďalej školy kontrolovať prostredníctvom inšpekcii.
- Dať stredným a vysokým školám slobodu vo vytváraní obsahových a výkonových štandardov bez obmedzenia.
- Dať školám slobodu vo výbere učebníc. Ministerstvo školstva bude viesť verejný zoznam učebníc, ktorých používanie je v súlade so Štátnym vzdelávacím programom.

⁵⁰ Škola bude mať povinnosť mať prehľad o prograse žiaka nielen v jednotlivých predmetoch, ale aj v oblastiach kľúčových kompetencií (ako sú definované v štátnom vzdelávacom programe pre jednotlivé stupne vzdelania podľa ISCED)

- Vyňať vyučovanie náboženstva zo zoznamu povinne voliteľných predmetov a v rámci odľuky cirkví od štátu dať školám možnosť slobodného výberu svetonázorového zamerania. Školy budú mať naďalej možnosť zaradiť náboženstvo do svojich Školských vzdelávacích programov ako voliteľný predmet.

Zabezpečíme tým pluralitu a konkurenciu medzi školami, vedúcu k zvýšeniu kvality školstva cestou zavádzania nových didaktických postupov. Dáme tiež rodičom možnosť zabezpečiť pre svoje deti také vzdelanie, aké pokladajú za vhodné, pričom nebude zvýhodňovaná žiadna svetonázorová doktrína a nebude znevýhodňovaný žiadny zriaďovateľ školy.

75. BOD PROGRAMU

Dnešný systém financovania škôl, školských a výchovno-vzdelávacích zariadení je neadresný, neprehľadný a zbytočne komplikovaný. Rodičia a študenti necítia k týmto prostriedkom žiadny vzťah. Dôsledkom je občianska nevôľa k vyvolaniu zmien v školstve, spoločenské znevažovanie učiteľského stavu, pedagogických a odborných zamestnancov a najmä nekvalitne vzdelaná populácia mladých ľudí.

SaS navrhuje:

- Financovať všetky školy prostredníctvom systému normatívov⁵¹, ako jediných príspevkov zo štátneho rozpočtu určených na vzdelávanie.

Typ škôl	Povinná školská dochádzka	Existencia minimálnej siete	Forma normatívu	Čo bude uhradené z normatívu?
materské školy	nie*	nie	rovnaký normatív pre všetky školy	väčšia časť nákladov potrebných pre vzdelávanie dieťaťa
základné školy	áno	áno	rovnaký** normatív pre všetky školy	náklady bežnej školy v plnom rozsahu
stredné školy	nie	nie	kategorizácia normatívov podľa odborov	náklady bežnej školy v plnom rozsahu
vysoké školy	nie	nie	kategorizácia normatívov podľa odborov	väčšia časť nákladov potrebných pre vzdelávanie študenta

*Pre deti zo sociálne odkázaných spoločností bude platiť povinná školská dochádzka od veku 4 rokov. Vid' kapitolu 8. Sociálna politika

**Pre deti z SOS bude platiť povinnosť školskej dochádzky od 4 rokov života (Vid' kapitola 4 „Sociálne odkázané spoločenstvá“)

⁵¹ Nositeľom normatívu bude dieťa, žiak/študent alebo zákonný zástupca. Oprávneným prijímateľom bude škola, školské zariadenie zaradené do siete škôl alebo školských zariadení. Spôsob využitia prostriedkov zo vzdelávacích poukazov bude výhradne na ich oprávnenom prijímateľovi, teda škole alebo školskom zariadení. Všetky prostriedky z verejných financií, ktoré školy a školské zariadenia v súčasnosti dostávajú v peniazoch (vo forme normatívov a rôznych príspevkov) aj v materiálnej podobe (napr. vo forme učebníc, pomôcok, technického vybavenia, a pod.), budú zahrnuté do jediného normatívu, v rovnakej výške pre všetkých žiakov/študentov inštitúcie rovnakého typu

- ✓ Stanoviť normatív na dieťa navštevujúce základnú školu alebo školské zariadenie tak, aby pokrýval prevádzku bežnej školy alebo školského zariadenia v plnom rozsahu.
- ✓ Vytvoriť minimálnu sieť základných škôl a školských zariadení, ktoré nebudú oprávnené vyberať školné od rodičov.
- ✓ Vytvoriť kategorizáciu normatívov pre študijné odbory stredných škôl a stanoviť výšku normatívu pre každú kategóriu osobitne, pričom výška normatívu bude stanovená tak, aby pokrývala prevádzku bežnej školy príslušnej kategórie v plnom rozsahu.
- ✓ Vytvoriť systém akreditácie stredných škôl do kategórií normatívov.
- ✓ Vytvoriť kategorizáciu normatívov pre študijné odbory vysokých škôl a stanoviť výšku normatívu pre každú kategóriu osobitne, pričom výška normatívu bude stanovená tak, aby pokrývala väčšiu časť prevádzky bežnej vysokej školy príslušnej kategórie.
- ✓ Oddeliť financovanie vzdelávania na vysokých školách od financovania výskumu na týchto školách a vytvoriť transparentný a nekorupčný grantový systém na financovanie výskumu⁵².

- Umožniť školám vyberanie školného⁵³.
- Dať školám úplnú slobodu v nakladaní s príjmami z hospodárskej, či akejkoľvek inej činnosti podľa vlastného uváženia.
- vytvoriť systém externého hodnotenia kvality slovenských škôl všetkých stupňov. Raz ročne ho vypracuje nezávislá akreditovaná inštitúcia⁵⁴.

Urobíme tým systém financovania škôl adresným, keďže disponentami normatívu sa stanú v plnej miere deti, žiaci, študenti a ich zákonní zástupcovia. Transparentným porovnávaním vzdelávacích inštitúcií (pokiaľ ide o pomer kvalita/cena) sa vytvorí systém ich vzájomnej súťaživosti, ktorý povedie k zvyšovaniu kvality vzdelávania.

⁵² vid' 12. kapitola „Veda a výskum“

⁵³ Okrem škôl a školských zariadení, ktoré sú súčasťou minimálnej siete

⁵⁴ Bude vypracovaný systém akreditovaných hodnotiacich agentúr (napr. ARRA), pričom MŠ SR bude agentúry akreditovať výhradne na základe splnenia transparentne zadefinovaných podmienok (v prípade, ak subjekt splní všetky stanovené podmienky akreditácia MŠ bude povinné akreditáciu udeliť). Zriaďovateľom takehoto subjektu môže byť akákoľvek fyzická alebo právnická osoba.

DR. ING. RÓBERT MISTRÍK

je laureátom vedeckej ceny Hlava roka 2008. V roku 1998 založil a dodnes vedie firmu HighChem, ktorá sa podieľa na viacerých vedeckých projektoch. Je členom vedeckej riadiacej komisie medzinárodného konzorcia METAcancer. Výsledky výskumnej práce prezentuje v odborných časopisoch a na medzinárodných sympóziách. Vyštudoval Chemicko-technologickú fakultu na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a doktorandské štúdium úspešne ukončil na Univerzite Viedeň. Postdoktorandskú stáž absolvoval v Národnom inštitúte štandardov a technológii v USA. Aktívne ovláda anglický a nemecký jazyk.

12. Veda a výskum

76. BOD PROGRAMU

Finančná podpora pre vedu a výskum je na Slovensku dlhodobo jedna z najnižších v EÚ. Pri prerozdelení aj toho mála peňazí sa nedostatočne zohľadňuje kvalita, paušálne inštitucionálne financovanie je mnohokrát uprednostňované pred prerozdelením na základe kvality a výkonu. Nepomer medzi nepodmieneným inštitucionálnym a grantovým (súťažným) systémom je jedným z hlavných problémov financovania vedeckých pracovísk. Grantové financovanie motivuje výkon, je oponované, čím sa zaručuje kvalita a je preto ťažiskové vo vyspelých krajinách.

SaS navrhuje:

- Výrazne zmeniť pomer financovania vedy a výskumu v prospech grantového systému zo súčasného 3,34 : 1⁵⁵ na pomer 1 : 1.
- Zjednotiť a sprehľadniť podmienky pre získanie grantov zo štrukturálnych fondov, znížiť ich byrokratickú náročnosť a zakotviť možnosť opravy formálnych chýb, aby tieto neboli dôvodom zamietnutia⁵⁶.

55 Inštitucionálne financovanie 187 mil. eur, grantové financovanie 56 mil. eur zo štátneho rozpočtu, bez prostriedkov EÚ a EHP. Zdroj: Zákon o štátnom rozpočte na rok 2009.

56 Tri príklady, kde by prehľadné podmienky pomohli:

Jeden grantový projekt zo štrukturálnych fondov (Min. školstva, výzva 4.1) bol doručený so všetkými potrebnými prílohami, no pretože tieto neboli dokopy zviazané ako bolo požadované projekt bol vyradený bez možnosti nápravy.

Niektoré grantové projekty sú hodnotené spôsobom, kde posudzovanie jedného projektu robí výlučne jedna osoba a posudzovanie druhého projektu výlučne druhá osoba, čím je absolútne nemožné vybrať objektívne najlepší projekt

Riaditeľ organizácie ktorá žiada o grant (napr. rektor UK alebo riaditeľ ústavu SAV) musí predložiť výpis registra trestov, potvrdenie o zaplatení dane, potvrdenie, že nemá nedoplatky v Soc. poisťovni a to pre každý grant o ktorý jeho podriadení, teda tisíce ľudí, žiadajú. Štát týmito informáciami disponuje.

- Zverejniť na internete všetky priznané granty v rámci Slovenskej republiky spolu s príhláškou, so súvisiacou kompletnou dokumentáciou a záverečnou audítorskou správou.
- Posilniť trend zvyšovania finančných objemov jednotlivých grantov na úkor počtu grantov a preferovať dlhodobjšiu realizáciu na 3 až 5 rokov.
- Prizvať do grantových komisií významných nezávislých zahraničných vedcov a odborníkov a súčasne vyžiadať stanoviská renomovaných zahraničných grantových inštitúcií.⁵⁷

Znížime tým zbytočnú byrokraciu a politický vplyv, zvýšime objektivitu posudzovania grantov, zefektívime nakladanie s pridelenými prostriedkami a vystavíme nedostatočne výkonné štátne vedecké inštitúcie konkurenčnému prostrediu. V súťaži projektov prebehne prirodzený výber relevantných vedeckých inštitúcií bez štátnych zásahov. Takto môžu dostať priestor aj mladé vedecké kolektívy s progresívnymi nápadmi a nielen tie, ktoré si za desaťročia vyšliapali chodníky a dnes neprodukujú kvalitnú vedu.

77. BOD PROGRAMU

Veda na Slovensku je tajomstvom pár nadaných. Vedci majú nízku spoločenskú prestíž a o ich práci spoločnosť vie len málo. Tento fakt v kombinácii so slabým ohodnotením vedcov a nezriedka zastaraným prístrojovým vybavením, spôsobuje nezájum o štúdium technických a prírodovedných predmetov a je aj hlavnou príčinou úniku mozgov.

SaS navrhuje:

- Udeľovať každoročne „Vedeckú cenu“ za najúspešnejšie projekty vedcov realizované na Slovensku za posledných 5 rokov v štyroch prírodovedno-technických kategóriách⁵⁸ a v jednej spoločenskovednej kategórii⁵⁹, ktorá vzíde zo zjednotenia všetkých existujúcich partikulárnych cien dotovaných zo štátneho rozpočtu⁶⁰.
- Dotovať Vedecké ceny celkovou sumou 15 miliónov EUR.
- Podmieniť finančnú odmenu investíciou do vlastného výskumu bez zadania ďalších podmienok. Osobné finančné ohodnotenie vyplývajúce z investície do výskumu nesmie presiahnuť 20% z dotovanej sumy a musí byť rovnomerne realizované v horizonte 5 rokov. Tá istá osoba môže opakovane získať cenu najskôr po piatich rokoch od ocenenia.

57 Napr. European Science Foundation (ESF)

58 fyzika, chémia, biológia/medicína a v spoločnej kategórii pre technické a iné prírodné vedy (matematika, informatika, strojárstvo, stavebníctvo, ekológia, energetika, vodné hospodárstvo, kartografia, geológia a pod.).

59 vrátane ekonomie

60 ceny Ministerstva školstva, Zväzu slovenských vedekotechnických spoločností atď.

- Zostaviť komisiu „Vedeckej ceny“, ktorú budú tvoriť aj renomovaní vedci zo zahraničia, podľa možností nositeľa Nobelovej ceny.

Vytvoríme tím motiváciu pre slovenských vedcov a významne zvýšime všeobecné povedomie o ich práci. Podarí sa tým nie len skvalitniť výskum a udržať špičkových vedcov na Slovensku, ale aj zvýšiť prestíž domácej vedy.

78. BOD PROGRAMU

V súčasnosti sú kapitoly pre financovanie vedy a výskumu v rôznych formách rozdelené pod šiestimi ministerstvami⁶¹. Je to nielen byrokraticky neefektívne, ale vytvára to nežiadúco široký priestor pre rôzne záujmové skupiny produkujúce celospoločensky nepotrebnú vedu, alebo vedu mizernej kvality. Prostriedky v týchto rozpočtových kapitolách nie sú navyše fixované, preto sa stáva, že prvé padajú za obeť snahám o šetrenie.

SaS navrhuje:

- Presunúť prostriedky určené na aplikovaný výskum z rozpočtových kapitol rôznych ministerstiev pod Ministerstvo hospodárstva a všetky ostatné prostriedky pod Ministerstvo školstva.⁶²
- Fixovať prostriedky financovania inštitúcií a projektov základného a aplikovaného výskumu tak, aby mohli byť použité výlučne na vedu a výskum.
- Využiť združené prostriedky na ďalšie spolufinancovanie veľkých medzinárodných projektov a konzorcií ako napríklad ESA, CERN, XFEL a podobne. Vstupu do nového projektu musí predchádzať širšia odborná diskusia.

Sprehľadníme tým tok financií pre vedu a výskum, zefektívnieme narábanie s verejnými financiami a zabezpečíme, aby sa vedecké pracoviská nestávali obeťami nezodpovedného narábania štátu s verejnými zdrojmi. Medzinárodná aktivita na významných projektoch umožní slovenským vedcom podieľať sa na špičkových výskumoch a zviditeľniť tak Slovenskú republiku.

⁶¹ Ministerstvo školstva, Ministerstvo pôdohospodárstva, Ministerstvo hospodárstva, Ministerstvo obrany, Ministerstvo životného prostredia, Ministerstvo zdravotníctva.

⁶² Viď návrh zlučenia ministerstiev v kapitole č.1.

MGR. ART. NATÁLIA CEHLÁRIKOVÁ
je riaditeľkou Kultúrneho kontaktného bodu Slovensko – národnej kancelárie európskeho programu Kultúra. Je členkou riadiaceho výboru programu v Európskej komisii. Má dlhoročné skúsenosti z medzinárodnej kultúrnej spolupráce, pravidelne participuje na príprave európskych štúdií a dokumentov v oblasti kultúry. Je autorkou odborných článkov, aktívne prednáša a zúčastňuje sa na medzinárodných odborných konferenciách. Študovala hudobnú teóriu na VŠMU v Bratislave, bola hudobnou dramaturgičkou Slovenského rozhlasu, v rokoch 2002-2004 pôsobila na MK SR. Aktívne ovláda anglický a ruský jazyk, pasívne francúzsky.

13. Kultúra

V oblasti kultúry na Slovensku doposiaľ neexistuje jasná politická vízia, čo je jedným z jej najzávažnejších problémov v porevolučnom období⁶³. Rezort síce prešiel mnohými významnými zmenami, no na úrovni systémových riešení doteraz neboli jasne zadefinované ekonomické nástroje kultúrnej politiky ako spôsob prerozdelenia finančných prostriedkov pre kultúru, či väzby medzi štátnou a regionálnou kultúrou. Prioritou pre nasledujúce obdobie by malo byť vytvorenie funkčného modelu viaczdrojového financovania kultúry na Slovensku.

79. BOD PROGRAMU

Verejná správa financuje kultúru na troch úrovniach – národnej, regionálnej a miestnej a výdaje rozpočtu sa týkajú troch oblastí – aktivít zabezpečovaných vo vlastnej réžii, transferov na vlastné kultúrne inštitúcie a príspevkov na aktivity fyzických a právnických osôb poskytované formou dotácií. Ministerstvo kultúry ako centrálny orgán zo svojho rozpočtu priamo financuje 32 kultúrnych inštitúcií, z ktorých minimálne štvrtina svojím charakterom patrí pod správu krajov. Jeho grantový systém je aj napriek zmenám vykonaným v poslednom období stále príliš komplikovaný a zaťažený byrokraciou⁶⁴.

⁶³ V roku 2004 Ministerstvo kultúry vypracovalo dokument s názvom *Návrh stratégie štátnej kultúrnej politiky, ktorý mal predstavovať komplexnú koncepciu štátnej politiky a aktivít v oblasti kultúry. Tento materiál na jednej strane deklaruje potrebu štrukturálnej reformy kultúrneho sektoru, na druhej strane prináša len veľmi málo konkrétnych riešení. V konečnom dôsledku išlo o čisto byrokratický materiál bez významnejšej konzultácie s kultúrnym sektorom a zainteresovanými skupinami. Aj keď vláda M. Dzurindu schválila uvedený materiál na konci svojho volebného obdobia, doteraz nebol implementovaný.*

⁶⁴ *Ziadateľ o grant okrem 3 základných dokumentov (žiadosť o grant, popis projektu, rozpočet projektu), musí predložiť cca 20 ďalších potvrdení a vyhlásení.*

SaS navrhuje:

- Ponechať v pôsobnosti Ministerstva výlučne aktivity celonárodného charakteru. Z jeho rozpočtu sa budú financovať len organizácie s celoštátnym významom a dosahom a inštitúcie, ktoré sa zaoberajú spracovaním dokumentácie jednotlivých umeleckých oblastí.
- Presunúť organizácie regionálneho charakteru pod pôsobnosť príslušných VÚC⁶⁵.
- Odbremeniť žiadateľov o príspevky zo štátneho grantového systému od zbytočnej byrokracie a presunúť váhu pri hodnotení projektov od formálnych náležitostí ku kvalitatívnym parametrom.

Dáme tak základ budúcemu jasnému vymedzeniu financovania kultúry na národnej, krajskej a lokálnej úrovni. Otvoríme priestor pre podporu kvalitných projektov.

80. BOD PROGRAMU

Slovensko nedostatočne využíva možnosti, ktoré poskytujú na financovanie kultúry európske štrukturálne fondy⁶⁶ a komunitárne programy EÚ⁶⁷. Tie vyžadujú spolufinancovanie zo strany žiadateľov, častokrát mimo ich finančných možností.

SaS navrhuje:

- Zaviest pravidlo nárokovateľného spolufinancovania projektov v prípade, že budú podporené z komunitárnych programov EÚ.
- Definovať v rámci štrukturálnych fondov pre ďalšie programovacie obdobie nasledovné priority:
 - ✓ Digitalizácia kultúrneho dedičstva.
 - ✓ Obnova kultúrneho dedičstva so zameraním sa najmä na národné kultúrne pamiatky a pamiatkové zóny a na rozvíjanie miestnych kultúrnych tradícií ako jedinečného bohatstva Slovenska a Európskej únie.
 - ✓ Rekonštrukcie a vybudovanie nových kultúrnych infraštruktúr.

⁶⁵ Divadlo Nová scéna v Bratislave, Štátna filharmónia Košice, Štátna opera Banská Bystrica, Štátna vedecká knižnica v Prešove, Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, Štátna vedecká knižnica v Košiciach, Štátne divadlo Košice, Štátny komorný orchester Žilina

⁶⁶ V krajinách EÚ sa prostredníctvom štrukturálnych fondov významne podporuje aj oblasť kultúry a umenia, ide hlavne o investičné a vzdelávacie projekty. Napr. v UK v rokoch 2000 – 2006 bolo podporených viac ako 1200 umeleckých a kultúrnych projektov práve z prostriedkov ŠF.

⁶⁷ napr. Kultúra, MEDIA, Európa pre občanov

- ✓ Podpora vzdelávania a odbornej prípravy v rámci kultúrneho sektora.
- ✓ Podpora partnerstiev medzi kultúrnym sektorom a ostatnými odvetviami.

Otvoríme tak možnosti pre efektívnejšie čerpanie prostriedkov zo zdrojov Európskej únie. Zameraním sa na uvedené priority zachováme kultúrne dedičstvo a podporíme rozvoj kultúry.

81. BOD PROGRAMU

Umelci sú v súčasnosti jedinou skupinou na Slovensku, ktorá má okrem 19% dane povinnosť navyše platiť 2% zo základu dane ako príspevok do umeleckých fondov. Umelecké fondy fungujú v SR viac ako 50 rokov⁶⁸, od roku 1993 finančným základom ich hospodárenia sú takmer výlučne 2% príspevky umelcov a príspevky za použitie voľných umeleckých diel. Ak mal štát záujem podporovať tvorbu a vznik nových diel, už dávno mali byť na to vyčlenené prostriedky štátneho rozpočtu. Takýto mechanizmus získavania príspevkov a následne ďalšieho financovania diskriminuje umelcov oproti ostatným daňovníkom.

SaS navrhuje:

- Zmeniť dvojpercentnú dodatočnú daň pre umelcov na príspevok vybraný na dobrovoľnej báze.
- Transformovať umelecké fondy na nadácie⁶⁹. Umelecké fondy môžu aj naďalej fungovať ako alternatívny neštátny zdroj financovania kultúry, avšak na báze výnosov zo svojho majetku, príjmov z dlhodobých vkladov a finančných investícií a prostredníctvom darov a sponzorských príspevkov.

Odstránime tak nespravodlivé znevýhodnenie umelcov v oblasti platenia daní.

⁶⁸ Umelecké fondy (Literárny fond, Hudobný fond, Fond výtvarných umení) fungujú od roku 1954 na základe autorského zákona o zriadení kultúrnych fondov, vznikli s cieľom podpory tvorivej umeleckej činnosti a vytvorenia materiálnych podmienok pre vznik nových diel. V roku 1993 schválila NR nový zákon o umeleckých fondoch č.13/1993 Z. z., podľa ktorého sa riadia aj súčasné princípy ich hospodárenia a činnosti.

⁶⁹ Napr. Česká republika zrušila umelecké fondy už v roku 1993 a transformovala ich na nadácie, ktoré naďalej podporujú domácu tvorbu, avšak finančné prostriedky získavajú z výnosov, od sponzorov a pod.

MGR. ANDREJ MIKLÁNEK

pôsobí ako výkonný riaditeľ v spoločnosti Mediasearch, ktorá sa zaoberá hlavne výskumom a marketingovými analýzami. Jeho profesionálna kariéra je spojená s médiami. Komentoval hokej na česko-slovenskom programe Galaxia Sport (dnešná Nova Sport) i v Slovenskej televízii. Viac ako štyri roky riadil športové vysielanie v STV, ako tímlíder vysielacieho štábu STV bol na dvoch olympijských hrách a štyroch MS v hokeji. Bol aj hlavným projektovým manažérom prípravy a spustenia športového programu STV3. Študoval na Fakulte telesnej výchovy a športu na Univerzite Komenského. Aktívne ovláda nemecký a anglický jazyk.

14. Šport

Pri definovaní vzťahu štátu a športu je potrebné si uvedomiť dôležitú deliacu čiaru medzi vrcholovým športom a rekreačným športom. Cieľom vrcholových športovcov je dosahovanie čo najlepšieho výkonu, pridanou hodnotou môže byť reprezentácia krajiny. Cieľom štátu vo vrcholovom športe je vytvoriť podmienky pre tréning a prípravu elitných jedincov a družstiev a zabezpečiť prostredníctvom práce s mládežou, aby neustále dorastali ďalší. Primárnym zdrojom jeho financovania by však mali byť športové kluby a ich sponzori. Cieľom rekreačných športovcov je zlepšiť celkovú kvalitu svojho života a upevniť si zdravie. Nie sú motivovaní výkonom a zo športových aktivít neočakávajú žiadny zisk. Cieľom štátu v rekreačnom športe je vytvárať preň podmienky čo najširšej možnej časti verejnosti.

82. BOD PROGRAMU

Dnes dochádza k miešaniu týchto dvoch oblastí, čo spôsobuje zmätok v ich financovaní športu a znehľadňuje jeho organizáciu. V oblasti vrcholového športu preto

SaS navrhuje:

- Zastaviť dotovanie okrajových a menej rozšírených športov, ktoré sú na okraji záujmu verejnosti a získané prostriedky prerozdeliť medzi organizácie spĺňajúce nasledovné kritériá:
 - ✓ Spoločenský význam daného športového odvetvia a jeho masovosť, daná predovšetkým veľkosťou aktívnej členskej základne.
 - ✓ Úspešnosť daného športu na medzinárodnej úrovni. Ak dlhodobo dosahujeme vo vodnom slalome výkonnosť na úrovni olympijských medailí, tak treba podporiť talentovaných jednotlivcov.

- ✓ Všeobecné predpoklady rozvoja daného športu. Napríklad hokej je šport nesúci pečať národného športu, má úspešnú históriu s hlbokými koreňmi, a preto mal by byť dlhodobou prioritou aj v prípade, že aktuálna výkonnosť napríklad na úrovni reprezentácie nebude uspokojivá.
- Navýšiť prostriedky určené na prípravu reprezentácie a olympijského top tímu a podporovať najmä športovcov, ktorí majú reálnu šancu sa zaradiť k špičke vo svojej disciplíne.

Dáme tak profesionálnym športovcom možnosť dosahovať svoje optimálne výkony. Zvýšia tým prestíž slovenského športu vo svete a vytvoria pozitívne vzory smerom k deťom a mládeži.

83. BOD PROGRAMU

Výrazná časť dnešných dotácií športovým klubom a zväzom sa častokrát stráca vo funkcionárskom aparáte a administratíve. Podľa dostupných údajov Ministerstva školstva je to v niektorých prípadoch až 50% dotovanej sumy, ktorej pôvodným adresátom by mali byť športujúce deti. Podstatou rekreačného športu v týchto kluboch je masovosť a dostupnosť.

SaS navrhuje:

- Všetky prostriedky na prácu s mládežou prerozdeľovať prostredníctvom navýšenia sumy na dnešné školské poukazy na sumu trojnásobku životného minima⁷⁰ ročne. Každé dieťa bude mať až do ukončenia strednej školy nárok na poukážku na ľubovoľnú voľnočasovú aktivitu. Túto si bude môcť uplatniť v ľubovoľnom športovom klube, centre voľného času či inej certifikovanej vzdelávaco-výchovnej inštitúcii. Certifikácie bude udeľovať ministerstvo školstva.
- Zaradiť športové kluby zamerané na rekreačný šport medzi poberateľov príspevkov z asignačnej dane⁷¹.

Vytvoríme tým systém adresného a prehľadného financovania športových klubov. Voľnočasovými poukážkami vytvoríme zaistený dopyt po športových aktivitách, čo automaticky zvýši konkurenciu a podporí kvalitu na trhu so službami v tejto oblasti.

84. BOD PROGRAMU

Slovenská televízia platí za televízne práva na domácu hokejovú a futbalovú ligu sumy v rádoch miliónov eur, čo sú desiatky percent z rozpočtu určeného na vysielanie športu. Tieto sumy platí napriek tomu, že je jediným záujemcom na trhu o vysielanie tohto typu programov a napriek tomu, že samotné

⁷⁰ To je 540 Euro ročne. Prostriedky z poukazu budú deliteľné v čase aj v použití.

⁷¹ Viď kapitola 94. bod programu.

náklady na výrobu televízneho signálu - fixné náklady (okrem sumy za televízne práva), sa pohybujú približne na úrovni 10 000 € za jeden priamy prenos.

SaS navrhuje:

- Rozšíriť ponuku menšinových športov v programovej ponuke verejnoprávnych médií, predovšetkým verejnoprávnej televízie, na úkor skrytého financovania domácej najvyššej futbalovej a hokejovej ligy.

Zvýšime tak počet priamych prenosov a spestríme ich ponuku, keďže bude vysielaných viacero druhov športov.

85. BOD PROGRAMU

Momentálne realizovaná výstavba multifukčných ihrísk je výborný nápad realizovaný nevhodným spôsobom. Nesmie však byť zámenkou na klientelizmus, čo je nespochybniteľným podozrením v prípade, že tieto prostriedky plynú z kapitoly „rezerva predsedu vlády SR“, ktorá z roku 2008 na rok 2009 medziročne narástla o 150%. V takomto prípade výstavba primárne slúži na politickú podporu spriaznených starostov a primátorov a na masívnu mediálnu prezentáciu samotného premiéra, ktorý osobne otváral približne 150 ihrísk po celom území SR.

SaS navrhuje:

- Poskytnúť v období rokov 2010-2015 dotácie na vybudovanie 500 viacúčelových ihrísk v celkovej hodnote cca. 18 miliónov €. Každý rok sa vybuduje 100 ihrísk, pričom prostriedky budú plynúť z rozpočtu Ministerstva školstva.
- Dať rozhodovanie o umiestnení ihrísk do rúk nezávislej komisii, zloženej zo zástupcov ministerstva, samospráv a športových zväzov. Dominantné kritériá na pridelenie dotácie na výstavbu budú:
 - ✓ Obec žiadajúca o dotáciu predloží konkrétny plán využitia ihriska (plán a financovanie mimoškolského športu, využitie ihriska v rámci školskej telesnej výchovy, organizovanie turnajov a podujatí pre dospelých a pod.).
 - ✓ Obec poskytne vhodný pozemok.
 - ✓ Obec bude garantovať neznehodnotenie projektu (napríklad inštalovaním kamerového systému a pod.) pod hrozbou vrátenia dotácie.

Vytvoríme tak podmienky pre masový šport a prispejeme tým k vyššiemu životnému štandardu a lepšej zdravotnej kondícii obyvateľstva.

ING. VLADIMÍR KLIMEŠ

Hoci ukončil vysokoškolské štúdiá ako stavebný inžinier, celú svoju profesnú kariéru zasvätil médiám a žurnalistike. Počas nej prešiel v niekoľkých denníkoch či iných periodikách mnohými zaradeniami, počnúc elévom až po zástupcu šéfredaktora, či riaditeľa vydavateľstva. V súčasnosti je riaditeľom a konateľom spoločnosti Trend Visual, ktorá je súčasťou vydavateľskej skupiny Trend holding. V posledných rokoch sa tiež venuje redakčným systémom ako aj optimalizácii a logistike produkčných vydavateľských procesov. Aktívne ovláda anglický jazyk.

15. Médiá

86. BOD PROGRAMU

Verejnoprávne médiá na Slovensku stále neprešli systematickou reštrukturalizáciou, sú zaťažené komplikovanými modelmi riadenia a neprípustným politickým vplyvom.

SaS navrhuje:

- Spojiť STV a Slovenský rozhlas do jednej inštitúcie, sídliacej v súčasných priestoroch STV a podliehajúcej jednému manažmentu.
- Sprivatizovať Tlačovú agentúru SR a zrušiť Radu TASR.

Dosiahneme tým efektívnejšie nakladanie s prostriedkami vyčlenenými na verejnoprávne médiá.

87. BOD PROGRAMU

Financovanie verejnoprávnych médií prostredníctvom koncesionárskych poplatkov je nespravodlivé, nesolidárne a nesociálne. Nevytvára reálny tlak na vedenie verejnoprávnych médií na zvyšovanie efektivity ich práce a v prípade nedostatku financií na ich chod sa dodatočne zaťažuje štátny rozpočet.

SaS navrhuje:

- Zrušiť koncesionárske poplatky.
- Vyčíslieť reálne náklady na prevádzku verejnoprávnych médií na základe dôkladného auditu.
- Určiť percentuálnu časť HDP, ktorá bude schopná pokryť tieto náklady.

Zaručuje to spravdlivejší spôsob financovania verejnoprávnych médií. Zákonným nárokom na financovanie zo štátneho rozpočtu sa odbúra politická závislosť.

88. BOD PROGRAMU

Rada STV, rozhlasová rada a Rada TASR sú v súčasnej dobe príliš ľahko manipulovateľné politickými vplyvmi a nedokážu preto dohliadať na objektivitu v spravodajstve a profesionalitu a nezávislosť v tvorbe.

SaS navrhuje:

- nahradiť Radu STV a Rozhlasovú radu jednou 21 členou mediálnou radou. Každý rok zvolí parlament⁷² troch nových členov na funkčné obdobie 7 rokov. Zároveň z rady odstúpia traja služobne najstarší členovia. Na rozhodnutie Mediálnej rady bude potrebná dvojtretinová väčšina.

Podporíme tak nezávislosť a objektivnosť vo verejnoprávnych médiách a kontinuitu v ich smerovaní.

89. BOD PROGRAMU

Tlačový zákon prijatý v roku 2008, ktorý nahradil 40 rokov platnú normu ešte z čias socializmu, je medzinárodnou blamážou a bolo by najlepšie ho čo najskôr nahradiť. Kým sa tak stane, je potrebné čo najskôr odstrániť kontrakproduktívne ustanovenia.

SaS navrhuje:

- Zrušiť právo na odpoveď a právo na dodatočné oznámenie.
- Nahradiť "povinnosť" vydavateľa zachovávať mlčanlivosť pri ochrane zdroja a obsahu informácií "bezvýhradným právom" na ochranu zdroja informácií.
- Zrušiť povinnosť zverejňovať štruktúru vlastníckych vzťahov v prvom čísle periodika v kalendárnom roku.
- Zrušiť možnosť uloženia pokuty až do výšky 5.000,- €, ak vydavateľ odmietne zverejniť tlačovú opravu.

Posilníme tým opätovne slobodu slova, médiá budú nezávislejšie od mocenských vplyvov.

⁷² Každý poslanec bude mať len jeden hlas, zvolení budú traja kandidáti s najvyšším počtom hlasov. Tak bude zabezpečené, že aspoň jeden kandidát opozície bude môcť byť zvolený.

ING. STANISLAV FOŘT

podniká v oblasti sprostredkovania finančných služieb pre spoločnosti v skupine Wüstenrot. Má bohaté skúsenosti z finančnej oblasti, či už z burzy cenných papierov alebo práce v audítorskej spoločnosti. Vyštudoval Ekonomickú univerzitu v Bratislave, medzinárodné financie v Dánsku, Právnickú fakultu Trnavskej Univerzity a štúdium európskej integrácie. Angažuje sa v treťom sektore. V súčasnosti pôsobí na pozícii generálneho sekretára Mladých liberálov. Aktívne ovláda anglický jazyk. Za kľúč k ľudskému šťastiu a harmonickému životu považuje slobodu. Preto je sloboda jeho celoživotným kompasom.

16. Osobné slobody

Na Slovensku je ešte stále veľa oblastí osobného života jednotlivca, do ktorých štát zasahuje neprimeraným, ba niekedy až nevhodným spôsobom. V 21. storočí je preto nutné zmeniť základné princípy fungovania spoločnosti tak, aby občan nebol obmedzovaný pri voľbe okolností svojho života na základe vierovyznania, sexuálnej orientácie či spôsobu trávenia voľného času.

90. BOD PROGRAMU

V oblasti právnej úpravy umelého prerušenia tehotenstva, pokiaľ ide o podmienky jeho výkonu, sme za zachovanie súčasného právneho stavu. Sme proti sprísňovaniu aj proti zjednodušovaniu súčasných podmienok.

SaS navrhuje:

- Ponechať na dobrovoľnej iniciatíve lekára informovať ženu o nelekárskych aspektoch zákroku a zrušiť sankcie, ktoré by lekárovi hrozili za neposkytnutie týchto informácií.
- Ponechať v platnosti zakáz poskytovania osobných údajov o dospeljej žiadateľke tretím stranám, bez jej predchádzajúceho súhlasu.
- Dať možnosť lekárom uplatniť si výhradu vo svedomí, ak sa tak predtým dohodli so zamestnávateľom v pracovnej zmluve. Výnimkou je situácia, pri ktorej by odmietnutie výkonu umelého prerušenia tehotenstva viedlo k priamemu ohrozeniu života matky.

Dosiahneme tým vysokú mieru zmluvnej slobody medzi lekárom a jeho zamestnávateľom, zabránime zneužitiu osobných údajov žiadateľiek o umelé prerušenie tehotenstva a umožníme lekárom konať slobodne, na základe ich najlepšieho vedomia a svedomia, bez ohrozenia života a práv tehotnej ženy.

91. BOD PROGRAMU

Súčasná možnosť partnerského spoluzitia (manželstvo, druh/družka) nepokrývajú potreby značnej časti občanov SR. Manželia nemajú možnosť prispôbiť si práva a povinnosti v manželstve svojim potrebám. Rozvody sú zbytočne drahé, dlhé a traumatizujúce a podliehajú rozhodnutiu súdu, málo hľadiac na dohodu manželov.

SaS navrhuje:

- Zavedenie inštitútu predmanželskej alebo manželskej zmluvy formou notárskej zápisnice vrátane možnosti dohodou vylúčiť bezpodielové spoluvlastníctvo.
- Zjednodušenie rozvodu manželstva v prípade, že sa manželia na rozvode mimosúdne dohodnú.

Zavedením navrhovaných zmien v manželstve dáme ľuďom väčšiu slobodu, aby si dohodou prispôbili svoje manželstvo vrátane majetkovoprávných vzťahov svojim potrebám, preventívne podporíme stabilitu manželstva a obmedzíme časť prekážok brániacich uzatvoreniu manželstva.

92. BOD PROGRAMU

Slovenskí občania, ktorí spolu žijú ako životní partneri rovnakého pohlavia, nemajú možnosť odbremeniť spoločnosť prijatím vzájomnej vyživovacej povinnosti jeden za druhého. Zneisťuje sa ich každodenné partnerské spoluzitie, znižuje právna istota a nevytvárajú sa predpoklady pre zabezpečenie v starobe. Rovnako sú zneistení aj ich rodičia.

- Pre páry rovnakého pohlavia zaviesť nový právny inštitút životného partnerstva založený na princípe vzájomnej vyživovacej povinnosti partnerov zakladajúci medzi partnermi príbuzenský vzťah so všetkými právnymi následkami vrátane dedenia zo zákona v I. dedičskej skupine. Právne následky založenia životného partnerstva sú obdobné ako pri manželstve avšak bez možnosti uzatvoriť ho pred dovŕšením 18. roku veku, bez vzniku vyživovacej povinnosti rozvedených životných partnerov a bez možnosti adopcie detí párom. Cirkevnú formu uzatvárania životného partnerstva navrhujeme ako prípustnú, závislú od dobrovoľného rozhodnutia registrovanej cirkvi takúto službu poskytovať.

Zavedením právnej úpravy životného partnerstva párov rovnakého pohlavia na Slovensku zvýšime mieru zodpovednosti, sociálnu stabilitu a kvalitu života životných partnerov a upevníme širšie rodinné vzťahy. Taktiež sa zvýši medzinárodná konkurencieschopnosť SR v súlade s princípom voľného pohybu v rámci EÚ s priaznivým dopadom na vývoj daňových a odvodových príjmov SR.

93. BOD PROGRAMU

Držba a pestovanie marihuany je v súčasnosti na rozdiel od držby tabaku a alkoholu trestným činom podobne ako pri kokaíne, heroíne a iných omamných a psychotropných látkach, napriek tomu, že sa vo viacerých prípadoch nejedná o spoločensky nebezpečné konanie. Držbou alebo pestovaním marihuany sa tak najmä mladý dospelý človek, alebo človek, ktorý marihuanu využíva na liečebné účely, môže vystaviť traumatizujúcemu trestnému stíhaniu a môže byť odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody.

SaS preto navrhuje:

- Nebrániť dovozu, výrobe a predaju liečiv (na lekársky predpis) na báze účinnej látky z marihuany, ak sa využívajú v iných krajinách EÚ.
- Držbu a pestovanie marihuany dospelou osobou v rozsahu na vlastné účely legalizovať, rovnako ako požitie marihuany alebo jej podanie inej dospeléj osobe v súkromí, alebo v súkromí inej osoby s jeho súhlasom.
- Akýkoľvek predaj a inú zárobkovú činnosť popri ďalších skutkových podstatách i naďalej považovať za trestný čin.
- Sprísniť trestnoprávny postih pri vedomom opakovanom porušení a pri akomkoľvek predaji.

LEGALIZÁCIA	
SUBJEKT	ČINNOSŤ
plnoletá osoba (18 rokov)	držba pre vlastné účely
	pestovanie pre vlastné účely
	podanie inej dospeléj osobe v bydlí
	požitie v bydlí

PRIESTUPOK (dekriminalizácia)		
SUBJEKT	PROTIPRÁVNA ČINNOSŤ	SANKCIA
Priestupkovo zodpovedná osoba	držba presahujúca vlastné účely nie veľkého rozsahu	Pokuta, alebo verejnoprospešné práce + zhabanie + poučenie
	akákoľvek držba v priestoroch účelovo určených pre mladistvých (školy, centrá voľného času, tábory,...)	
	pestovanie presahujúce vlastné účely, nie veľkého rozsahu	
	požitie na verejnosti	
	pokus o predaj	
	podanie mladistvému	
	dovoz na územie SR nie veľkého rozsahu (vrátane množstva na vlastné účely)	
	jazda motorovým vozidlom pod vplyvom marihuany	Pokuta alebo verejnoprospešné práce + odobratie vodičského preukazu + poučenie
	verejná propagácia	Pokuta alebo verejnoprospešné práce + poučenie

TRESTNÝ ČIN	
SUBJEKT	PROTIPRÁVNA ČINNOSŤ
trestnoprávne zodpovedná osoba	Opakovaná držba presahujúca vlastné účely
	Opakované pestovanie presahujúce vlastné účely
	Držba, dovoz alebo pestovanie veľkého rozsahu
	Opakované požitie na verejnosti
	Opakované podanie mladistvému
	Predaj, opakovaný pokus o predaj
	Spáchanie iného trestného činu pod vplyvom marihuany, opakovaná jazda motorovým vozidlom pod vplyvom marihuany
	Opakovaný dovoz na územie v SR
	Organizovanie, príprava a návod vyššie uvedených činov

Čiastočnou dekriminalizáciou marihuany zabránime zhoršovaniu spoločenského uplatnenia ľudí tým, že budú mať záznam v registri trestov za činnosť, ktorá nie je spoločensky nebezpečná. Tak tiež nechceme brániť využívaniu liečiv založených na účinnej látke marihuany na základe lekárskeho predpisu, ak môžu človeku pomôcť pri liečbe ochorení.

94. BOD PROGRAMU

Podľa článku 1 Ústavy sa Slovenská republika neviaže na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Každý občan má slobodu náboženského vyznania vrátane jeho verejného prejavovania, účasti na bohoslužbách a na jeho vyučovaní, no využívanie tohto práva má ostať výlučne v oblasti jeho osobného života a nepresahovať do vytvárania pravidiel záväzných pre všetkých. Slovensko by malo mať naďalej právo pristupovať k medzinárodným dohodám so zástupcami cirkví, no len za predpokladu, že na ich základe nebude obmedzovaná jeho suverenita.

SaS navrhuje:

- Zrušiť priame financovanie cirkví zo štátneho rozpočtu a nahradiť ho rozšírením zoznamu subjektov, ktoré môžu byť prijímateľom v rámci dobrovoľného poukázania časti dane z príjmu fyzických osôb aj o registrované cirkvi. Po zavedení Odvodového bonusu budú cirkvi financované z dobrovoľných príspevkov vo výške 1 % z príjmov fyzických osôb⁷³.
- Duchovných v ozbrojených silách zamestnávať len pre zahraničné misie.
- Umožniť uplatnenie výhrady vo svedomí zamestnancom, ak to majú zjednané v zmluve so zamestnávateľom na základe obojstrannej dohody.

Týmto krokmi dáme cirkvám nezávislosť na štátnych dotáciách, odstránime nespravodlivý prístup k rôznym skupinám platiteľov daní a zabezpečíme plné právo pre voľbu viery i svetonázoru pre každého občana Slovenska.

⁷³ 1% základu dane je vo väčšine prípadov približne desaťkrát viac ako asignácia 2% z dane z príjmu

DOC. PHDR. MARTIN KLUS PH.D.

je vysokoškolský pedagóg, docent v odbore Teória politiky, s medzinárodnými vedecko-pedagogickými skúsenosťami. Je autor monografií a odborných článkov v oblasti verejnej politiky a verejnej správy, politológie či medzinárodných vzťahov. Pôsobí aj ako politický analytik v televízii a rozhlase a bloger na stránkach eTrendu.

17. Demokratická spoločnosť

Volebný systém

95. BOD PROGRAMU

Päť rôznych druhov volieb⁷⁴ na Slovensku upravuje päť rôznych zákonov. Tieto sa vo viacerých dôležitých ustanoveniach⁷⁵ zásadne odlišujú. To mátie verejnosť, znižuje jej prehľad o fungovaní základných demokratických procesov v krajine a v konečnom dôsledku prispieva k nízkej volebnej účasti.

SaS navrhuje:

- Upraviť podmienky všetkých volieb na Slovensku jedným volebným zákonom a v jeho rámci:
 - ✓ Vypustiť úpravy dĺžky volebnej kampane, odstrániť obmedzenia politickej reklamy v médiách a zrušiť limit na výšku prostriedkov na predvolebnú kampaň.
 - ✓ Zaviesť voľby cez internet na základe jednoduchej registrácie a umožniť hlasovanie na zastupiteľských úradoch Slovenskej republiky v zahraničí, resp. poštou zo zahraničia pre voľby do NR SR, Európskeho parlamentu a voľby prezidenta SR.
 - ✓ Zrušiť príspevok na mandát pre politické strany. Príspevky na kampaň a činnosť politickej strany vyplácať všetkým stranám, ktorým bude vrátená kaucia. To predpokladá úpravu predvolebných kaucii tak, aby ich funkciou bolo odradenie recesistických strán.

Vytvoríme tým podmienky pre kvalitnejšiu politickú súťaž jednotlivých subjektov. Sprehľadníme volebný systém a priblížime ho voličom.

⁷⁴ Voľba prezidenta, poslancov Národnej rady, predsedu a poslancov vyšších územných celkov, primátorov, starostov a poslancov samospráv a poslancov európskeho parlamentu

⁷⁵ Napr. možnosť voľby zo zahraničia, možnosť voliť pre odsúdených, možnosť predvolebnej kampane v elektronických médiách a pod.

96. BOD PROGRAMU

Súčasná podoba volieb do Národnej rady SR a do istej miery aj do Európskeho parlamentu produkuje zástupy temer neznámych poslancov, zastupovaných menšinou mediálne známych politických špičiek.

SaS navrhuje:

- Znížiť počet poslancov NR SR zo 150 na 100.
- Zmeniť váhu preferenčných hlasov vo voľbách do NR SR a Európskeho parlamentu z relatívnej na absolútnu. Pri rovnakom počte preferenčných hlasov bude platiť poradie na kandidátke.

Znížime tak priestor pre neefektívne činnosti poslancov a zredukujeme náklady na činnosť parlamentu. Zvýšime priamu zodpovednosť politických strán pri nominácii poslancov v rámci celej kandidátky a vytvoríme prostredie pre výraznejšiu súťaž o poslanecký mandát.

97. BOD PROGRAMU

V súčasnosti existujúce volebné obvody rozdeľujúce Slovensko v miestnych a regionálnych samosprávnych voľbách, spôsobujú viaceré neželané deformácie.

SaS navrhuje:

- Predefinovať volebné obvody tak, aby bol volebný obvod vždy zhodný s pôsobnosťou legislatívneho orgánu.

Zvýšime tak kvalitu volených kandidátov, ako aj komplexnosť a konzistentnosť ich volebných programov.

98. BOD PROGRAMU

Poslanecká imunita nie je výsadou ani osobnou výhodou poslanca, ale je zárukou nezávislosti zákonodarného zboru a jeho členov, vo vzťahu k akejkoľvek inej moci. Je teda základnou požiadavkou existencie právneho štátu a ako taká by mala byť zachovaná. Problém ale nastáva vtedy, ak sa týmto legitímnym cieľom kryje zneužívanie imunity a ak sa využíva na neoprávnenú ochranu členov zákonodarného zboru.

SaS navrhuje:

- Obmedziť poslaneckú imunitu odstránením odsekov (3) a (4) článku 78 Ústavy Slovenskej republiky⁷⁶.

Odstránime tým neprimerané zvýhodňovanie poslancov Národnej rady oproti ostatným občanom a zároveň im ostane zachovaný priestor pre plnenie si povinností bez obáv z postihov.

Šikanovanie vodičov

99. BOD PROGRAMU

Napriek tomu, že na Slovensku sa neustále menia a novelizujú pravidlá cestnej premávky, základný prístup štátnej moci k jej účastníkom ostáva v mnohých prípadoch nezmenený – prioritou nie je zvýšenie bezpečnosti a plynulosti premávky, ale potreba niekoho nachytať a pokutovať. Fakt, že výška vybraných pokút je stále plánovaná pri zostavovaní verejného rozpočtu, túto skutočnosť len podčiarkuje.

SaS navrhuje:

- Vyňať plánovanie pokút z verejných rozpočtov. Vybrané pokuty budú sústredované v samostatnom fonde, z ktorého budú financované výstavby dopravných ihrísk, vzdelávacie programy a kampane na zvyšovanie bezpečnosti.
- Zaviesť výhradne elektronické, resp. bezhotovostné vyberanie pokút.

Zabezpečíme tak, že pokuty budú vybrané výhradne za účelom prevencie a represie, nie za účelom navyšovanie príjmov do rozpočtu. Zároveň zmenšíme priestor pre korupciu.

⁷⁶ (3) Poslanca nemožno trestne ani disciplinárne stíhať, ani vziať ho do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky; možno však prejednať priestupok, o ktorom to ustanoví zákon. Ak Národná rada Slovenskej republiky súhlas odoprie, trestné stíhanie alebo vzatie do väzby je počas trvania poslaneckého mandátu vylúčené. V takomto prípade počas ďalšieho výkonu poslaneckého mandátu premlčacia doba neplynie.

(4) Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky. Ak mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.

100. BOD PROGRAMU

Vodiči sú každodenne vystavovaní absurdným situáciám, v ktorých sú šikanovaní za konanie, ktoré nenaruša plynulosť a bezpečnosť premávky, príp. kedy postihy nie sú adekvátne k nebezpečnosti ich konania. Nový zákon o cestnej premávke priniesol zmenu v tom, že za obec sa považuje akékoľvek územie od značky začiatok obce po značku koniec obce. V starom zákone bola podmienka, že súčasne musí ísť aj o zastavané územie.

SaS navrhuje:

- Odstrániť šikanovanie vodičov zo slovenských ciest tým, že každá pokuta či trest bude vo vyrovnanom pomere k nebezpečnosti konania účastníka cestnej premávky, Napríklad:
 - ✓ Upraviť zákon tak, aby za územie obce z dopravného hľadiska bolo považované len územie označené príslušnou značkou a súčasne aspoň na jednej strane cesty zastavané.
 - ✓ Upraviť predpisy tak, že v prípade obchádzky z nespokatnenej komunikácie cez spokatnenú, je jazda po spokatnenom úseku bez úhrady.
 - ✓ Nezadržáť technický preukaz, ak vodič nie je schopný predložiť doklad, hoci vozidlo je skutočne poistené.
 - ✓ Riešiť neprítomnosť prílb a iných pasívnych prvkov bezpečnosti u cyklistov dohovorom na mieste a nie pokutou. Motivácia nosenia prílb by sa mohla dosiahnuť cez právo poisťovne znížiť plnenie odškodnenia následkov úrazu hlavy bez prílby.
 - ✓ Zadefinovať zákonom zabezpečenie proti zneužitiu vozidla tak, aby nebolo možné pokutovať vodičov za ponechanie otvoreného okienka na vetranie, alebo otvoreného kabrioletu.

Zabezpečíme tak označovanie jednotlivých úsekov cestných komunikácií vždy v súlade s ich dopravnou funkciou, nie s územnosprávnym členením. Zároveň dosiahneme využívanie represívnych nástrojov políciou len v prípadoch, kedy sú opodstatnené a ich nepoužitím by bola narušená plynulosť alebo bezpečnosť premávky.

101. BOD PROGRAMU

Súčasný sadzobník pokút je stále viac odporúčacím materiálom, než reálnym výpočtom sadziieb pokút za jednotlivé priestupky. Dáva príslušníkom polície voľnosť v interpretácii okolností priestupku a možného postihu zaň. Vodiči sú takto často ponechaní skôr výkyvom nálady daného policajta, než objektívnemu posúdeniu situácie.

SaS navrhuje:

- Zmeniť sadzobník pokút tak, že výška pokuty za každý priestupok bude kategorizovaná nielen podľa potenciálnej nebezpečnosti, ale aj podľa konkrétnej nebezpečnosti konania vodiča v nasledovných kategóriách, od najzávažnejších po najmenej závažné:
 - ✓ Porušil predpis, pričom nikoho neobmedzil, neohrozil, atď.
 - ✓ Porušil predpis a niekoho ohrozil.
 - ✓ Porušil predpis a spôsobil dopravnú nehodu.

Príklad sadzobníka by mohol vyzeráť nasledovne:

	vodič pri porušení daného predpisu nikoho neobmedzil ani neohrozil	vodič pri porušení daného predpisu niekoho ohrozil	vodič pri porušení daného predpisu spôsobil dopravnú nehodu
prekročenie rýchlosti v obci o			
do 9 km/h	10 €	20 €	40 €
10 km/h až 19 km/h	20 €	40 €	80 €
20 km/h až 29 km/h	40 €	80 €	160 €
30 km/h až 39 km/h	80 €	160 €	320 €
40 km/h až 49 km/h	160 €	320 €	640 €
50 km/h a viac	predloženie správy o výsledku objasňovania priestupku príslušnému správnomu orgánu, ktorý následne stanovuje aj typ a výšku sankcie.		
prekročenie rýchlosti mimo obce o			
10 km/h až 19 km/h	20 €	40 €	80 €
20 km/h až 29 km/h	40 €	80 €	160 €
30 km/h až 39 km/h	80 €	160 €	320 €
40 km/h až 49 km/h	160 €	320 €	640 €
50 km/h až 59 km/h	320 €	640 €	1 280 €
60 km/h a viac	predloženie správy o výsledku objasňovania priestupku príslušnému správnomu orgánu, ktorý následne stanovuje aj typ a výšku sankcie.		

Dosiahneme tým vyrúbenie trestu adekvátne k závažnosti priestupku.

102. BOD PROGRAMU

Obmedzenia rýchlosti na jednotlivých typoch ciest často nezodpovedajú charakteru konkrétneho úseku. Sú miesta, kde 50-tka na okraji mesta zbytočne hatí premávku a slúži len ako miesto na odchyt vodičov prekračujúcich stanovené maximum. Problém je najmä v tom, že za rôzne druhy ciest sú zodpovedné rôzne orgány štátnej a verejnej správy. Nie vždy je teda jasné, kto by mal o maximálnej povolenej rýchlosti na danom úseku rozhodnúť.

SaS navrhuje:

- Upraviť legislatívu tak, aby schvaľovanie dopravného značenia prebiehalo len v rámci jedného správneho orgánu (Ministerstvo dopravy pôšt a telekomunikácií po konzultácii s Ministerstvom vnútra a obcou v prípade, že sa jedná o značenie v jej intraviláne), čo by nielen výrazne zjednodušilo konanie v tejto oblasti, ale zároveň vymedzilo aj kompetentnú inštitúciu v prípade nečinnosti.

Zabezpečíme tak, že dopravné značenie bude viac zodpovedať podmienkam jednotlivých úsekov ciest a jeho rozmiestňovanie bude podliehať jednotnej metodike.

ING. KAMIL KRNÁČ

je projektovým manažérom v IT spoločnosti S&T Slovakia v Bratislave. Študoval softvérové inžinierstvo na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave a už 12 rokov pôsobí v oblasti informačných technológií ako manažér a projektový manažér na projektoch väčšieho rozsahu. Od roku 1998 vedie blog na stránkach denníka SME, v ktorom poukazuje na korupciu a s ňou súvisiace nehospodárne používanie verejných zdrojov na Slovensku. Aktívne ovláda anglický jazyk.

18. Boj proti korupcii

Napriek tomu, že Slovenská republika má za sebou množstvo podpísaných medzinárodných dohôd o aktívnom zapájaní sa do boja proti korupcii, za posledné roky sme boli svedkami káuz, pri ktorých Slovensko prišlo o miliardy eur. Preto je potrebné aplikovať také opatrenia, ktoré účinne odstránia nevyhnutné podmienky pre korupciu v rôznych oblastiach spoločenského života. Efektívnym riešením v súčasnej situácii je preto zavádzanie preventívnych opatrení a zvýšenie transparentnosti vo všetkých oblastiach verejnej správy.

103. BOD PROGRAMU

Poskytovanie informácií zo strany orgánov verejnej správy umožňuje Zákon 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Sú však prípady, keď verejnosť nedisponuje ani len informáciou, že napríklad bola uzavretá nejaká zmluva, takže ani nevie, aké informácie má požadovať.

SaS navrhuje:

- Uložiť všetkým verejným organizáciám⁷⁷ povinnosť zverejňovať všetky platné obchodné zmluvy.
- Zrušiť tzv. zúženú informačnú povinnosť pre spoločnosti kontrolou štátu alebo samosprávy, ktorým právny rámec umožňuje obchádzať všeobecnú informačnú povinnosť v znení Zákona 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám.

Dosiahneme tak lepší prehľad verejnosti o narábaní štátu a samosprávy s verejnými financiami a vytvoríme priestor pre plnohodnotné využívanie Zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

⁷⁷ štátnym a samosprávnym orgánom verejnej správy, organizáciám s väčšinovým vlastníckym podielom štátu alebo samosprávy, rozpočtovým a príspevkovým organizáciám

104. BOD PROGRAMU

Účinná kontrola činnosti orgánov štátnej správy je nevyhnutná pre fungovanie právneho štátu. Vedenie hlavných kontrolných orgánov je volené poslancami NR SR a zároveň väčšina z nich reprezentuje strany vládnej koalície. Vláda si de facto volí vlastné kontrolné orgány.

SaS navrhuje:

- Zmeniť štruktúru parlamentného Výboru pre nezlučiteľnosť funkcií tak, aby v ňom poslanci vládnych strán mali vždy najviac jednu tretinu členov.
- Dať ústavným zákonom tomuto výboru právo predkladať prezidentovi SR návrh na vymenovanie a odvolanie predsedov a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu a Úradu pre verejné obstarávanie.

Efektívnou kontrolou vecí verejných v rukách opozície dáme kontrolným orgánom na Slovensku ich pravý význam a zabránime zneužívaniu moci predstaviteľmi vládnych strán.

105. BOD PROGRAMU

Platné zákony SR ochraňujúce verejný záujem pri výkone činnosti verejných funkcionárov sú definované nejednoznačne a nedostatočne. To spôsobuje pravidelné zlyhávanie kontrolných mechanizmov a zriedkavý výskyt nápravných opatrení, ktoré by mali ochranu verejného záujmu vynútiť.

SaS navrhuje:

- Rozšíriť okruh povinných osôb podávajúcich majetkové priznania podľa Ústavného zákona 545/2005 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov o všetkých riadiacich pracovníkov štátnej správy a samosprávy a o všetkých členov štatutárnych orgánov spoločností s väčšinovým vlastníckym podielom štátu alebo samosprávy.
- Vytvoriť jednotný vzor majetkových priznaní pre všetky osoby s povinnosťou podávať majetkové priznania tak, aby majetkové priznania povinne obsahovali informácie o majetku verejným funkcionárom nielen vlastným, ale aj užívaným. Majetkové priznanie musí obsahovať informáciu o nadobúdacej cene majetku alebo o finančnej odplate za jeho užívanie.

Zjednotením majetkových priznaní zaručíme porovnateľnosť údajov rôznych osôb v rôznych obdobiach. Dosiahneme tým väčší tlak na verejných činiteľov konať v súlade s platnou legislatívou.

106. BOD PROGRAMU

Veľmi citlivou oblasťou so silne korupčným prostredím, vzhľadom na vysoké objemy presmerovávaných verejných zdrojov, sú oblasti verejného obstarávania a predaja verejného majetku.

SaS navrhuje:

- Verejným organizáciám uložiť povinnosť zverejňovať v elektronickom vestníku verejného obstarávania všetky výzvy, ponuky (aj nevítané), posudky komisii a výsledky a ich zdôvodnenia.
- Spustiť prehľadný centrálny vestník verejného obstarávania na internete, v ktorom bude môcť verejnosť jednoducho vyhľadávať všetky prebiehajúce zákazky podľa rôznych kritérií.
- Neumožňovať obstarávateľovi automaticky vylúčiť ponuky s najnižšou cenou alebo kvôli formálnym chybám. Cena bude za predpokladu dodržaného rozsahu predmetu obstarávania vždy rozhodujúcim faktorom pri výbere víťazného uchádzača⁷⁸. Počet súťažiacich nebude môcť byť limitovaný ani v prípadoch časovej tiesne.
- Vyhradiť obstarávanie v časovej tiesni výlučne na zabezpečenie nevyhnutných opatrení vo výnimočných situáciách (živelné pohromy a iné prípady ohrozenia života a zdravia občanov).
- Uložiť Úradu pre verejné obstarávanie SR (ÚVO SR) povinnosť aktívne dohliadať na dodržiavanie zákona o verejnom obstarávaní aj na samosprávnej úrovni. V prípadoch, kedy bolo zistené porušenie zákona alebo preukázané nedostatky neboli odstránené v stanovenej lehote, bude ÚVO SR povinný voči nim bezodkladne iniciovať príslušné právne konanie. Dnes je povinný len konanie subjektu posúdiť, nemá povinnosť konať.
- Uložiť verejnej správe a samospráve povinnosť využívať transparentné elektronické aukcie v prípadoch, kedy predmet obstarávania je jednoznačne kvantifikovateľný⁷⁹. Skúsenosti z praxe ukazujú, že zavedenie elektronických aukcií v procese obstarávania dokáže zabezpečiť transparentnosť a výrazné šetrenie finančných prostriedkov.

Zavedením týchto pravidiel zabránime obchádzaniu Zákona o verejnom obstarávaní a zabezpečíme spravodlivejšiu súťaž medzi záujemcami o verejné objednávky. Tým výrazne ušetríme verejné zdroje.

⁷⁸ cena musí mať pri vyhodnocovaní váhu aspoň 50% – do ceny musí byť započítaná aj údržba a prevádzka počas požadovaného obdobia (TCO - total cost of ownership), takže ten, kto umelo znižuje cenu na začiatku, sa prezradí vysokými dodatočnými nákladmi na prevádzku. Typickým príkladom sú lacné tlačiarne, ktorých cena je podhodnotená, lebo sa ráta s neskorším ziskom pri predaji drahých tlačových náplní.

⁷⁹ napr. pre obstarávanie kancelárskych potrieb

107. BOD PROGRAMU

Rovnaké podmienky musia byť zavedené aj v prípade predaja a prenájmu hmotného a nehmotného majetku štátu, alebo samosprávy (privatizácia, predaj emisných kvót, a pod.), pričom v týchto prípadoch napr. nebude možné automaticky vylúčiť ponuky s najvyššou ponúkanou cenou.

SaS navrhuje:

- Zakázať orgánom verejnej správy⁸⁰ uzatvárať zmluvy, ktorých obsah alebo jeho časti by podliehal obchodnému tajomstvu a iné zmluvné dojednania, ktorými by sa definoval nesúhlas so zverejnením akejkoľvek časti zmluvy.
- Zakázať orgánom verejnej správy preberať na seba neprimerané úroky, poplatky alebo iné plnenia sankčnej povahy.
- Zakázať orgánom verejnej správy uzatvárať zmluvné vzťahy bez umožnenia ich predčasného ukončenia kvôli nesplneniu dohodnutých zmluvných podmienok, alebo kvôli riziku vzniku škôd a strát pre podobné právne vzťahy neobvyklých.

Nížime straty verejných financií pri netransparentných predajoch verejného majetku. Zabránilme uzatváraniu zmlúv s premrštenými sankčnými podmienkami.

108. BOD PROGRAMU

Z verejných zdrojov sú do súkromného sektora smerované nemalé finančné prostriedky vo forme štátnych a samosprávnych dotácií, príspevkov, grantov a finančných prostriedkov z fondov Európskej únie. Pri ich pridelovaní však nie sú stanovené transparentné pravidlá a následná kontrola ich verejnoprospešného využitia je značne obmedzená.

SaS navrhuje:

- Prijat' Zákon o pridelovaní verejných zdrojov, ktorý zavedie jednotný a prehľadný spôsob ich pridelovania na štátnej aj samosprávnej úrovni. Tento zákon udelí všetkým dotknutým subjektom povinnosť priebežne zverejňovať informácie o hospodárení s prostriedkami z verejných zdrojov a znemožní ich pridelovanie subjektom, ktoré nemajú vysporiadané záväzky voči verejnej správe, a ktoré si neplnia oznamovaciu povinnosť o hospodárení s pridelenými prostriedkami. Informácie o konečnom prijímateľovi pridelených zdrojov a o ich výške a priebežnom hospodárení s nimi, budú uverejnené na centrálnom internetovom portáli s možnosťou úplného vyhľadávania.
- Rozšíriť povinnosti Úradu pre verejné obstarávanie SR o dohľad nad dodržiavaním novovytvoreného Zákona o pridelovaní verejných zdrojov.

⁸⁰ všetky orgány, inštitúcie, rozpočtové a príspevkové organizácie na štátnej alebo samosprávnej úrovni a všetky organizácie financované z verejných zdrojov alebo hospodáriace s verejnými zdrojmi

Týmto zákonom vo veľkej miere zamedzíme špekuláciám pri prerozdeľovaní verejných financií. Jednotné pravidlá zároveň zjednodušia systém a vytvoria prehľadnejšie prostredie pre prípadnú kontrolu podozrivých operácií.

109. BOD PROGRAMU

Na Slovensku sa informovanosti a osvete verejnosti v oblasti boja proti korupcii stále nevenuje dostatočná pozornosť. Veľká časť populácie dnes stále nevníma korupciu v malom rozsahu ako odsúdeniahodný jav a citlivosť na prejavy „veľkej“ korupcie je preto tiež znížená. Skutočné znižovanie miery korupcie však nie je možné bez vyššej angažovanosti občanov v jej odhaľovaní, preto je v tejto oblasti nevyhnutné zintenzívniť smerom k verejnosti aj osvetovú a výchovnú činnosť.

SaS navrhuje:

- Umiestniť na každom mieste, kde dochádza k oficiálnemu kontaktu verejného sektora s občanom⁸¹, viditeľné upozornenie o závažnosti trestného činu korupcie informáciu, kam sa má občan obrátiť v prípade vážneho podozrenia z korupčného správania sa, alebo zneužitia verejných zdrojov v jeho okolí⁸².

Účinné odhaľovanie a potlačanie korupcie nie je možné bez úzkej spolupráce orgánov činných v trestnom konaní s občanmi, ktorí sú buď svedkami, alebo účastníkmi korupčného správania sa. Doterajšie skúsenosti aj zo Slovenska ukazujú, že záujem občanov nahlasovať takéto prípady je veľký, no orgány činné v trestnom konaní v súčasnosti nemajú vhodné nástroje na udržiavanie kontaktu s anonymným nahlasovateľom, od ktorého by potrebovali v priebehu vyšetrovania získať ďalšie informácie a dôkazy potrebné na úspešné uzatvorenie príslušného prípadu.

- Zaviesť do praxe nový internetový systém pre boj proti korupcii, s ktorým majú veľmi dobré skúsenosti napr. v Nemecku. Tento systém pridelí nahlasovateľovi korupčného prípadu jednoznačný, ale anonymný identifikátor, vďaka ktorému bude môcť udržiavať komunikáciu s orgánmi činnými v trestnom konaní počas celého vyšetrovania prípadu bez strachu z odhalenia jeho totožnosti.

Výhodou tohto systému je schopnosť rozbíjať aj dlhodobé zabehnuté korupčné schémy, v ktorých sa napr. aj ich aktívni účastníci môžu rozhodnúť pre spoluprácu s políciou bez strachu z trestno-právneho postihu. Využitím tohto systému sa taktiež zvýši citlivosť na korupciu v samotnej verejnej správe, pretože umožní bez vystavenia sa riziku zastrašovania alebo prepustenia účinne vyšetrovať aj nelegálne aktivity vyšších funkcionárov a predstaviteľov verejnej moci.

⁸¹ všetky orgány, inštitúcie, rozpočtové a príspevkové organizácie na štátnej alebo samosprávnej úrovni a všetky organizácie financované z verejných zdrojov alebo hospodáriace s verejnými zdrojmi (t.j. napr. úrady, súdy, polícia, školy, fondy, zdravotnícke zariadenia a pod.).

⁸² Informácia bude povinne a viditeľne umiestnená aj na všetkých internetových stránkach vyššie spomenutých subjektov a taktiež v zápisniciach ich novovytvorených oficiálnych dokumentov.

JUDR. ALOJZ BARÁNIK
je advokát s veľkou praxou v oblasti zmlúv v prostredí informačných technológií a finančných inštitúcií. Jeho doménou sú zložité zmluvy v anglickom jazyku. Jeho advokátska kancelária sa tiež venuje zastupovaniu v sporoch o ochranu práv jednotlivcov, najmä v súvislosti s nehnuteľnosťami. Angažuje sa v boji proti porušovaniu práv slabšieho – často zastupuje bez nároku na odmenu. Pred vstupom do advokácie pracoval ako vedúci právnik a člen manažmentu stredoeurópskeho regiónu veľkej nadnárodnej americkej spoločnosti. Právnické vzdelanie ukončil na Univerzite Komenského a získal titul JUDr. Aktívne ovláda anglický jazyk.

19. Súdnictvo a spravodlivosť

Nezávislosť súdnej moci a vymožitelnosť práva sú jednými zo základných princípov právneho štátu. Na Slovensku je však súdnictvo stále viac kontrolované úzkou skupinou politických a záujmových skupín, ktoré si tak zabezpečujú beztrestnosť a tým deformujú fungovanie občianskej spoločnosti.

110. BOD PROGRAMU

V súčasnom systéme pridelenia prípadov jednotlivým sudcom nie je vždy zaručený nestranný výber sudcu. To otvára priestor pre politické machinácie, umelo vytvárané disciplinárne konania a korupciu.

SaS navrhuje:

- Zaviesť pravidlo, podľa ktorého bude každý jednotlivý prípad sudcovi pridelovaný výhradne elektronickým náhodným výberom nielen pri prvom pridelovaní, ale aj v prípade, že bol daný prípad predtým z nejakého striktno vymedzeného dôvodu⁸³ inému sudcovi odobraný⁸⁴.
- Odobrať predsedom súdu možnosť vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania po podaní námietky zaujatosti a previesť túto kompetenciu výhradne na nadriadený súd. Ak ten v senáte zloženom náhodným výberom rozhodne o sudcovom vylúčení, prípad bude nanovo pridelovaný elektronickým náhodným výberom.
- Zaviesť inštitút námietky porušenia práva účastníka konania na zákonného sudcu. Ak sa bude účastník konania domnievať, že jeho prípad nebol sudcovi pridelovaný zaručene ne-

⁸³ Napríklad ako súčasť disciplinárneho konania, z dôvodu choroby, nespôsobilosti alebo smrti.

⁸⁴ Pokiaľ však takto vybraný sudca na uvedenom súde stále pôsobí, nebude možné mu vec odobrať, a to ani po jeho preradení do iného grémia daného súdu. Ak zostane pôsobiť na tom istom súde, jeho prípady mu zostanú na doriešenie a až nové mu budú pridelované podľa novej agendy.

stranným spôsobom, bude môcť proti nemu vzniesť námietku. Tou sa bude zaoberať príslušný nadriadený súd v senáte, zloženom náhodným výberom. Ak tento námietku uzná ako opodstatnenú, prípad bude nanovo pridelený elektronickým náhodným výberom.

Zásadným spôsobom tak zmenšíme priestor pre ovplyvňovanie procesu pridelovania prípadov jednotlivým sudcom a tým i zvýšenie kvality a rýchlosti práce súdov.

111. BOD PROGRAMU

V súčasnosti neexistujú pre Ústavný súd žiadne lehoty, v ktorých musí rozhodnúť o podanej sťažnosti, čo má za následok neúnosné predlžovanie konania a stav právnej neistoty, resp. porušovania základných práv alebo slobôd. Rovnako nie je pre fyzické ani právnické osoby možné namietajú protiústavnosť zákonov, toto oprávnenie majú len kvalifikované subjekty podľa čl. 130(1) Ústavy⁸⁵.

SaS navrhuje:

- Zaviesť 30-dňovú lehotu na rozhodnutie Ústavného súdu o prijatí sťažnosti, jej zamietnutí, alebo rozhodnutie o doplnení. Pri sťažnostiach podľa čl. 127 Ústavy⁸⁶ a v prípadoch volebných sťažností zavedenie lehoty 90 dní na konečné rozhodnutie Ústavného súdu.

⁸⁵ Ústava Slovenskej republiky (v platnom znení) Čl.130 (1)

(1) Ústavný súd začne konanie, ak podá návrh najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, súd,

generálny prokurátor, verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2,

každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v čl. 127 a 127a,

každý, kto namieta kontrolnú pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v čl. 126 ods. 2

⁸⁶ Ústava Slovenskej republiky (v platnom znení) Čl.127

(1) Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

(2) Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením

(3) Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

(4) Zodpovednosť toho, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, za škodu alebo inú ujmu nie je rozhodnutím ústavného súdu dotknutá.

- Dať možnosť fyzickým aj právnickým osobám v prípadoch podania sťažnosti Ústavnému súdu na porušenie základných práv a slobôd (či už vyplývajúcich z Ústavy alebo z medzinárodnej zmluvy) podať návrh na zrušenie predmetného zákona, alebo iného právneho predpisu alebo ich jednotlivých ustanovení, ktorých uplatňovaním boli ich práva alebo slobody porušené.

Zásadným spôsobom zamedzíme svojvôli Ústavného súdu. Odstránime závislosť fyzických a právnických osôb na kvalifikovaných subjektoch v prípade sťažností na porušenie základných práv a slobôd. Zrušením právneho predpisu, ktorý k takému porušeniu viedol, ochránime práva všetkých osôb v obdobnom postavení.

112. BOD PROGRAMU

V súčasnej sústave súdov často nie je možné všetkým zaručiť právo na spravodlivý proces či zákonného sudcu, keďže mnohým súdom v tom bráni nedostatočné personálne, materiálne či technické vybavenie a nemožnosť špecializácie sudcov. Machinácie pri menovaní sudcov a justičných čakateľov vedú k systémovému porušovaniu práva na zákonného sudcu. Inštitút justičných čakateľov, spôsobuje, že títo automaticky nastupujú na uvoľnené miesto sudcu. V súdnictve vznikajú klany, čo je neprípustné v právnom štáte a v nezávislom súdnictve. Menovanie sudcu nesmie viesť k zneužívaniu jeho postavenia a kvalita jeho práce musí byť podrobovaná spravodlivému hodnoteniu.

SaS navrhuje:

- Súdnictvo rozdeliť do troch samostatných sústav – Občiansko-obchodnoprávnej, Správnej a Trestnej (ktorej súčasťou bude i Špecializovaný trestný súd). Na vrchole každej z nich bude Vrchný súd pre danú vetvu súdov. Vrchné súdy budú podliehať vzájomnej kontrole v otázkach námietky zaujatosti a v posudzovaní kvality práce sudcov.
- Zriadiť (ponechať) Ústavný súd, ktorý bude rozhodovať o mimoriadnych (alebo inak výnimočne prípustných) opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam troch Vrchných súdov a o ústavných sťažnostiach.
- Zaviesť minimálny počet 15 sudcov na každý súd. Nie je potrebné, aby súdy kopírovali územno-správne členenie.
- Menovať sudcov vždy na základe transparentného výberového konania podľa vopred stanovených kritérií, ktoré preveria jeho bezúhonnosť, morálne kvality a odbornú prípravu po absolvovaní prípravnej sudcovskej služby⁸⁷. Porušenie zákonných pravidiel pri menovaní sudcu bude považované za disciplinárny priestupok nezlučiteľný s funkciou sudcu.

⁸⁷ Prípravná sudcovská služba bude v trvaní 5 rokov, bude povinná pre každého kandidáta na sudcu. Do prípravnej sudcovskej služby sa budú môcť prihlásiť vyšší súdni úradníci ako aj súčasní justiční čakatelia alebo právnickí z praxe, z ktorých na základe transparentných výberových konaní budú vyberaní najlepší uchádzači o miesto sudcu. Prípravná sudcovská služba sa ukončí záverečnou skúškou zo znalostí predpísaných zákonom.

- Preraďovať sudcov prioritne na sudy tej istej vetvy. V prípade nevyhnutného preradenia na iný typ súdu bude mať sudca nárok na dostatočné naštudovanie si predmetnej agendy a preškolenie tak, aby účastníci konania neniesli dôsledky v podobe nekvalitných rozhodnutí.
- Zrušiť právo ministra spravodlivosti odvolať predsedu súdu inak ako pre závažné porušenie povinností, pričom také rozhodnutie musí byť preskúmateľné súdom.

Zabezpečíme tým vyššiu kvalitu rozhodnutí a možnosť špecializácie počas prípravnej sudcovskej služby. Spravodlivé súdne rozhodnutia budú vykonávané riadne a tým bude zabezpečená ochrana práv občanov. Dôsledkom zavedenia týchto opatrení bude výrazné zvýšenie nestrannosti sudcov a zníženie prípadov ich nezákonného ovplyvňovania. Zvýšime kvalitu výkony sudcovskej činnosti a znížime výskyt korupcie a neuhov individuálnych sudcov: lenivosť, svojvôľu a osobnostnú nepripravenosť na povolanie sudcu.

113. BOD PROGRAMU

V súčasnosti je Súdna rada zložená z 18 členov, kde 8 volia samotní sudcovia a 9 menuje v pomere 3/3/3 parlament, vláda a prezident. Predseda NS SR je zároveň predsedom Súdnej rady. Dôsledkom je úplné ovládnutie súdnictva výkonnou mocou - politickými špičkami. Súdna rada svoje rozhodnutia neodôvodňuje, čo je nezlučiteľné so zásadami právneho štátu. Disciplinárnu právomoc vykonávajú disciplinárne sudy, ktorých členov volí Súdna rada na základe zoznamu kandidátov zvolených poslancami NR SR na návrh niektorého z nich, z kandidátov navrhnutých ministrom alebo sudcovskými radami pri jednotlivých súdoch. Toto umožňuje zasahovanie politickej moci do zloženia disciplinárnych súdov a tým i do práce súdov samotných.

SaS navrhuje:

- Zaviest samostatnú Súdnu radu pre každú z troch vetiev súdnictva.⁸⁸ Zmeniť spôsob voľby každej takej Súdnej rady tak, že jednu tretinu jej členov budú voliť samotní sudcovia,⁸⁹ jednu tretinu budú voliť poslanci Národnej rady a jednu tretinu Výbor pre nezlúčiteľnosť funkcií NR SR⁹⁰. Za člena súdnej rady voleného sudcami bude môcť kandidovať len aktívny sudca (t.j. sudca, ktorí nemá prerušený výkon funkcie) a v období od podania kandidatúry až do volieb členov nezastáva post predsedu žiadneho súdu. Za členov Súdnej rady volených poslancami Národnej rady a Výborom pre nezlúčiteľnosť funkcií NR SR bude môcť kandidovať len bezúhonná⁹¹ osoba s vysokoškolským vzdelaním, ktorá nie je sudcom. Predsedu každej súdnej rady menuje prezident Slovenskej republiky vždy spomedzi členov volených sudcami. Súdna rada bude mať 18 členov, z toho každý rok budú volení traja na šesťročné volebné obdobie.

⁸⁸ Občiansko-obchodnoprávnu, správnu a trestnú

⁸⁹ v priamych, tajných voľbách s povinnou účasťou, teda všetci sudcovia budú mať povinnosť zúčastniť sa volieb a voliť z verejných zoznamov kandidátov

⁹⁰ Viď kapitola Boj proti korupcii

⁹¹ V zmysle §11 Zákona o pamäti národa č. 553/2002

- Ustanoviť zákonnú povinnosť písomného odôvodnenia všetkých rozhodnutí Súdnej rady a ich následného zverejnenia na internete.
- Vytvoriť systém pre vznik disciplinárnych senátov pri všetkých troch vetvách súdnictva. Za disciplinárneho sudcu sa bude môcť prihlásiť ktorýkoľvek sudca, ktorý nebude predsedom alebo podpredsedom súdu a nebude členom Súdnej rady.⁹² Disciplinárne senáty sa budú skladať ad hoc náhodným elektronickým výberom. Disciplinárne konania budú dvojinstančné. Vec sudcu každej vetvy súdnictva budú viesť a v konečnej inštancii disciplinárni sudcovia inej vetvy.⁹³

Znížime tým pravdepodobnosť, že disciplinárne konania budú nástrojom na likvidáciu sudcov, ktorí sú nepohodlní pre politické špičky, alebo odmietajú ich nátlak. Zároveň bude zabezpečené zvýšenie kvality práce súdov tým, že pochybenia sudcov budú náležite stíhané samotnými sudcami, ktorí majú najväčší záujem na zachovaní prestíže ich stavu.

114. BOD PROGRAMU

Dôvodom nekvalitnej a zdĺhavej práce súdov je tiež ich uzavretosť voči verejnej kontrole. V súčasnosti sú zverejňované len rozsudky, o ktorých rozhodne ministerstvo. Zápisnice sú diktované sudcami a často sú nepresné, čo zbytočne predlžuje konanie a môže mať negatívny vplyv na spravodlivosť jeho výsledku. Neexistujú lehoty pre jednotlivé úkony súdu a jeho účastníci sú vystavení svojvôli sudcov a súdnych úradníkov. Prietahy tiež spôsobujú odvolania voči rozhodnutiu prvostupňového súdu bez obmedzení a neexistencia možnosti zaistenia prítomnosti svedka na výsluchu.

SaS navrhuje:

- Zverejňovať povinne všetky rozhodnutia na internete spolu s menami sudcov, ktorí sa na nich zúčastnili. Právoplatné rozhodnutia budú zverejnené prostredníctvom systému umožňujúceho vyhľadávanie a filtráciu údajov. Neprávoplatné rozhodnutia budú tiež zverejnené, ale len interne, pre potreby súdnych orgánov a sudcov.
- Zverejňovať audiovizuálny záznam každého v súčasnosti verejného súdneho procesu na internete. Takýto záznam bude zároveň aj prílohou k súdnemu spisu.
- Stanoviť v rámci zabezpečenia proti zneužívaniu inštitútu doživotného menovania sudcov, že všetci sudcovia (okrem sudcov Najvyšších súdov) budú každé 4 roky podrobovaní jednotnej, v tom istom čase a verejne vykonávanej atestačnej skúške. Konkrétne otázky budú z rozsiahleho okruhu stanovené tesne pred vykonaním skúšky elektronickým náhodným výberom, pričom nezloženie takej skúšky bude mať za dôsledok zánik funkcie sudcu.

⁹² V prípade nedostatku sudcov Súdna rada určí ďalších

⁹³ Napr. disciplinárne obvinenie sudcu trestného súdu bude vznášať Súdna rada správneho súdnictva a v druhej inštancii bude v tej veci rozhodovať senát pri Súdnej rade občiansko-obchodnoprávneho súdnictva atd..

- Nahradit' doživotné menovanie sudcov menovaním na 8 rokov.
- Vylúčiť možnosť podať odvolanie proti rozsudkom, kde peňažné plnenie nedosahuje ani sumu trojmesačného životného minima.
- Zaviesť možnosť predvedenia svedka aj v iných, ako trestných veciach.

Práca každého sudcu bude môcť byť jasne kontrolovaná verejnosťou a preverovaná pre potreby kariérneho hodnotenia a disciplinárneho konania. Priebeh súdnych konaní sa zrýchli a zamedzí sa tomu, že strany zneužívajú medzery v súdnom systéme. V situácii, kedy sú naše súdy preťažené „starými“ súdnymi vecami, bude zákaz odvolania v drobných veciach viesť k ich uvoľneniu.

115. BOD PROGRAMU

Jednou z primárnych príčin nedostatkov v súdnictve je nedodržovanie existujúcich zákonov súdmi, súdnymi orgánmi a ministerstvom spravodlivosti vo veciach týkajúcich sa súdov. Za tejto situácie sú prítom sudcovia, ako nositelia súdnej moci, a prokurátori všetkých úrovní nečinní, hoci majú zákonnú povinnosť obhajovať spravodlivosť a zasahovať proti nezákonnosti.

SaS navrhuje:

- Zaviesť pravidlo, podľa ktorého sa bude vedomé porušenie povinnosti obhajovať spravodlivosť a zasahovať proti nezákonnosti považovať za disciplinárne previnenie nezlučiteľné s funkciou sudcu (prokurátora). Za porušenie tejto povinnosti sa bude považovať aj situácia, kedy sa o spáchaní trestného činu dozvie sudca v priebehu výkonu sudcovskej činnosti (alebo prokurátor kedykoľvek) a nezačne konať.
- Zrušiť možnosť odňať prokurátorovi spis, ak neexistuje dôvodné podozrenie na jeho zajatost'.

Zabezpečíme tým osobnú zodpovednosť každého zo sudcov a prokurátorov nad dodržiavaním zákonnosti. Zvýšime mieru stotožnenia sa odbornej aj laickej verejnosti so základnými právnymi normami.

MGR. JURAJ DROBA MBA
je majiteľom spoločnosti Droba & Partners, ktorá sa zaoberá komunikáciou firiem a médiami. Šesť rokov bol členom top manažmentu T-Mobile Slovensko. Predtým pracoval v oblasti poradenstva v USA. V zahraničnej politike má najbližšie k téme transatlantických vzťahov. Je členom Fulbrightovej komisie na Slovensku. Vyštudoval šport a anglistiku na Univerzite Komenského, získal titul MBA z University of Pittsburgh a M.A. z politického manažmentu na George Washington University. Na Georgetown University študoval medzinárodnú obchodnú diplomáciu. Ovláda anglický, nemecký, ruský a holandský jazyk a základy španielčiny.

20. Zahraničná a bezpečnostná politika

Zahraničná politika sa začína doma, definíciou toho, kto sme a o čo sa chceme vo svete usilovať. Slovensko je úspešnou krajinou, ktorá by mala byť hrdá na svoj príbeh, čitateľná pre susedov a spojencov, nekompromisná voči totalite a zasadzujúca sa za slobodu ako najdôležitejšiu univerzálnu hodnotu. Práca rezortu zahraničných vecí v období od roku 1998 dodnes bola systematická, koncepcná a napriek striedaniu ministrov zostávala zachovaná kontinuita zahraničnej služby. Po nesporných úspechoch integračného maratónu to však začína vyzeráť, akoby slovenská diplomacia strácala orientáciu a ťah na bránku.

116. BOD PROGRAMU

Zo zahraničnej politiky Slovenska sa vytrácajú hodnoty. Zahranično-politické rozhodnutia sa vyznačujú oportunistom, namiesto presadzovania vlastnej agendy slovenská diplomacia musí vyrovnávať prešľapy vládných politikov. Začínáme byť ľahostajní voči tomu, že iným sú upierané slobody, ktoré sú pre nás dnes samozrejmé. Táto politika je nielen cynická, ale aj krátkozraká a nebezpečná. Ľahostajnosť voči ľudským právam a slobodám je prvý krok k tomu, aby sme o ne sami prišli.

SaS navrhuje:

- Zaujať jasné postoje a stanoviská voči predstaviteľom krajín, ktorí šliapu po ľudských právach a slobodách vlastných občanov, alebo ktorí zasahujú do zvrchovanosti iných krajín. Prenasledovanie aktivistov v Číne, či dlhoročné väznenie disidentov na Kube je potrebné pomenovať pravým menom.
- Obmedziť kontakty na nevyhnutný diplomatický styk a neuprednostniť krátkodobé a často veľmi sporné komerčné výhody pred principiálnym postojom vo vzťahu k predstaviteľom totalitných režimov.

Zabráňime tak vnímaniu Slovenska ako malej oportunistickej krajiny bez principiálnych postojov.

117. BOD PROGRAMU

Vo „veľkej Európe“ je stredoeurópska identita cennou hodnotou a presadzovanie rozhodnutí na pôde inštitúcií EÚ je možné realizovať jednoduchšie, s podporou najbližších partnerov. Česko, Maďarsko a Poľsko sú naši najbližší spojenci s ktorými zdieľame geografickú blízkosť, históriu a kultúru. Slovensko-maďarské vzťahy sú historicky najhoršie od čias výstavby vodného diela v Gabčíkove a populisti na oboch stranách hranice zneužívajú národnostné témy pre vlastné politické ciele. Rozširovanie EÚ je proces, ku ktorému je potrebné pristupovať citlivo a ďalšie kroky formulovať na základe plnenia podmienok členstva kandidátmi.

SaS navrhuje:

- **Odpolitizovať sporné otázky vo vzťahu s Maďarskom a preniesť ich do roviny hľadania vecných riešení. Zásadne zlepšiť vzťahy s Maďarskom je možné len dlhodobou čitateľnou politikou a hľadaním toho, čo nás spája⁹⁴.**
- **Posilniť po dohode s partnermi akcieschopnosť V4 vytvorením špecializovaných inštitúcií (ako Medzinárodný vyšehradský fond). Vychádzať pri tom možno z úspešnej 20-ročnej vyšehradskej spolupráce a skúseností iných fungujúcich regionálnych zoskupení (Benelux, Severská rada).**
- **Spolupracovať pri formovaní spoločných politik EÚ s partnermi v rámci V4 a posilňovať postavenie SR, najmä pri diskusii o posilňovaní politiky východného partnerstva EÚ (Eastern Partnership), alebo o energetickej bezpečnosti a pri koordinácii poskytovania rozvojovej pomoci tretím krajinám.**
- **Podporiť žiadosť Ukrajiny o vydávanie bezplatných schengenských víz a zjednodušiť migračnú politiku vo všetkých odôvodnených prípadoch. Pre bezpečnosť Slovenska je stabilita, demokracia a prosperita Ukrajiny veľmi dôležitá. Skúsenosti Slovenska, kedysi tiež „zabudnutej“ krajiny, ktorá na roky vypadla z kruhu kandidátov na EÚ a NATO, sú pre ňu obzvlášť relevantné. Ako prvý krok odpustiť poplatky za národné víza a zjednodušiť administráciu malého pohraničného styku.**
- **Podporiť členstvo Chorvátska v Európskej únii.**
- **Podporiť integráciu Turecka do európskych štruktúr, avšak len na úrovni špeciálneho pridruženého členstva s neúplnou účasťou v spoločných orgánoch EÚ, podľa modelu Európskeho hospodárkeho priestoru.**

⁹⁴ Vzhľadom na nedávny vývoj slovensko-maďarských vzťahov je potrebné budovať na oblastiach, ktoré dosahujú pozitívne výsledky – hospodárstvo, cezhraničná a regionálna spolupráca, kultúrna výmena, spolupráca v oblasti bezpečnosti. Prezentácia pozitívnych výsledkov umožní postupnú obnovu dôvery politických reprezentácií aj bežných občanov oboch štátov a príslušníkov národnostných menšín.

Zlepšime postavenie a život národnostných menšín na oboch stranách slovensko-maďarskej hranice. Posilníme význam a strategické postavenie krajín V4 v európskom priestore. Podporíme úsilie Ukrajiny, Chorvátska a Turecka o integráciu do medzinárodných štruktúr.

118. BOD PROGRAMU

Severoatlantická aliancia (NATO) je garantom bezpečnosti a putom, ktoré spája Európu s USA. Význam tohto spojenectva nebol v ostatných rokoch na Slovensku dostatočne ocenený. SaS považuje USA za hlavného spojenca v bezpečnostnej oblasti. Charakter a fungovanie NATO vyrovnáva pozície menších a väčších štátov pri rozhodovaní o vojensko-politických otázkach. Dôležitá je tiež zvýšená angažovanosť Slovenska v spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politike EÚ.

SaS navrhuje:

- **Pokračovať v transformácii ozbrojených síl SR na mobilné sily, schopné nielen zaistiť bezpečnosť Slovenska, ale aj plnohodnotne prispieť do misií NATO a EÚ za hranicami. Slovensko a EÚ majú byť dôstojnými partnermi USA, formulovať a presadzovať vlastné riešenia, no súčasne prijímať svoj podiel zodpovednosti za bezpečnosť sveta a Európy.**
- **Podporiť ďalšie rozširovanie NATO o krajiny, ktoré splnia prístupové kritériá.**

Zlepšime strategické postavenie Slovenska v štruktúrach NATO a EÚ, zvýšime akcieschopnosť našich ozbrojených síl.

119. BOD PROGRAMU

Samostatnou otázkou je energetická bezpečnosť a diverzifikácia zdrojov a prepravných trás. V kontexte energetickej krízy z januára 2009 je nutné presadzovať opatrenia, ktoré znížia závislosť na dodávkach surovín z Ruska. Riešenie energetickej bezpečnosti nesmie ohroziť životné prostredie na Slovensku.

SaS navrhuje:

- **Dokončiť prepojenie z rakúskeho plynovodného uzla Baumgarten bez ďalších podmienok.**
- **Zabezpečiť urýchlené vybudovanie prepojení plynovodných systémov v strednej Európe tak, aby bolo možné v strednodobom horizonte (do roku 2014) využiť alternatívne zdroje dovozu plynu z LNG terminálov alebo plynovodu Nabucco a Northstream.**

Zvýšime tým energetickú bezpečnosť Slovenska.

Lepší život na Slovensku:

- Nižšie odvody, spravodlivejšie dane
- Deti z detských domovov do profesionálnych rodín
- Dlhodobé riešenia pre zlepšenie situácie sociálne odkázaných spoločností
- Slobodnejšie rozhodovanie pacientov, slobodnejší trh poskytovania zdravotnej starostlivosti
- Samostatne sa rozhodujúce Slovensko v Európskej únii
- Viac priestoru na podnikanie a nové pracovné príležitosti
- Menej nezmyselných zákonov
- Dekriminalizovaná marihuana
- Životné partnerstvá pre páry rovnakého pohlavia
- Cirkev nezávislá od štátnych dotácií
- Rozhodovanie o školstve v rukách detí a ich rodičov
- Motivujúce podmienky pre slovenských vedcov
- Priestor pre masový a rekreačný šport
- Spravodlivejšie súdy, charakternejší sudcovia

120
Nápadov
pre lepší život
na Slovensku

Program zostavili: Mgr. Martin Poliačik a kolektív

Martin Poliačik je učiteľom na súkromnej základnej škole Montessori v Bratislave. Študoval systematickú filozofiu na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity. Od roku 1996 bol aktívnym členom Slovenskej debatnej asociácie, v rokoch 2003 – 2006 ju viedol na pozícii výkonného riaditeľa. Je medzinárodne akreditovaným debatným trénerom, rozhodcom a lektorom. Spolupodielal sa na vytváraní metodológie akademickej debaty, ktorú dnes využívajú stovky stredoškolských a vysokoškolských študentov na Slovensku. Hovorí aktívne po anglicky, dorozumie sa po nemecky a španielsky.

www.strana-sas.sk